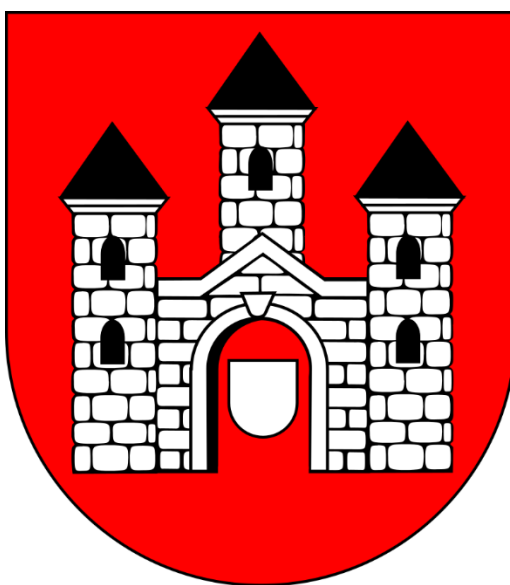

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PLANU OGÓLNEGO
GMINY PRZYTYK

Warszawa, 28.11.2025 r.

Nazwa opracowania:	Prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego Gminy Przytyk
Zleceniodawca:	Gmina Przytyk
Opracowujący:	Budplan Sp. z o.o. 04-327 Warszawa ul. Kordeckiego 20
Autor prognozy:	mgr inż. Izabela Bielowska <i>Izabela Bielowska</i>

Spis treści

1	Wprowadzenie.....	7
1.1	Podstawa formalno-prawna opracowania	7
1.2	Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.....	7
2	Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami.....	8
2.1	Cele i zawartość dokumentu	8
2.2	Powiązania z innymi dokumentami.....	14
3	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	24
4	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	24
5	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	24
6	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	24
7	Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego.....	25
7.1	Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania.....	25
7.2	Położenie geograficzne, rzeźba terenu i geologia	26
7.3	Warunki budowlane	29
7.4	Surowce mineralne	30
7.5	Gleby	32
7.6	Użytkowanie gruntów	32
7.7	Hydrologia i hydrogeologia	33
7.8	Zaopatrzenie w wodę i strefy ochronne ujęć wody	39
7.9	Warunki klimatyczne.....	41
7.10	Szata roślinna	41
7.11	Fauna.....	43
7.12	Formy ochrony przyrody.....	44
7.13	Powiązania ekologiczne.....	46
7.14	Zasoby krajobrazowe	48
8	Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska	53
8.1	Stan środowiska	53
8.2	Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń.....	57
9	Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego	58
10	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	59
10.1	Identyfikacja głównych zagrożeń	59
11	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	65

12 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.	66
12.1 Oddziaływanie na ludzi.....	66
12.2 Wpływ na zwierzęta i rośliny.....	69
12.3 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną.....	70
12.4 Oddziaływanie na wodę	70
12.5 Oddziaływanie na powietrze	71
12.6 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	72
12.7 Oddziaływanie na krajobraz	73
12.8 Oddziaływanie na klimat	73
12.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne.....	73
12.10 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	74
12.11 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody	75
13 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	76
13.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	76
14 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru.....	76
15 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu	77
16 Materiały źródłowe.....	78
17 Oświadczenie autora prognozy	80

1 Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Przytyk, sporządzonego zgodnie z uchwałą Nr LV.469.2024 Rady Miejskiej w Przytyku z dnia 15 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Przytyk.

1.1 Podstawa formalno-prawna opracowania

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

1. uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
2. poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
3. zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko;
4. bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zakres merytoryczny prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Radomiu.

Prognoza przedstawia wyniki analiz i ocen w formie opisowej. Część kartograficzna została ujęta w tekście w formie schematów.

W prognozie ocenia się stan i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w opracowaniu ekofizjograficznym oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń planu ogólnego. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń planu ogólnego. Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest analizowane pod kątem zgodności z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania. Ocenia się również określone w planie ogólnym warunki zagospodarowania przestrzennego, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, prawidłowości gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych. Uwzględniane są ponadto zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. W prognozie zawarte są, jeżeli zachodzi taka potrzeba, również propozycje innych rozwiązań w projekcie planu ogólnego, sprzyjających ochronie środowiska.

Proгноza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- zawiera informacje o zawartościach, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- zawiera informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania;
- zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- określa, analizuje, ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

2 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

2.1 Cele i zawartość dokumentu

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2026 roku.

Zgodnie z art. 13i ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku przed sporządzeniem projektu planu ogólnego rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego.

Rada Miejska w Przytyku dnia 15 marca 2024 r. podjęła uchwałę LV.469.2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Przytyk.

W oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zostało wyznaczonych 12 stref planistycznych, tj.:

1) **SW** – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ

Strefa wielofunkcyjna z zabudową wielorodzinną została wyznaczona dla terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w granicach obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ze względu na położenie tej strefy przy zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej ustalono profil dodatkowy, który nie będzie zaburzał ładu przestrzennego i nawiązywała do dotychczasowego charakteru miejscowości.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych nawiązują do otaczającej zabudowy, utrzymując istniejącą wysokość budynku wielorodzinnego zlokalizowanego w tej strefie oraz określają minimalną powierzchnię biologicznie czynną zgodną z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów. W związku z powyższym określone gminne standardy urbanistyczne dla tej strefy kontynuują spójną politykę przestrzenną

2) **SJ** – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ

Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodziną zostały wyznaczone w granicach:

1. terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej, które charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu;
2. terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną;
3. obszarów uzupełnienia zabudowy.

Wyznaczając przedmiotową strefę w obszarach uzupełnienia zabudowy uwzględniano częściowo wnioski złożone w procedurze planistycznej oraz ustalenia obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk.

Do ww. stref zakwalifikowano także istniejące tereny usług zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758), który umożliwi uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwi zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Nie wyznaczono strefy SJ na obszarach poza: istniejącą zabudową, ustalonymi obszarami zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczonymi obszarami uzupełnienia zabudowy.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

Dla stref 1SJ - 9SJ wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

3) **SZ** – STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ

Strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową zostały wyznaczone w granicach terenów:

1. istniejącej zabudowy zagrodowej, które charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu;
2. przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę zagrodową;
3. obszarów uzupełnienia zabudowy.

Wyznaczając przedmiotową strefę w obszarach uzupełnienia zabudowy uwzględniano częściowo wnioski złożone w procedurze planistycznej oraz ustalenia obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk. Do ww. strefy zakwalifikowano także tereny usług zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy zagrodowej.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Nie wyznaczono strefy SZ na obszarach poza: istniejącą zabudową, obszarami ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz obszarów uzupełnienia zabudowy.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

4) SU – STREFA USŁUGOWA

Strefy usługowe zostały wskazane na obszarach istniejącej zabudowy usługowej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy umożliwiającej rozwój gminy oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców w sferze społecznej i ekonomicznej.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

Dla stref 1SU – 9SU wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

5) SP – STREFA GOSPODARCZA

Strefy gospodarcze zostały wskazane na obszarach istniejącej zabudowy produkcyjnej i usługowej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy umożliwiającej rozwój gminy oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców w sferze społecznej i ekonomicznej.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

Dla stref 1SP – 3SP wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

6) **SR – STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ**

Strefę produkcji rolniczej wskazano na terenach istniejącej produkcji w gospodarstwach rolnych w obrębie Kaszewska Wola. Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

7) **SI – STREFA INFRASTRUKTURALNA**

Strefy infrastrukturalne zostały wskazane na obszarach istniejących terenów infrastruktury technicznej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy.

Ponadto należy zauważyć, iż w strefach oznaczonych symbolami SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SN, SC, SO i SK teren infrastruktury technicznej określony w profilu podstawowym dotyczy wyłącznie terenów telekomunikacji oraz innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m² (zgodnie z załącznikiem nr 1 rozporządzenia POG i na etapie sporządzenia miejscowego planu będzie można wyznaczyć tereny infrastruktury niezależnie od wyznaczonej w planie ogólnym strefy infrastrukturalnej).

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

8) **SN – STREFA ZIELENI I REKREACJI**

Strefy zieleni i rekreacji zostały wyznaczone na terenach zieleni urządzonej oraz sportu i rekreacji, w

tym na terenach wskazanych pod dane przeznaczenie w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

9) **SC – STREFA CMENTARZY**

Strefy cmentarzy wyznaczone zostały na terenach istniejących cmentarzy w obrębach Podgajek Zachodni, Wrzos i Wrzeszczów.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 rozporządzenia POG, który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Plan ogólny w strefie SC nie wyznacza strefy grzebalnej, a profile podstawowe i dodatkowe umożliwiają lokalizację szeregu innych funkcji uzupełniających. W planie ogólnym istnieje możliwość wyznaczenia stref dopuszczających zabudowę mieszkaniową przy jednoczesnym spełnieniu warunków przepisów odrębnych z zakresu cmentarzy i chowania zmarłych na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – określony profil funkcjonalny umożliwia lokalizację m.in. terenów usług lub zieleni.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

10) **SG – STREFA GÓRNICTWA**

Strefą zostały objęte udokumentowane złoża kopalin. Na terenie gminy nie występują tereny górnicze oraz obszary górnicze. W graniach strefy górnictwa zlokalizowane są udokumentowane złoża kruszyw naturalnych. Strefy te zlokalizowane są w obrębach Sukowska Wola i Wygnanów.

Zgodnie z art. 13e ust. 2 pkt 3 u.p.z.p. dla strefy górnictwa nie jest obligatoryjne określenie gminnych standardów urbanistycznych. W związku z powyższym dla strefy planistycznej nie wyznaczono gminnych standardów urbanistycznych z uwagi na charakter strefy, w której standardy urbanistyczne wynikają bezpośrednio z wymogów technicznych i technologicznych. Gminne standardy urbanistyczne mogą zostać określone na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy, przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań przestrzennych i przepisów odrębnych.

Nie jest możliwe wprowadzenie do ustaleń planu ogólnego:

1. uwarunkowań zagospodarowania terenu górniczego oraz ograniczeń w jego użytkowaniu, w tym zakazu zabudowy w obszarze górniczym, z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopalin;
2. pasów ochronnych dla stref sąsiednich, nie objętych eksploatacją kruszyw;
3. określenia rekultywacji terenu po zakończonej eksploatacji kruszyw;

z uwagi na określony zakres planu ogólnego w u.p.z.p.

Określenie uwarunkowań zagospodarowania ww. stref oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy oraz wyznaczenie pasów ochronnych dla stref sąsiednich nastąpi na etapie sporządzenia dla tych stref miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Rekultywacja stref górnictwa po zakończeniu eksploatacji kopaliny powinna odbywać się w oparciu o ustalony kierunek i warunki przeprowadzenia rekultywacji opisane w wydanej dla danego obszaru

koncesji.

11) SO – STREFA OTWARTA

Strefa otwarta została wyznaczona na terenach o wysokich wartościach przyrodniczych poza obszarami zabudowy. Strefy otwarte pokrywają największą część gminy, obejmują tereny lasów, tereny rolnicze, tereny wód i zieleni naturalnej oraz tereny dróg.

W strefach SO dopuszczono lokalizację elektrowni słonecznych oraz elektrowni geotermalnych. W pozostałych terenach nie dopuszczono ich lokalizacji. Strefy 1SO-58SO obejmują obszary gminy, w których znajdują się użytki ekologiczne, a także obejmują większe kompleksy leśne i zadrzewienia.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych dla stref SO są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiają realizację zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego. Dla pozostałych stref nie wyznaczono gminnych standardów urbanistycznych z uwagi, na położenie w formach ochrony przyrody. Ewentualne określenie standardów planistycznych nastąpi na etapie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź decyzji o warunkach zabudowy, które będą uwzględniały istniejące uwarunkowania oraz przepisy odrębne.

12) SK – STREFA KOMUNIKACYJNA

Strefa komunikacyjna została wyznaczona na terenie dróg wojewódzkich oraz powiatowych na terenie gminy Przytyk. Ponadto strefę komunikacyjną wskazano w granicach terenów przeznaczonych pod drogi klasy zbiorczej w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dla strefy komunikacyjnej jako profil dodatkowy dopuszczono wyłącznie, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód co jest zgodne z załącznikiem nr 1 rozporządzenia POG. Określony profil dodatkowy umożliwi uzupełnienie przeznaczeń profilu podstawowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwi zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Zgodnie z rozporządzeniem POG strefę komunikacyjną można wyznaczyć dla obiektów istniejących oraz planowanych, których lokalizacja jest potwierdzona ustaleniem linii rozgraniczających teren.

Dla tej strefy planistycznej nie określono gminnych standardów urbanistycznych, z uwagi na charakter strefy, w której standardy urbanistyczne wynika bezpośrednio z wymogów technicznych. Gminne standardy urbanistyczne mogą zostać określane na etapie miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy oraz przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań przestrzennych i przepisów odrębnych.

W strefach oznaczonych symbolami SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SN, SC, SO i SK teren infrastruktury technicznej w profilu podstawowym dotyczy terenów telekomunikacji oraz innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m² (zgodnie z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758)

Plan ogólny nie wyznacza na terenie gminy Przytyk strefy handlu wielkopowierzchniowego SH. Nie ustala się także obszaru zabudowy śródmiejskiej oraz gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Wyznaczone strefy planistyczne wynikają z istniejących uwarunkowań osadniczych, przyrodniczych, kulturowych, infrastrukturalnych, komunikacyjnych oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego w tym kompozycji przestrzennych w otoczeniu zabytków. Ponadto strefy te wskazują istniejącą zabudowę, której utrzymanie w planach miejscowych będzie możliwe przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych m.in. z zakresu ochrony przyrody czy ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

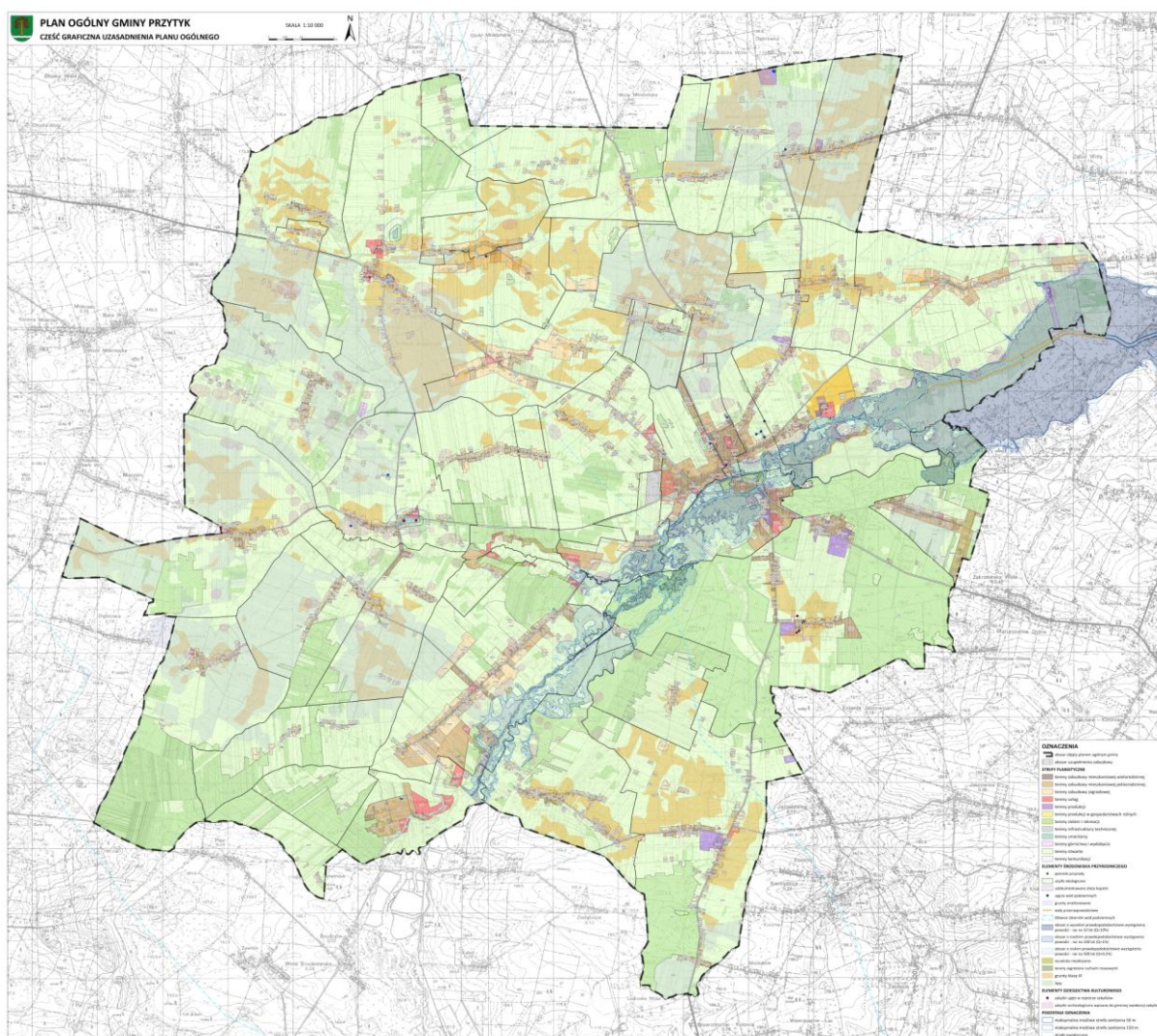
Wyznaczając strefy planistyczne w obszarach uwzględniano częściowo wnioski złożone w procedurze planistycznej oraz dotychczasowych dokumentach planistycznych i strategicznych jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy, w tym w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr XXVI.165.2016 Rady Gminy Przytyk z dnia 29 listopada 2016 r. z późn. zm.)

Warunki określone w gminnych standardach urbanistycznych dla poszczególnych stref muszą zostać uwzględnione przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W planie ogólnym Gminy Przytyk wyznaczono obszary uzupełnienia zabudowy oraz poszerzono ich granice, aby umożliwić uzupełnienie istniejącej zabudowy, w szczególności w terenach przyległych do dróg publicznych, wyposażonych w infrastrukturę techniczną oraz w wyniku rozpatrzenia wniosków mieszkańców. Rozszerzenie obszarów uzupełnienia zabudowy uwzględnia przyjętą politykę przestrzenną gminy wskazaną w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk przyjętym Uchwałą Nr XXVI.165.2016 Rady Gminy Przytyk z dnia 29 listopada 2016 r. z późniejszymi zmianami. Dogęszczenie zabudowy na wskazanych terenach jest uzasadnione ze względu na zmniejszanie kosztów, jakie ponosi gmina w celu doprowadzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz ze względu na dbałość o ład przestrzenny, zrównoważony rozwój i uporządkowanie zabudowy.

Rysunek 1. Projekt planu ogólnego Gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne – projekt planu ogólnego

2.2 Powiązania z innymi dokumentami

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego został przyjęty Uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego jest zgodny ze Strategią rozwoju województwa mazowieckiego 2030+.

„Plan nie jest aktem prawa miejscowego – jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącego organy i jednostki organizacyjne samorządu województwa. Nie stanowi bezpośredniej podstawy prawnej decyzji administracyjnych ustalających lokalizację inwestycji. Nie narusza uprawnień gmin w zakresie miejscowego planowania przestrzennego.

Plan stanowi podstawę dla:

- uzgadniania bądź opiniowania projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin¹, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów i programów rewitalizacji oraz miejscowych planów odbudowy,
- opiniowania projektów dokumentów rządowych dotyczących polityki przestrzennej i regionalnej,
- zgłaszania uwag i wniosków do programów rządowych,
- współtworzenia programów operacyjnych i kontraktów terytorialnych,
- konstruowania budżetu województwa w zakresie realizacji programów i zadań wojewódzkich,
- opiniowania w zakresie problemów wspólnych z sąsiednimi województwami.²

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w ramach prowadzenia polityki rozwoju wyznaczył obszary funkcjonalne. Gmina Przytyk kwalifikuje się do wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych oraz do obszarów o najniższym dostępie do dóbr i usług. Dla pierwszych plan ustala następujące zasady zagospodarowania:

- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wspieranie prac scaleniwych i wymiany gruntów;
- kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III;
- wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego (m.in.: tradycyjnego krajobrazu rolniczego, wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, trwałych użytków zielonych);
- poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój transportu publicznego, w tym przywrócenie połączeń kolejowych na nieczynnych liniach kolejowych, a także przebudowę/rozbudowę istniejącej sieci drogowej, w szczególności dróg powiatowych i gminnych;
- budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;
- poprawa bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej w zakresie niskich i średnich napięć;
- zwiększenie nasycenia infrastrukturą ICT (ang. Information and Communication Technologies), a także zapewnienie dostępu do systemu e-usług;
- tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych;
- objęcie ochroną unikalnych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych.

A dla obszarów o najniższym dostępie do dóbr i usług plan ustala następujące zasady zagospodarowania:

- działania ukierunkowane na ożywienie gospodarcze obszaru, poprawę warunków życia mieszkańców;

¹ Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2025 roku.

Zgodnie z art. 13 i ust. 3 pkt 5 lit. b tiret drugie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje o uzgodnienie planu ogólnego z zarządem województwa w zakresie ustaleń zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

² Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego*, 2018, s. 10

- zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych;
- podniesienie mobilności mieszkańców oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia.

W zakresie infrastruktury transportowej na obszarze gminy Przytyk Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego uwzględnia dostosowanie dróg powiatowych do minimum klas lokalnych L.

W zakresie opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego na obszarze gminy Przytyk uwzględnia postulowany do objęcia ochroną układ urbanistyczny.

W zakresie ochrony środowiska i zasobów przyrody Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego na obszarze gminy Przytyk uwzględnia:

- ochronę wartościowych gruntów rolnych przed nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze,
- ochronę przed hałasem, wibracjami i polem elektroenergetycznym,
- ochronę lasów i zadrzewień oraz wzbogacanie ich walorów,
- porządkowanie gospodarki odpadami.

W zakresie turystyki Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego zakłada rozwój turystyki w wykorzystaniem istniejącej bazy, wartości kulturowych oraz walorów przyrodniczych oraz przebieg regionalnego rowerowego szlaku turystycznego.

Sposób uwzględnienia w planie ogólnym zapisów planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Plan ogólny gminy Przytyk uwzględnia zapisy planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego poprzez:

- 1) wyznaczenie strefy komunikacyjnej (SK), w przebiegu istniejących dróg wojewódzkim nr 732 i nr 740;
- 2) wyznaczenie stref otwartych, które obejmują użytki ekologiczne oraz większe kompleksy leśne i zadrzewienia oraz najcenniejsze, najbardziej produktywne elementy rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W strefach tych jako profil dodatkowy ustalono możliwość realizacji wyłącznie terenu zieleni urządzonej;
- 3) wyznaczenie stref planistycznych, uwzględniając istniejącą zabudowę, układ komunikacyjny i infrastrukturę techniczną, tworząc zwarte kompleksy zabudowy, pozostawiając w rozproszeniu jedynie istniejącą zabudowę, a tym samym ograniczając presję urbanizacyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz ograniczając konieczność zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III, gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do planu ogólnego Gminy Przytyk, Budplan Sp. z o.o. 2025

Opracowanie przedstawia strukturę środowiska przyrodniczego z zaznaczeniem jego podstawowych komponentów i zachodzących między nimi związków. Rozpoznanie i charakterystyka stanu oraz funkcjonowania środowiska przyrodniczego dały podstawę do zdiagnozowania i określenia predyspozycji przyrodniczych, do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze oraz oceną przydatności środowiska pod różne sposoby użytkowania i formy zagospodarowania terenu.

Ekofizjograficzne uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego:

I. Obszary pełniące funkcje przyrodnicze

Do obszarów o szczególnym znaczeniu dla prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego zalicza się:

- **obszary stanowiące o strukturze przyrodniczej**, takie jak krajowe korytarze ekologiczne: regionalne korytarze Radomki i Dobrzycy i węzeł ekologiczny Przytyk;
- **dolina Radomki oraz doliny jej dopływów** wraz z obudową biologiczną w postaci łąk i zadrzewień;

- **tereny leśne**, w tym szczególnie lasy ochronne;
- **obszary o szczególnych walorach przyrodniczych** objęte ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Są to obszary o różnym reżimie ochronności, podlegające przepisom odrębnym:
 - dla **użytków ekologicznych** obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz zapisy Rozporządzenia Nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 28.07.2005 r., Nr 175, poz. 5572) i zmieniającego je Rozporządzenia Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 19.07.2007 r., Nr 138, poz. 3651).;
 - dla **pomników przyrody** obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz zapisy Rozporządzenia Nr 63 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu radomskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2008 r., Nr 94, poz. 7024);
- **zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne** uzupełniające funkcje ochronne lasów (ochrona przed erozją, spływami wód powierzchniowych) oraz ułatwiają migrację gatunków;
- **zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe**, w tym w szczególności zbiorowiska podmokłe występujące w obniżeniach dolinnych;
- **zieleń urządzona**, w tym zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, ciągom komunikacyjnym, zieleń towarzysząca obiektom sakralnym i cmentarzom, stanowiąca ważne uzupełnienie gminnego systemu przyrodniczego.

Ograniczenia wynikające z ochrony przyrody

Prawne ograniczenia w zagospodarowaniu terenów gminy Przytyk wynikają m.in. z przepisów dotyczących obszarów i obiektów chronionych. Zasady ochrony wartości przyrodniczych w przypadku obszarów i obiektów objętych formami przyrody zostały także szczegółowo i indywidualnie dla każdego z nich określone w aktach je ustanawiających.

Ograniczenia wynikające z istniejących zagrożeń naturalnych

Na obszarze gminy Przytyk, w dolinie rzeki Radomki wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią $Q=1\%$ i $Q=10\%$. Są to obszary, na których zgodnie z przepisami ustawy Prawo Wodne zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania; lokalizowania nowych cmentarzy.

W obowiązującej ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960) brak jest bezpośrednich zapisów o zakazie budowy obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, jednak z uwagi na negatywne konsekwencje dla ludności w przypadku wystąpienia powodzi, mimo braku powyższych zapisów, powinno unikać się lokalizacji zabudowy na tych terenach. Zgodnie z art. 166 ust. 2 pkt 4 projekt planu ogólnego gminy wymaga uzgodnienia z Wodami Polskimi w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Według rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1225), zbiorniki na nieczystości ciekłe mogą być sytuowane tylko na działkach budowlanych niemających możliwości przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, przy czym nie dopuszcza się ich sytuowania na obszarach podlegających szczególnej ochronie środowiska i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz na terenach zalewowych. Zatem do momentu wybudowania kanalizacji sanitarnej, lokalizacja nowej zabudowy na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi jest niemożliwa.

W granicach gminy rozpoznano 2 małe, nieaktywne osuwiska oraz 5 terenów zagrożonych ruchami masowymi.

Osuwiska nieaktywne to tereny objęte ruchami osuwiskowymi, na których w czasie ostatnich 50 lat nie

stwierdzono wyraźnych śladów przemieszczeń. Procesy osuwiskowe mogą się tu odnowić i spowodować duże zniszczenia – zaleca się, aby zarówno na obszarach osuwisk nieaktywnych jak i terenów zagrożonych ruchami masowymi zrezygnować z inwestowania (zwłaszcza lokalizowania wielkokubaturowych i ciężkich obiektów). Grunty położone na obszarach występowania niekorzystnych zjawisk geologicznych, w tym zjawisk i form osuwiskowych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych, zaliczane są do warunków gruntowych skomplikowanych, a obiekty budowlane posadawiane w takich warunkach gruntowych zalicza się do trzeciej kategorii geotechnicznej. Skutkuje to obowiązkiem wykonania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze. W przypadku konieczności wykonania dowolnej inwestycji budowlanej, a także prac ziemnych, w granicach osuwisk powinna zostać sporządzona dokumentacja geologiczno-inżynierska.

Ograniczenia wynikające z położenia w obrębie GZWP

Obecnie brak. Do czasu ustanowienia obszarów ochronnych wody GZWP nr 215, GZWP nr 405 i GZWP nr 412 podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne.

Ograniczenia wynikające z występowania złóż kopalin

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (art. 72 ust. 1) w planie ogólnym gminy wymagane jest uwzględnienie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji. Zgodnie z przepisami prawa złoża kopalin podlegają ochronie, a eksploatację złóż prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Na terenie gminy występują udokumentowane złoża piasków i żwirów, z czego jedno jest rozpoznane szczegółowo, zaś w przypadku dwóch kolejnych zaniechano eksploatacji.

Ograniczenia wynikające z występowania gleb chronionych

Wszelkie działania inwestycyjne czy planistyczne muszą być zgodne z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

Na terenie gminy występują gleby zaliczane do wysokich klas bonitacyjnych (III, IIIa i IIIb), które są chronione i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze. Nie dotyczy to jedynie miasta Przytyka, gdyż zgodnie z art. 10a tej ustawy grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych położone w granicach administracyjnych miast nie wymagają uzyskania zgody na przeznaczenie na cele nierolnicze.

Ograniczenia wynikające z występowania gruntów leśnych

Wszelkie działania inwestycyjne czy planistyczne muszą być zgodne z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

Na terenach gminy występują także powierzchnie leśne. Ww. ustawa reguluje zasady ochrony gruntów leśnych, ich rekultywacji i poprawiania wartości użytkowej oraz wprowadza ograniczenia dotyczące przeznaczenia gruntów na cele nieleśne. Według ustawy ochrona gruntów leśnych polega na:

- ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze,
- zapobieganiu procesom ich degradacji i dewastacji oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej,
- przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej,
- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności.

W przypadku lokalizacji inwestycji na gruntach leśnych, na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

Ograniczenia wynikające z niekorzystnych warunków budowlanych

Niekorzystne warunki posadowienia budynków występują fragmentami na terenie całej gminy. Na ograniczenia zabudowy wpływa wysoki poziom wód gruntowych, słabonośne grunty w podłożu. Niekorzystne warunki posadowienia budynków dotyczą przede wszystkim terenów dolin rzecznych – podmokłych, grząskich, narażonych na mgły i zastoiska oraz terenów predysponowanych do ruchów masowych ziemi.

Inne ograniczenia w zagospodarowaniu

Przez teren gminy Przytyk biegną napowietrzne linie elektroenergetyczne o średnim i niskim napięciu. Ze względu na potencjalne negatywne oddziaływanie linii elektroenergetycznych powinno wyznaczać się dla nich strefy ochronne w ramach pasów technologicznych, które stanowią obszar znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie linii elektroenergetycznej, tworzony w celu ochrony ludzi i mienia przed skutkami działania linii.

Na obszarze gminy Przytyk istnieją czynne cmentarze, dla których należy wyznaczyć strefy sanitarne. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315), odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów. Przedmiotowe przepisy należy brać pod uwagę zarówno planując lokalizację nowych cmentarzy jak i nowych obiektów w pobliżu cmentarzy.

W obrębie stref ochrony bezpośredniej wyznaczonych dla ujęć wód podziemnych obowiązują ograniczenia w użytkowaniu oraz zagospodarowaniu terenów zgodnie z zapisami ustanawiających je decyzji.

Ograniczenia dla zabudowy wynikają także z przepisów dotyczących dróg publicznych tj. ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 889). Ustawa określa odległości w jakich mogą być usytuowane obiekty budowlane od poszczególnych rodzajów dróg. Jednak ograniczenia te z punktu widzenia niniejszego opracowania nie są tak istotne jak ograniczenia wynikające z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112). W tym akcie prawnym określono dopuszczalny poziom hałasu pochodzący od dróg, linii kolejowych, innych obiektów i grup źródeł hałasu w stosunku do terenów pełniących różne funkcje.

II. Strefy planistyczne – ocena przydatności terenów dla rozwoju funkcji użytkowych

Zgodnie z art. 13c ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) obszar objęty planem ogólnym dzieli się w sposób rozłączny na strefy planistyczne. Charakterystykę stref planistycznych, w tym ich profil funkcjonalny oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, określa rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758). Nadmienić należy, że w planie ogólnym nie jest obowiązkowe wyznaczenie każdej z wymienionych w ww. rozporządzeniu stref. W każdej strefie planistycznej profil funkcjonalny obejmuje tereny określone w ramach profilu funkcjonalnego podstawowego oraz może obejmować tereny określone w ramach profilu funkcjonalnego dodatkowego, nie muszą to być jednak wszystkie wymienione w ww. rozporządzeniu rodzaje terenów. Ponadto w przypadku gdy obszar strefy planistycznej jest objęty obowiązującymi planami miejscowymi, w strefie tej można określić wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej niższą niż wynika to z załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia, jednak nie niższą niż najwyższa wartość wskaźnika opisującego minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej dla terenów wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych, obejmujących obszar strefy.

W opracowaniu ekofizjograficznym oceniono mocne strony oraz istniejące ograniczenia środowiskowe dla wyznaczenia poszczególnych stref planistycznych na terenie gminy Przytyk oraz określono przydatność terenów gminy do objęcia daną strefą planistyczną, które zawarto w tabeli poniżej.

Tabela 1. Strefy planistyczne – ocena możliwości wyznaczenia stref na terenie gminy Przytyk
 źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do planu ogólnego Gminy Przytyk, 2025

symbol literowy ³	nazwa strefy planistycznej ³	profil funkcjonalny strefy planistycznej ³		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ³	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dotatkowy				
SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren ogrodów działkowych, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; optymalne walory krajobrazowe i przyrodnicze; potencjalne miejsca zatrudnienia: o rolnictwo, o położenie w sąsiedztwie ośrodka miejskiego – Radom; wysoki udział terenów o korzystnych warunkach dla posadowienia budynków	konieczność koncentracji zabudowy z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; stosunkowo duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren ogrodów działkowych, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; optymalne walory krajobrazowe i przyrodnicze; potencjalne miejsca zatrudnienia: o rolnictwo, o położenie w sąsiedztwie ośrodka miejskiego – Radom; wysoki udział terenów o korzystnych warunkach dla posadowienia budynków	konieczność koncentracji zabudowy z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; stosunkowo duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego; optymalne walory krajobrazowe i przyrodnicze; potencjalne miejsca zatrudnienia: o rolnictwo, o położenie w sąsiedztwie ośrodka miejskiego – Radom; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; wysoki udział terenów o korzystnych warunkach dla posadowienia budynków	konieczność koncentracji zabudowy z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; stosunkowo duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	istniejące tereny zabudowy zagrodowej oraz tereny produkcji w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowo-usługowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)
SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	potrzeba rozwoju/uzupełnienia oferty sektora usługowego – w szczególności na terenach położonych w oddaleniu od miasta Radomia; dostęp do dróg wojewódzkich	konieczność koncentracji zabudowy z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; stosunkowo duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej;	istniejące tereny zabudowy usługowej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu

³ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758).

symbol literowy ³	nazwa strefy planistycznej ³	profil funkcjonalny strefy planistycznej ³		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ³	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dotatkowy				
						ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	ograniczeń środowiskowych
SH	strefa handlu wielkopowierzchniowego	teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	dostęp do dróg wojewódzkich	konieczność koncentracji zabudowy z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; stosunkowo duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej lokalizacja obiektu handlu wielkopowierzchniowego może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20	położenie w pobliżu ośrodka miejskiego – Radom; dostęp do dróg wojewódzkich	konieczność koncentracji zabudowy z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; stosunkowo duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	istniejące tereny zabudowy produkcyjnej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej
SR	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	niskie uprzemysłowienie gminy, co wiąże się z mniejszym zanieczyszczeniem wód i powietrza; korzystne ukształtowanie terenu oraz warunki topoklimatyczne; rozwinęta infrastruktura, ukształtowany rynek zbytu; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej	ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	istniejące tereny produkcji w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowo-usługowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)
SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20	potrzeba rozwoju infrastruktury technicznej, tj. obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej związane z elektroenergetyką, gazownictwem, gospodarką odpadami, gospodarką wodno-kanalizacyjną oraz urządzenia wodne	konieczność koncentracji zabudowy z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów mieszkaniowych; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; stosunkowo duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych;	istniejące tereny infrastruktury technicznej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ³	nazwa strefy planistycznej ³	profil funkcjonalny strefy planistycznej ³		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ³	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dotatkowy				
						lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	
SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren ogrodów działkowych, teren zieleni naturalnej, teren lasu	50	położenie w pobliżu dużego ośrodka miejskiego – Radom; walory krajobrazowe i przyrodnicze (dolina Radomki, kompleksy leśne); rozwinięta komunikacja - dostęp do dróg wojewódzkich ciekawe miejsca i atrakcje na terenie gminy	nieuporządkowana i niezorganizowana infrastruktura turystyczna; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; stosunkowo duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej; lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	istniejące tereny zieleni urządzonej wraz z towarzyszącymi terenami komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej, tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	-	wymagania dotyczące realizacji terenów cmentarnych określają: <ul style="list-style-type: none"> o ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576); o rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz. U. z 1959 r. Nr 52 poz. 315); o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz. U. z 2008 r. Nr 48 poz. 284); o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków (Dz. U. z 2011 r. Nr 75 poz. 405); lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	istniejące tereny cmentarne wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi, aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest poszerzenie istniejących cmentarzy bądź realizacja nowych, przy uwzględnieniu wymagań dotyczących realizacji terenów cmentarnych i ograniczeń środowiskowych
SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; obszary prognostyczne i perspektywiczne złóż kopalin;	-	tereny, na których udokumentowano złoża kopalin wraz z terenami towarzyszącymi eksploatacji tereny, na których planuje się wydobywanie, co umożliwi uzyskanie, po udokumentowaniu złoża, pozwolenia na wydobywanie (koncesji)
SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód,	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren	-	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakości powietrza, klimatu akustycznego	w przypadku realizacji instalacji OZE: lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego	tereny aktywne przyrodniczo wraz z towarzyszącymi terenami komunikacji i

symbol literowy ³	nazwa strefy planistycznej ³	profil funkcjonalny strefy planistycznej ³		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ³	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dotatkowy				
		teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej	elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej		kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa (po części pełniące funkcje chronne); dolina Radomki z ekstensywnie użytkowanymi terenami łąk dominujące rolnicze wykorzystanie terenu;	zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	infrastruktury technicznej realizacja OZE przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	potrzeba zapewnienia obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych;	lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny zagrożone osuwaniem mas ziemnych; ograniczenia wynikające z występowania obszarowych i punktowych form ochrony przyrody; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie	istniejące tereny komunikacyjne wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi, infrastruktury technicznej oraz tereny aktywne przyrodniczo, na których planuje się poszerzenie istniejących bądź realizację nowych ciągów komunikacyjnych, przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

Sposób uwzględnienia w planie ogólnym opracowania ekofizjograficznego w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1-3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska

Na potrzeby planu ogólnego gminy Przytyk zostało sporządzone opracowanie ekofizjograficzne podstawowe. Przy wyznaczaniu stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych uwzględnione zostały wskazania i wytyczne zawarte ww. opracowaniu poprzez:

1. wyznaczenie stref otwartych znajdujących się w granicach użytków ekologicznych, a także obejmują większe kompleksy leśne i zadrzewienia oraz najcenniejsze, najbardziej produktywne elementy rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W strefach tych jako profil dodatkowy ustalono możliwość realizacji wyłącznie terenu zieleni urządzonej;
2. wyznaczenie stref planistycznych uwzględniając istniejącą zabudowę, układ komunikacyjny i infrastrukturę techniczną, tworząc zwarte kompleksy zabudowy, pozostawiając w rozproszeniu jedynie istniejącą zabudowę, a tym samym ograniczając presję urbanizacyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz ograniczając konieczność zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III, gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
3. wyznaczenie stref górnictwa i wydobywania na udokumentowanych złożach kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;
4. określenie gminnych standardów urbanistycznych - udziału powierzchni biologicznie czynnej umożliwiającej infiltrację wód opadowych do gruntu.

3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowego uwarunkowań ekofizjograficznych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości. Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

4 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń planu ogólnego, tj. zgodność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z określonymi strefami planistycznymi oraz gminnymi standardami urbanistycznymi będzie prowadzony przez Radę Miejską w Przytyku na bieżąco, w trakcie procedury uchwalania mpzp.

5 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko ze względu na znaczne oddalenie obszaru gminy od granic państwa. Ponadto ustalenia projektu planu ogólnego dotyczą jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych – z uwagi na kierunkowy, ogólny charakter dokumentu oraz brak wskazania konkretnych inwestycji nie ma podstaw do prognozowania transgranicznego oddziaływania na środowisko.

6 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Przytyk. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Zapisy planu ogólnego Gminy Przytyk będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego, dotycząca jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

7 Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego

7.1 Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania

Gmina Przytyk jest to gmina miejsko-wiejska o powierzchni ok. 134 km², położona w powiecie radomskim, w południowej części województwa mazowieckiego. Gmina od północy graniczy z gminami Radzanów i Stara Błotnica, od wschodu z gminą Zakrzew, od południa z gminami Wolanów i Wieniawa, zaś od zachodu z gminami Przysucha i Potworów. Siedzibą gminy jest miasto Przytyk. Najbliższym miastem powiatowym jest Radom położony ok. 17 km na wschód od gminy Przytyk.

Rysunek 2. Położenie gminy Przytyk na tle podziału administracyjnego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGIK

Obszar gminy podzielony jest na 25 sołectw:

1	Domaniów	10	Oblas	19	Sukowska Wola
2	Dęba	11	Ostrołęka	20	Wola Wrzeszczowska
3	Glinice	12	Potkanna	21	Wólka Domaniowska
4	Goszczewice	13	Podgajek	22	Wrzeszczów
5	Jabłonna	14	Posada	23	Wrzos
6	Kaszewska Wola	15	Słowików	24	Wygnanów
7	Krzyszkowice	16	Stefanów	25	Żerdź
8	Młódnice	17	Studzienice		
9	Maksymilianów	18	Suków		

Obszar gminy podzielony jest także na 43 obręby ewidencyjne: Dęba, Domaniów, Duży Las, Gaczkowice, Glinice, Goszczewice, Jabłonna, Jadwiniów, Jagodno, Kaszewska Wola, Kolonia Dęba, Kolonia Glinice, Kolonia Jabłonna, Kolonia Kaszewska Wola, Kolonia Potkanna, Kolonia Studzienice, Krzyszkowice, Maksymilianów, Młódnice, Mścichów, Oblas, Ostrołęka, Podgajek Wschodni, Podgajek Zachodni, Posada, Potkanna, Przytyk, Sewerynow, Słowików, Stary Młyn, Stefanów, Studzienice, Sukowska Wola, Suków, Witoldów, Wola Wrzeszczowska, Wola Wrzeszczowska Kolonia, Wólka Domaniowska, Wrzeszczów, Wrzos, Wygnanów, Zameczek Kolonia, Żerdź.

Gminę w roku 2024 zamieszkiwało 7058 osób, w tym miasto Przytyk 906 osób⁴. Wiodącą gałęzią gospodarki w gminie jest rolnictwo. Warunki glebowe i sprzyjający mikroklimat sprawiły, że w rejonie Radomia, w tym w gminie Przytyk, znajdują się jedne z największych w Europie Środkowo-Wschodniej uprawy papryki – pochodzi stąd ok. 85% krajowej produkcji tego warzywa.

Przez teren gminy Przytyk przebiegają szlaki komunikacyjne: drogi wojewódzkie nr 732 i 740, drogi powiatowe, drogi gminne, drogi wewnętrzne.

W aspekcie przyrodniczym gmina szczególnie się nie wyróżnia – jej terenów nie objęto żadnymi wielkoobszarowymi formami ochrony przyrody, występują tu jedynie użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Najcenniejszym elementem systemu przyrodniczego jest dolina Radomki – rzeka zachowała znaczny stopień naturalności, a dolina służy głównie za użytki zielone.

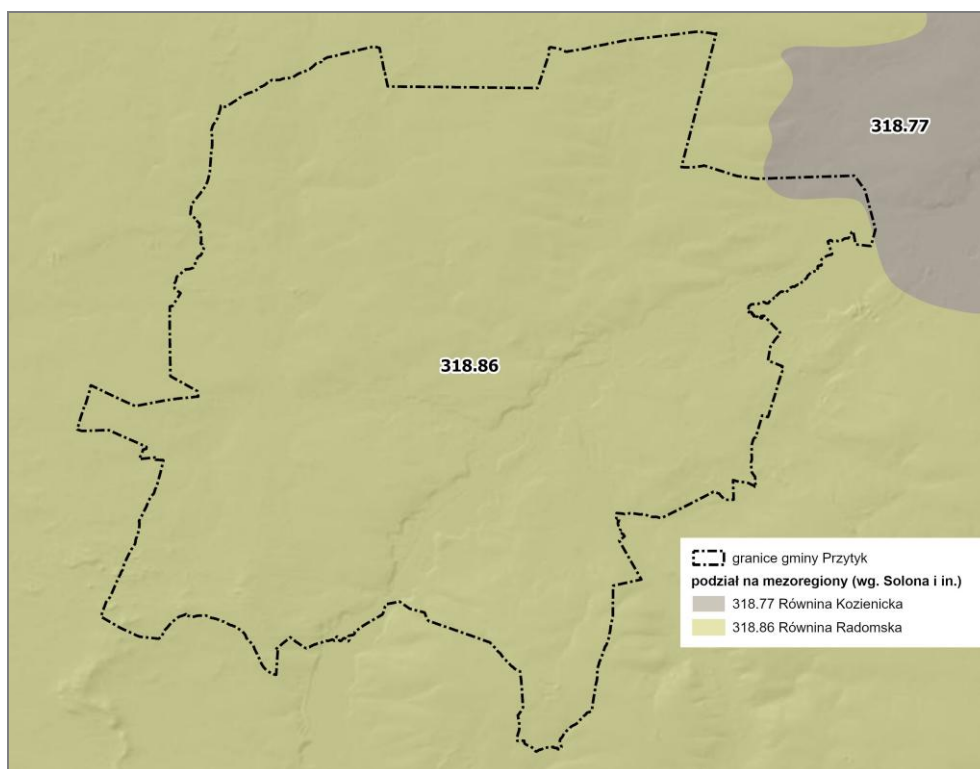
7.2 Położenie geograficzne, rzeźba terenu i geologia

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym (Solon i in., 2018) gmina Przytyk położona jest w przeważającej części w makroregionie Wzniesienia Południowomazowieckie, mezoregionie **Równina Radomska (318.86)**, która jest równiną denudacyjną o zdegradowanej pokrywie utworów czwartorzędowych, pod którą występują warstwy jurajskie i kredowe, zapadające się ku północnemu wschodowi. Jedynie wschodni skraj gminy położony jest w zasięgu makroregionu Nizina Środkowomazowiecka, w mezoregionie **Równina Kozienicka (318.77)**, która stanowi starogłacjalną, silnie zdenudowaną równinę zbudowaną przede wszystkim z utworów glacialnych i fluwogłacjalnych, charakteryzującą się mało urozmaiconą rzeźbą terenu.

⁴ Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2024

Rysunek 3. Gmina Przytyk na tle regionalizacji fizycznogeograficznej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG

Równina Radomska (318.86)⁵ to mezoregion stanowiący równinę ukształtowaną przez działalność lądolodu i wód roztopowych podczas zlodowaceń środkowopolskich. Powierzchnia terenu obniża się na północny wschód i północ, a w części południowo-wschodniej ku wschodowi i przeważająco kształtuje się na poziomie 145–195 m n.p.m. Obszary najwyższe położone nawiązują do wychodni mezozoiku (głównie w pobliżu granicy Równiny Radomskiej z obszarami wyżynnymi), bądź są to pagórki akumulacji glacialnej i fluwioglacjalnej. Oprócz form polodowcowych i wodnolodowcowych rzeźbę, głównie części wschodniej regionu, urozmaicają pagórki wydymowe. Równinę przecinają dość płytkie i szerokie doliny rzek: Radomki, Wiązownicy, Drzewiączki, Mlecznej, Iłżanki. Węższe doliny cechują Krępiankę i Zwoleńkę. Pokrywy lessowe, występujące pomiędzy Krępianką a Kamienną, niwelują urozmaicenie podłoża. Równinę Radomską odwadniają dopływy Wisły lub jej lewobrzeżnego dopływu – Pilicy. Do Pilicy nawiązują rzeki w północnej części regionu: Drzewiczka i Pierzchnianka. Część środkowa odwadniana jest przez Radomkę z dopływami: Wiązownicą, Szabasówką, Dobrzycą, Mleczną z Pacynką. Bezpośrednio do Wisły płyną: Zagożdżonka, Plewka, Zwoleńka, Iłżanka i Krępianka. Na Radomce funkcjonuje sztuczne Jezioro Domaniowskie, na Mlecznej – zalew Borki. Pokrywa glebowa odzwierciedla zróżnicowanie skał macierzystych obszaru. Dominują gleby płowe i rdzawe oraz brunatne, miejscami występują rędziny. W dolinach ukształtowały się mady, gleby torfowe, mułowe i murszowe.

Równina Kozienska (318.77)⁶ – to mezoregion stanowiący staroglacjalną, silnie zdenudowaną równinę nieznacznie nachyloną w kierunku północno-zachodnim, o mało urozmaiconej rzeźbie. Równina zbudowana jest przede wszystkim z utworów glacialnych i fluwioglacjalnych. W jej północno-zachodniej części dominują gliny zwałowe, iły i mułki, a w mniejszym stopniu – piaski. W części południowej występują głównie piaski torfiaste, fluwioglacjalne i eoliczne. W dolinie Radomki większy udział stanowią piaski żwirzaste, a w obniżeniach terenu – torfy. Na tych utworach wykształcił się mozaikowy układ gleb płowych i rdzawych, a w dolinach rzek (głównie Radomki) – gleb organicznych: torfowych, gruntowo-glejowych i murszowych. Największą rzeką przepływającą przez mezoregion jest lewy dopływ Wisły – Radomka. W jej dolinie występują nieliczne na tym terenie sztuczne zbiorniki wodne i podmokłości. Klimat tego mezoregionu charakteryzuje się

⁵ Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.

⁶ j.w..

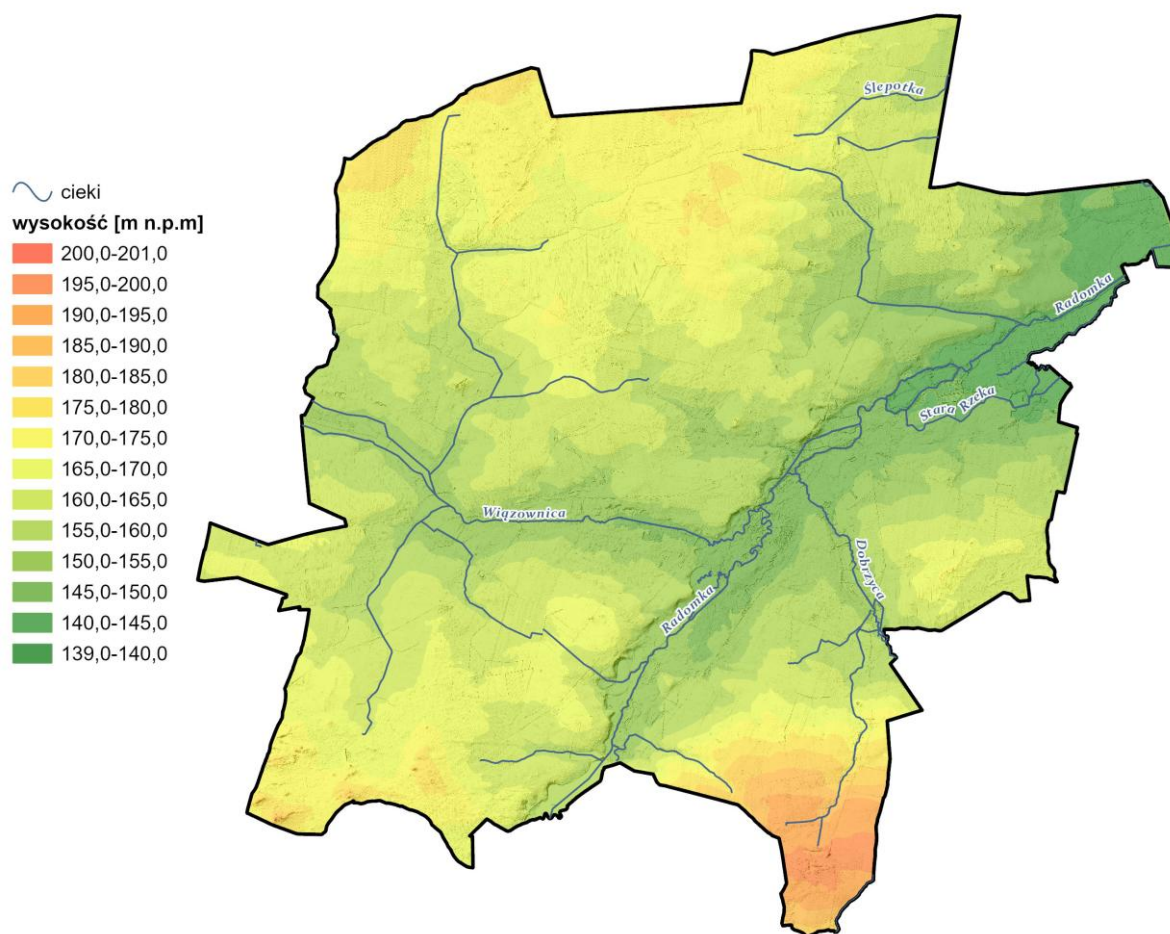
stosunkowo największą liczbą dni bardzo ciepłych i pochmurnych, szczególnie z pogodą bardzo ciepłą, pochmurną i bez opadu.

Rzeźba terenu i geomorfologia

Na obszarze gminy Przytyk rzędne wysokościowe mieszczą się najczęściej w przedziale 150–180 m n.p.m., gdzie przeważają spadki 2-5%. Tylko, na południowym krańcu gminy, a także w obrębie dolin rzecznych oraz wzniesień i wydm wartości rzędnych odbiegają od wyżej podanych. Najniższy położony punkt znajduje się we wschodniej części gminy, w dolinie Radomki (ok. 139 m n.p.m.), a najwyższy – na południu, w rejonie Żmijkowa (ok. 201 m n.p.m.). Rzeźba terenu uwarunkowana jest między innymi morfologią podłoża podczwartorzędowego i grubością utworów czwartorzędowych.

Rysunek 4. Ukształtowanie powierzchni terenu Gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie NMT, GUGiK

Obszar gminy, poza doliną Radomki, ma głównie charakter monotonnej zdenudowanej wysoczyzny morenowej płaskiej. Jej powierzchnia zbudowana jest z glin zwałowych, przykrytych w niektórych miejscach niezbyt grubą serią piasków wodnolodowcowych. Rzeźbę urozmaicają liczne wzgórza i pagórki zwirowo-piaszczysto-gliniaste, które wyznaczają strefy akumulacji czołowomorenowej oraz wykształcone na zapleczach tych stref południkowo przebiegające wały i pagórki akumulacji szczelinowej. Wysoczyzna przemodelowana jest zagłębieniami bezodpływowymi o głębokości 1–2 m, których geneza związana jest z nierównomierną akumulacją lodowca oraz formami wydmowymi o zróżnicowanych kształtach i wielkościach względnych dochodzących do kilku metrów. Innymi formami wypukłymi akumulacji lodowcowej i rzeczno-lodowcowej są wzniesienia morenowe, kemy i ozy porozrzucane nierównomiernie na obszarze gminy. Liczne są również dolinki nieckowate o okresowym odpływie.

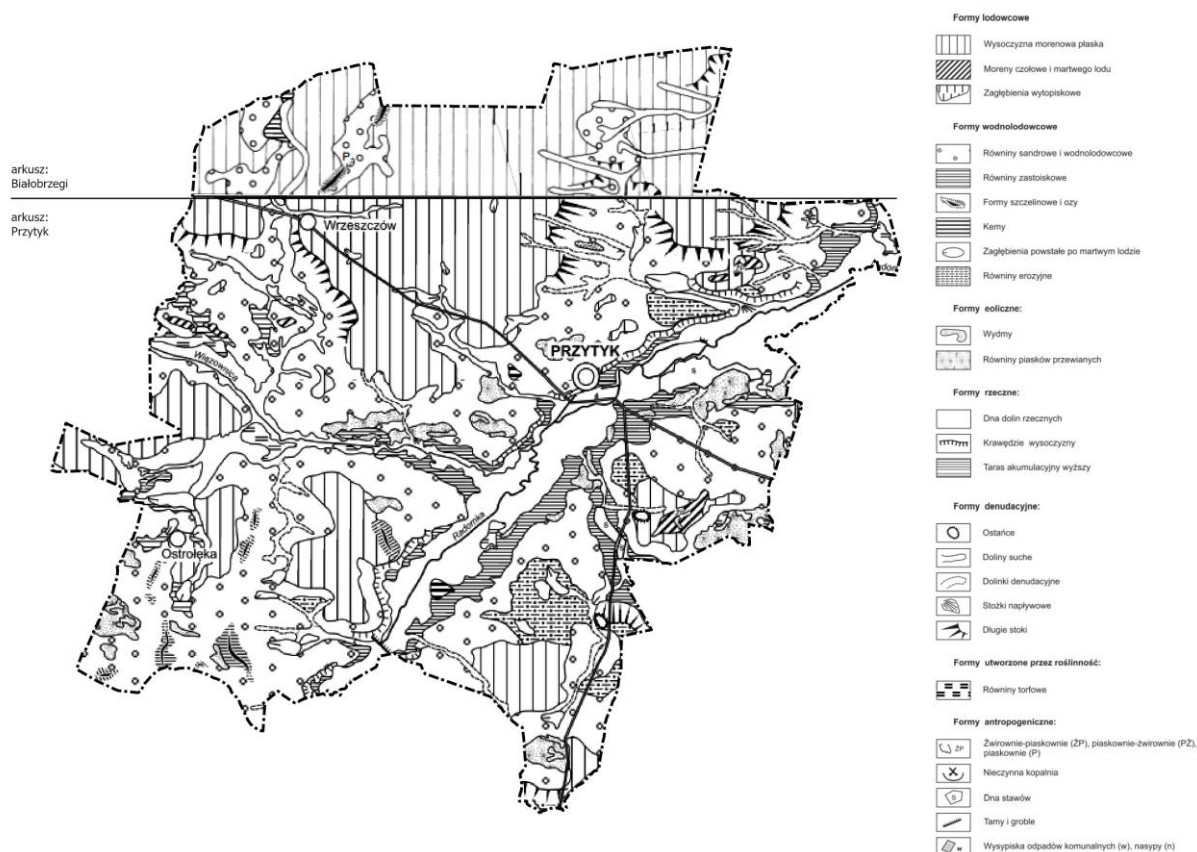
Z akumulacją i erozją wód roztopowych związane są rozległe równiny wodnolodowcowe, w większości typu sandrowego, które otaczają wysoczyzny morenowe od strony dolin rzecznych. Zbudowane są one z piasków i żwirów. Znaczne obszary piasków sandrowych i rzecznych — dolinnych w okresie postglacjalnym

zostały przewiane. Wydmy i równiny piasków przewianych występują najczęściej w południowej części gminy, ale także w obrębie tarasów akumulacyjnych w dolinie Radomki.

Najwyraźniejszym akcentem w rzeźbie tego obszaru jest szeroka (1–2 km) dolina Radomki z licznymi płaskodennymi dolinami bocznymi dopływów. Radomka utworzyła holoceni taras zalewowy oraz dwa tarasy nadzalewowe. Dolina rzeczna jest płytka i wypełniona osadami rzecznyymi.

Rysunek 5. Szkic geomorfologiczny gminy Przytyk

źródło: Objasnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski, arkusz: Przytyk, Białobrzegi

Geologia

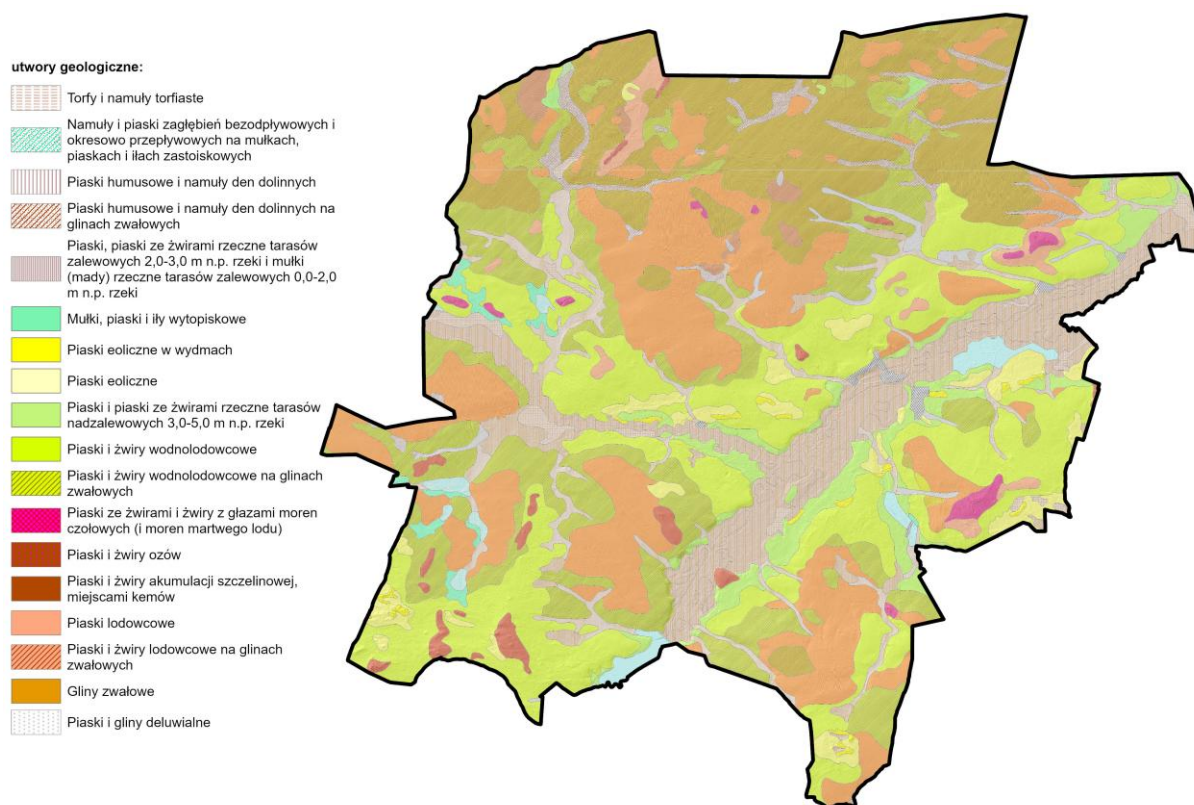
Obszar gminy położony jest w obrębie północnej części otoczki mezozoicznej Gór Świętokrzyskich, na pograniczu z niecką brzezną. Ostonę mezozoiczną tworzą utwory jury i kredy, które przykryte są skałami czwartorzędowymi.

Utwory jurajskie wykształcone w postaci piaskowców, mułowców, wapieni, itów i margli zalegają na głębokości średnio poniżej 20 m. Utwory kredowe zalegają na północny-wschód od linii Jarosławiec – Przytyk – Glinice – Witoldów, reprezentowane są przez piaski, piaskowce i fosforyty oraz margle i wapienie, znajdują się na różnych głębokościach, najtęcej na 2 m w Oblasie.

Utwory czwartorzędowe pokrywają teren całej gminy. Związane są ze zlodowaczeniem środkowopolskim. Powstały wtedy piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz gliny zwałowe. W mniejszej ilości osadziły się ility, mułki i piaski zastoiskowe (Przytyk) oraz żwiry i głązy lodowcowe. W okresie zlodowacenia pojawiły się tarasy rzeczne oraz lessy. Lessy występują sporadycznie w postaci niewielkich płatów w Przytyku. Koniec epoki lodowcowej i okres współczesny, to powstawanie wydmy i pól piasków przewianych, a w dolinach – mułków i piasków rzecznych.

Rysunek 6. Geologiczne osady powierzchniowe na terenie gminy

źródło: Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000, PIG

Warunki budowlane

Zdecydowana większość terenów w gminie Przytyk ma dobre warunki geologiczno-inżynierskie. O warunkach geologiczno-inżynierskich terenu decydują: ukształtowanie powierzchni, rodzaj i stan gruntów, a także położenie zwierciadła wód gruntowych.

Podłoże budowlane o warunkach korzystnych dla budownictwa stanowią grunty spoiste: zwarte, półzwarte i twaroplastyczne oraz grunty niespoiste: zagęszczone lub średnio zagęszczone, gdzie zwierciadło wody gruntowej znajduje się poniżej 2 m p.p.t. i nie występują zjawiska geodynamiczne. Warunki korzystne występują m.in. na obszarach położonych na wysoczyźnie morenowej i równinach wodnolodowcowych. Wysoczyzna morenowa zbudowana jest z utworów zwałowych, stanowiących głównie twaroplastyczne i półzwarte skonsolidowane grunty spoiste reprezentowane przez gliny zwałowe. W warstwie przypowierzchniowej (do 1 m) grunty są mniej spoiste i zapiaszczone, półzwarte i twaroplastyczne. Warunki korzystne występują również w miejscach występowania średnio- i drobnoziarnistych piasków i żwirów wodnolodowcowych. Są to grunty średniozagęszczone. Poza płytkimi lokalnymi małymi obniżeniami nie ma na tych terenach płytkich wód gruntowych.

Obszary o niekorzystnych warunkach to tereny gruntów słabonośnych i o zwierciadle wody na głębokości mniejszej niż 2 m p.p.t. Tereny te związane są z dolinami rzecznyymi, tarasami akumulacji piaszczystej i niższymi tarasami zbudowanymi z piasków i namułów rzecznych, gdzie poziom wód gruntowych jest zmienny i zależy od opadów atmosferycznych oraz poziomu wody w rzekach. Na obszarach zalegania torfów należy się liczyć z występowaniem wód agresywnych w stosunku do betonu. O warunkach niekorzystnych dla budownictwa decyduje też nachylenie powierzchni terenu przekraczające 12%, występujące na niewielkich obszarach zboczy większych dolinek.

7.3 Surowce mineralne

Na obszarze gminy Przytyk zasoby geologiczne są niewielkie. Obecnie obszar gminy obejmuje swym zasięgiem 3 udokumentowane złoża kopalin, z czego możliwe jest podjęcie eksploatacji 1 złoża obecnie

rozpoznanego szczegółowo, natomiast w przypadku 2 kolejnych złóż zaniechano ich eksploatacji. Złóża zlokalizowane są w rejonie miejscowości Wygnanów oraz Sukowska Wola.

Tabela 2. Wykaz obszarów udokumentowanych złóż kopalin w gminie Przytyk

źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023r., dane PIG-PIB

lp.	nazwa złoża/pole złoża	ID złoża	kopalina	stan zagospodarowania złoża	zasoby geologiczne bilansowe [tys. t]	pow. złoża [ha]	teren i obszar górniczy	kierunek rekultywacji po zakończeniu eksploatacji
1	Wygnanów	KN 18266	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana	27,07	0,85	-	rolniczo - wodny
2	Wygnanów I	KN 18287	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana	41,28	0,84	-	rolniczo - wodny
3	Sukowska Wola	KN 21716	piaski i żwiry	złoże rozpoznane szczegółowo	617,81	4,99	-	wodny

Na obszarze gminy nie stwierdzono występowania perspektywicznych i prognostycznych złóż kopalin.

Rysunek 7. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG

7.4 Gleby

Rodzaj gleby zależy przede wszystkim od skały macierzystej (utworów budujących podłoże), a także od innych czynników, takich jak: ukształtowanie terenu, warunki klimatyczne, szata roślinna oraz działalność człowieka.

Skałę macierzystą gleb na obszarze gminy stanowią głównie utwory czwartorzędowe. Na powierzchni wysoczyzn występują zwietrzałe gliny zwałowe oraz naglinowe piaski pokrywowe, fluwioglacjalne i eoliczne. Wykształciły się na nich gleby brunatne wylugowane, płowe i bielcowe. Gleby bielcowe i brunatne zaliczane do dobrych i średnio dobrych występują w rejonach: Woli Wrzeszczowskiej, Sukowa i Oblasu. W dolinach rzek, na skale macierzystej jaką są piaski drobnoziarniste, namuły piaszczyste i torfy, powstały gleby zaliczane do małych piaszczystych i próchnicznych oraz gleby torfowe. Tarasy nadzalewowe zbudowane są z piasków grubszych, które uległy zwydmieniu oraz miejscami z namułów piaszczystych i torfów. Powstały z nich gleby brunatne wylugowane, organiczno-mineralne i torfowe.

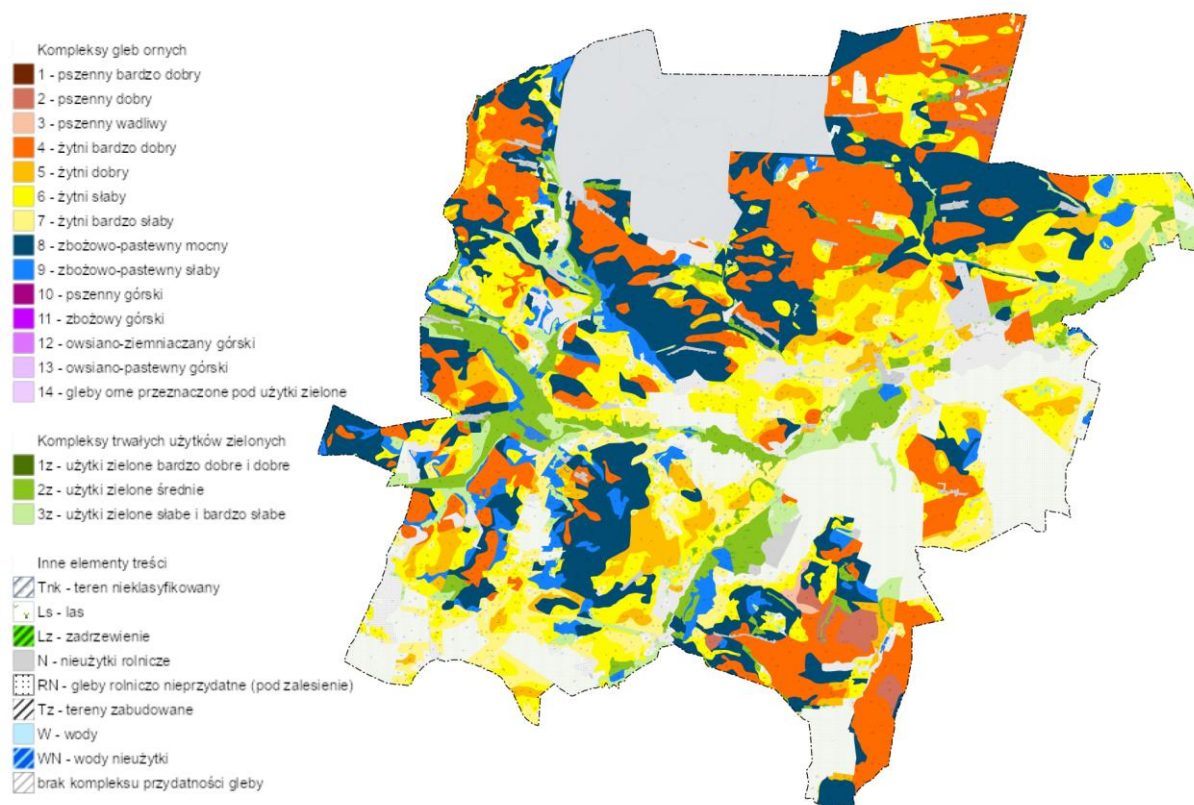
Pod względem przydatności do rolnictwa jako grunty orne, na obszarze gminy Przytyk przeważają kompleksy:

- żytni bardzo dobry (4), występujący w przewadze w rejonach sołectw Oblas, Przytyk, Krzyszkowice, Suków, Wrzeszczów, Wola Wrzeszczowska, Studzienice;
- żytni słaby (6), występujący mozaikowo w obszarze całej gminy;
- zbożowo-pastewny mocny (8), występujący w zwartych obszarach w rejonie miejscowości Potkana, Jabłonna, Młodnice, Dęba, Mścichów, Maksymilianów, Witoldów.

W skali gminy powyższe kompleksy stwarzają najdogodniejsze warunki do produkcji rolniczej z możliwością upraw prawie wszystkich gatunków roślin oraz warzyw. Mniejszy udział mają: żytni dobry (5), żytni bardzo słaby (7) i zbożowo-pastewny słaby (9), natomiast praktycznie nie występują kompleksy pszenne.

Rysunek 8. Kompleksy przydatności rolniczej

źródło: mapa glebowo-rolnicza

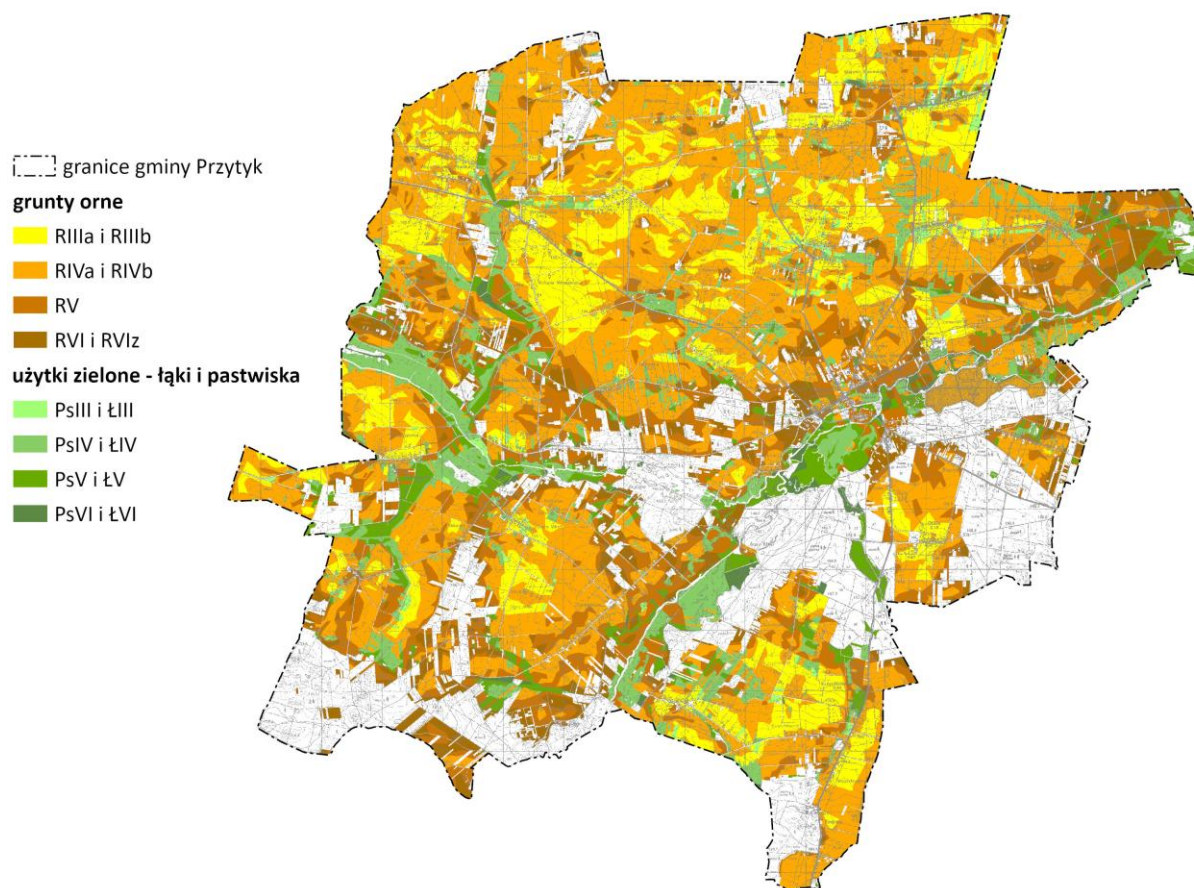

Na terenie gminy Przytyk użytki rolne stanowią 77% jej powierzchni. Większość z tego stanowią grunty orne (83,4% użytków rolnych). Łąki i pastwiska stanowią 16,6% użytków rolnych. Na terenie gminy Przytyk

użytki rolne klasy III stanowią 17,5% powierzchni użytków rolnych. Nie występują użytki rolne klasy I i II. Grunty orne klasy IIIa i IIIb stanowią 16,4% użytków rolnych, łąki klasy III – 0,4%, a pastwiska klasy III – 0,7%. Dominują użytki rolne klasy IV, IVa, IVb, V, VI, które stanowią 82,6% ogólnej powierzchni gruntów uprawianych rolniczo.

Rysunek 9. Grunty rolne w gminie Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB

7.5 Użytkowanie gruntów

W gminie Przytyk dominują użytki rolne (grunty orne i tereny użytków zielonych) – stanowią one ok. 76,5% powierzchni ogólnej gminy (w tym użytki rolne zabudowane – ok. 2,7%). Znaczne powierzchnie zajmują także tereny leśne – ok. 18,3% powierzchni ogólnej gminy. Obszary zabudowane zajmują niecały 1% całej powierzchni gminy (z zabudowanymi użytkami rolnymi – blisko 3,6%), zaś tereny komunikacyjne - 2,5% całej powierzchni gminy.

Tabela 3. Użytkowanie gruntów w gminie Przytyk

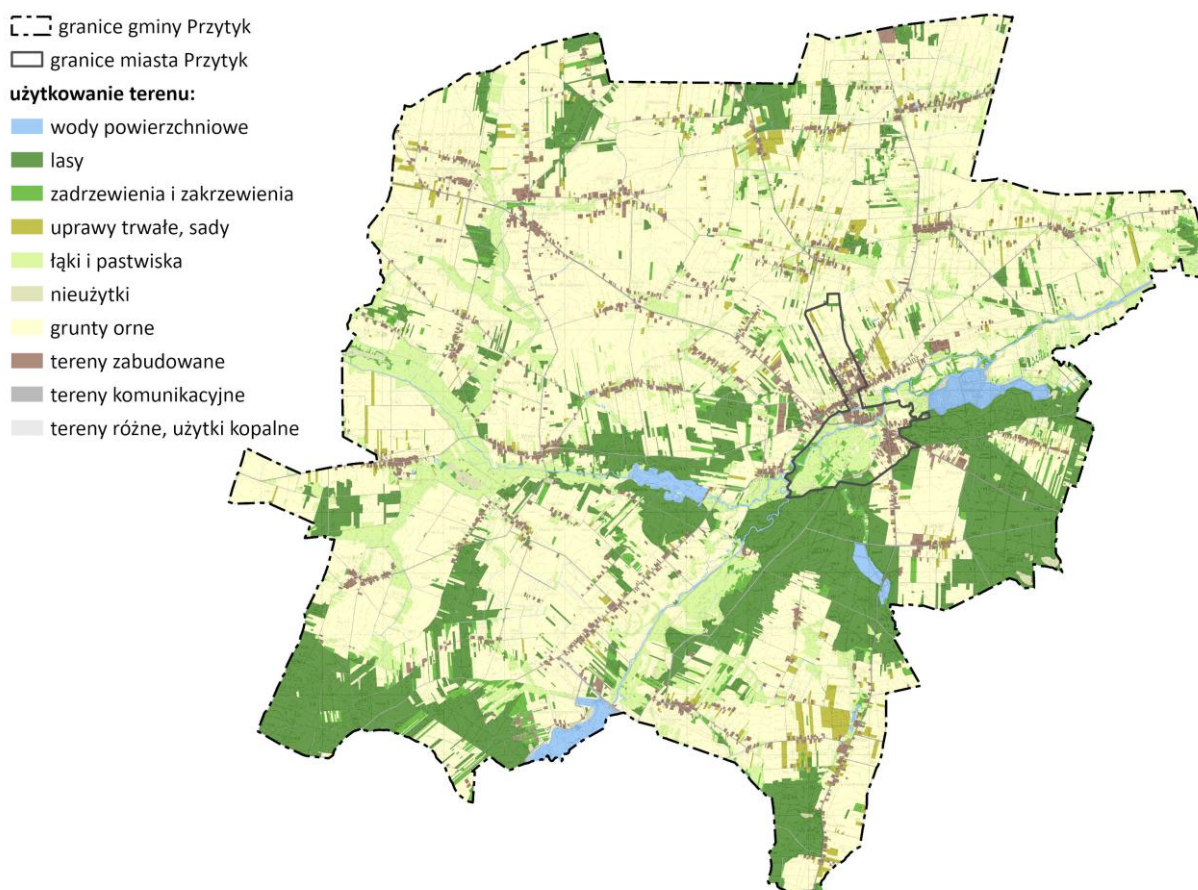
źródło: dane ewidencyjne

LP.	sposób użytkowania gruntów	GMINA OGÓŁEM		MIASTO PRZYTYK	
		udział powierzchni gminy (w tym miasta) [ha]	udział powierzchni gminy (w tym miasta) [%]	udział powierzchni miasta [ha]	udział powierzchni miasta [%]
1.	grunty rolne, w tym:	10343,45	76,99	221,48	78,11
a)	użytki rolne niezabudowane	9926,79	73,88	205,84	72,60
b)	użytki rolne zabudowane	358,13	2,67	11,73	4,14
c)	nieużytki	58,52	0,44	3,91	1,38
2.	grunty leśne, w tym:	2463,36	18,33	13,02	4,59
a)	lasy	2463,36	18,33	13,02	4,59
b)	grunty zadrzewione i zakrzewione	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	121,47	0,90	26,52	9,35
a)	tereny mieszkaniowe	52,10	0,39	12,72	4,48

LP.	sposób użytkowania gruntów	GMINA OGÓŁEM		MIASTO PRZYTYP	
		udział powierzchni gminy (w tym miasta) [ha]	udział powierzchni gminy (w tym miasta) [%]	udział powierzchni miasta [ha]	udział powierzchni miasta [%]
b)	tereny przemysłowe	7,78	0,06	0,46	0,16
c)	inne tereny zabudowane	45,73	0,34	9,22	3,25
d)	zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	1,01	0,01	0,31	0,11
e)	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	14,86	0,11	3,83	1,35
f)	użytki kopalne	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	tereny komunikacyjne, w tym:	341,33	2,54	13,92	4,91
a)	drogi	337,97	2,52	13,92	4,91
b)	tereny kolejowe	0,00	0,00	0,00	0,00
c)	inne tereny komunikacyjne	2,90	0,02	0,00	0,00
d)	grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	0,46	0,00	0,00	0,00
5.	grunty pod wodami, w tym:	149,19	1,11	8,60	3,03
a)	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	148,76	1,11	8,60	3,03
b)	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0,43	0,00	0,00	0,00
6.	tereny różne	1,45	0,01	0,00	0,00
7.	użytki ekologiczne	15,37	0,11	0,00	0,00
SUMA:		13435,61	100,00	283,54	100,00

Rysunek 10. Użytkowanie gruntów w gminie Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGIB

7.6 Hydrologia i hydrogeologia

Wody powierzchniowe

Hydrograficznie obszar gminy Przytyk znajduje się w dorzeczu rzeki Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły. Cała gmina położona jest w zlewni Radomki będącej bezpośrednim dopływem Wisły.

W granicach gminy przebiegają granice zlewni dopływów Radomki – Dobrzycy, Wiązownicy i Ślepotki (płynącej przy granicy z gminą Stara Błotnica). W gminie nie ma większych naturalnych zbiorników wodnych, występują jedynie niewielkie oczka wodne w zagłębieniach bezodpływowych i starorzecza – wszystkie zarastające, natomiast znajdują się tu większe sztuczne zbiorniki – dwa zbiorniki retencyjne (zbiornik Domaniów i zbiornik Jagodno) oraz dwa kompleksy stawów rybnych.

Charakterystyka cieków

Radomka jest rzeką typowo niziną. Przeptywa przez gminę od zbiornika „Domaniów”, przez Przytyk i dalej okolice na południe od Sukowskiej Woli. Dzięki niewielkim zabiegom melioracyjnym rzeka zachowała znaczny stopień naturalności, meandry i wyspy – na jednej z nich położona jest centralna część miejscowości Przytyk. Koryto rzeki ma płaskie dno, dolina o szerokości do 1,5 km ma wykształcone tarasy – zalewowy holoceni i plejstoceni nadzalewowe. W dolinie występują przede wszystkim użytki zielone, w miejscowości Zameczek występuje duży kompleks stawów rybnych o powierzchni 57 ha. W okolicy stawów znajduje się również jaz piętrzący wodę wraz z elektrownią.

Wiązownica to lewobrzeżny, największy dopływ Radomki na obszarze gminy. Rzeka ta ma dość głębokie koryto, delikatnie meandruje i miejscami rozwidła się. W okolicach Wygnanowa koryto jest uregulowane, a dolina szeroka. W 2015 r. na rzece tej, między Jagodnem a Słowikowem wybudowano zbiornik retencyjny Jagodno.

Dobrzycza do drugiego większego dopływu Radomki Rzeka ta meandruje przez kompleks leśny Oblas. W jej dolinie występują siedliska wilgotne, zbiorowiska szuwarowo-torfowiskowe i stawy rybne o powierzchni 21 ha.

Na terenie gminy występuje lokalnie gęsta sieć rowów melioracyjnych o łącznej długości ok. 68 km.

Charakterystyka zbiorników retencyjnych

Zbiornik Domaniów, nazywany również Zalewem Domaniowskim, położony jest na rzece Radomce, na styku gmin: Przytyk, Wieniawa i Wolanów. Stopień wodny, w którego skład wchodzi zapora czołowa, budowla upustowo-przelewowa oraz niewielka elektrownia wodna, znajduje się w gminie Przytyk, w Wólce Domaniowskiej, natomiast przeważająca część zalewu znajduje się w granicach gminy Wieniawa. Przy maksymalnym poziomie spiętrzenia wynoszącym 158,5 m n.p.m. zbiornik mieści 11,5 mln m³ wody zgromadzonych na powierzchni 500 ha. Długość zalewu wynosi ok. 6,5 km, szerokość od 0,5 km w rejonie zapory do 2,5 km w jego części środkowej. Średnia głębokość zbiornika to ok. 2,3 m. Podstawowe funkcje zbiornika to:

- wyrównywanie przepływów dla zlikwidowania deficytów wody ujmowanej do celów rolniczych z rzeki Radomki,
- obniżenie kumulacji fal powodziowych,
- wykorzystanie spiętrzenia dla celów energetycznych,
- wykorzystanie na cele gospodarki rybackiej,
- turystyka i rekreacja.

Ponadto zbiornik jest miejscem bytowania wielu gatunków ptaków, w tym gatunków wodno-błotnych.

Zbiornik Jagodno położony jest na rzece Wiązownica, w pobliżu ujścia do Radomki, w całości w gminie Przytyk. Zbiornik jest wyposażony w zapórę czołową i jaz piętrzący. Przy normalnym poziomie piętrzenia wynoszącym 149,7 m n.p.m. pojemność zbiornika wynosi 594 tys. m³, powierzchnia lustra wody 35,6 ha, zaś średnia głębokość 3 m. Długość zalewu wynosi ok. 1358 m, a szerokość 360 m. Zbiornik służy do poprawy gospodarowania wodą w zlewni rzeki Wiązownicy poprzez retencjonowanie wody i wyrównanie przepływów niskich w korycie rzeki poniżej zbiornika w okresach niżówkowych. Zapewnia także ochronę przeciwpowodziową i przeciwpożarową, pełniąc równocześnie funkcje turystyczno-rekreacyjne.

Poza tym w miejscowości Zameczek na rzece Radomka znajduje się duży kompleks stawów rybnych o łącznej powierzchni ok. 57 ha. W rejonie Oblasu na rzece Dobrzycy także znajdują się stawy rybne, wśród których największymi są: Gopło, Świtez i Macierz. Innymi obiektami retencyjnymi (obiekty małej retencji) są zbiorniki w Przytyku i Sukowskiej Woli, oba nie przekraczają 1 ha powierzchni.

Obszary gruntów zmeliorowanych

W myśl art. 195 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 960) melioracje

wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy. Z kolei art. 192 ust. 1 ww. ustawy zakazuje m.in. niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych, utrudniania przepływu wody w związku z wykonywaniem lub utrzymywaniem urządzeń wodnych, z tego względu należy zachować szczególną ostrożność przy wykonywaniu prac ziemnych w pobliżu rowów i rurociągów drenarskich, aby ich nie uszkodzić.

Na terenie gminy Przytyk istnieją i funkcjonują sieci urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, będących pod opieką Gminnej Spółki Wodnej Przytyk, indywidualnych właścicieli gruntów oraz pod opieką PGW Wody Polskie. Urządzenia melioracji wodnych szczegółowych zgodnie z ustawą Prawo wodne to m.in. rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, drenowania, rurociągi o średnicy poniżej 0,6 m, czy ziemne stawy rybne, jeśli służą polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby. Melioracjami objęta jest znaczna część gminy, szczególnie obszary położone na północy i zachodzie. Są to tereny rolnicze znajdujące się w obrębach ewidencyjnych: Dęba, Domaniów, Glinice, Goszczewice, Jabłonna, Kaszewska Wola, Kolonia Glinice, Kolonia Kaszewska Wola, Kolonia Potkana, Kolonia Studzienice, Krzyszkowice, Ostrołęka, Podgajek Wschodni, Podgajek Zachodni, Posada, Potkana, Przytyk, Sewerynow, Stefanów, Studzienice, Sukowska Wola, Suków, Wola Wrzeszczowska, Wola Wrzeszczowska Kolonia, Wrzeszczów, Wrzos, Wygnanów i Zameczek Kolonia. Grunty zmeliorowane zajmują ok. 2915 ha, co stanowi ponad 21% powierzchni gminy.

Zgodnie z art. 188 ust. 1 Prawo wodne utrzymywanie urządzeń wodnych należy do ich właścicieli i polega na eksploatacji, konserwacji oraz remontach w celu zachowania ich funkcji.

Właściciele gruntów, na których znajdują się urządzenia wodne oraz zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie rowów, zobowiązani są do ich utrzymywania we właściwym stanie zgodnie z art. 205 ustawy Prawo wodne. Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy - do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. Za utrzymanie i eksploatację urządzeń melioracji wodnych szczegółowych i podstawowych wraz z budowlami, prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej na terenach zmeliorowanych, oraz inne działania związane z wykonywaniem, bieżącym utrzymaniem oraz eksploatacją urządzeń melioracyjnych w sposób zorganizowany na obszarze gminy Przytyk odpowiada Gminna Spółka Wodna Przytyk zrzeszona w Rejonowym Związku Spółek Wodnych w Przysusze.

Wykonywanie prac utrzymaniowych rowów melioracyjnych musi być zgodne z obowiązującymi przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska oraz ochrony przyrody.

Jednolite części wód powierzchniowych

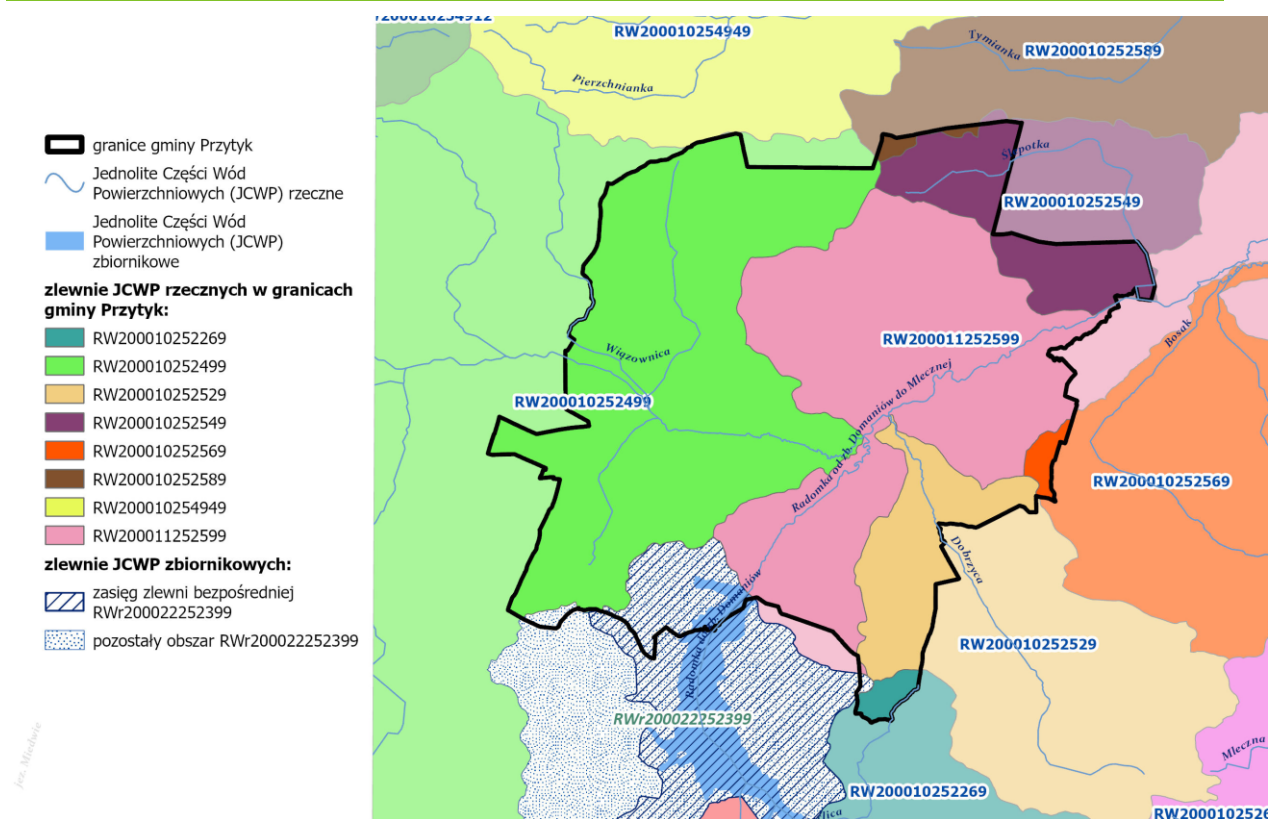
Jednolitą częścią wód powierzchniowych jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych: jezioro, sztuczny zbiornik wodny, ciek a także fragment morskich wód wewnętrznych itp. Większe cieki dzielone są na mniejsze odcinki stanowiące JCWP.

W układzie zlewniowym obszar gminy Przytyk należy do dorzecza Wisły i zgodnie z aktualnym cyklem planistycznym dotyczącym planowania w gospodarowaniu wodami (2022-2027) położony jest w zasięgu:

- ośmiu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) rzecznych:
 - *Tymianka* RW200010252589
 - *Radomka od zb. Domaniów do Mlecznej* RW200011252599
 - *Wiązownica* RW200010252499
 - *Pierzchnianka* RW200010254949
 - *Ślepotka* RW200010252549
 - *Dobrzyca* RW200010252529
 - *Bosak* RW200010252569
 - *Garlica* RW200010252269.
- jednej Jednolitej Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zbiornikowej:
 - *Zb. Domaniów* RW200022252399.

Rysunek 11. Rozmieszczenie JCWP na terenie gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych aPGW

Wody podziemne

Pośród typów wód podziemnych najpowszechniejszymi są:

- wody gruntowe, które występują najpłycej i oddzielone są od powierzchni ziemi przepuszczalną strefą ponad zwierciadłem wody (strefa aeracji), intensywnie zasilane przez infiltrujące opady atmosferyczne;
- wody wgłębne, znajdujące się w warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi. Związek z powierzchnią jest ograniczony, co zmniejsza zasilanie, ale zwiększa odporność na zanieczyszczenia;
- wody głębinowe, czyli wody izolowane od powierzchni ziemi większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych.

Na obszarze gminy ujmowane są trzy poziomy wód podziemnych:

- czwartorzędowy poziom wodonośny związany z piaskami fluwioglacjalnymi na głębokości 5–26 m, oraz piaskami współczesnych dolin rzecznych na głębokości 0,5–1,0 m;
- kredowy poziom wodonośny, posiadający wody o charakterze szczelinowo-porowym, przykryty utworami nieprzepuszczalnymi – glinami zwałowymi i ilami trzeciorzędowymi, wykształcony w postaci piasków i piaskowców (GZWP 405);
- jurajski poziom wodonośny – wody szczelinowo-krasowe o ponadnormatywnej zawartości manganu i żelaza, występujący pod utworami przepuszczalnymi (GZWP 412).

Jednolite części wód podziemnych

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) są jednostkami hydrogeologicznymi, które zostały wyodrębnione na podstawie systemów krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego.

Zgodnie z aktualnym cyklem planistycznym dotyczącym planowania w gospodarowaniu wodami (2022-2027) gmina Przytyk położona jest w zasięgu czterech Jednolitych Części Wód Podziemnych:

- JCWPd nr 73 (GW200073),

- JCWPd nr 74 (GW200074)
- JCWPd nr 86 (GW200086),
- JCWPd nr 87 (GW200087).

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

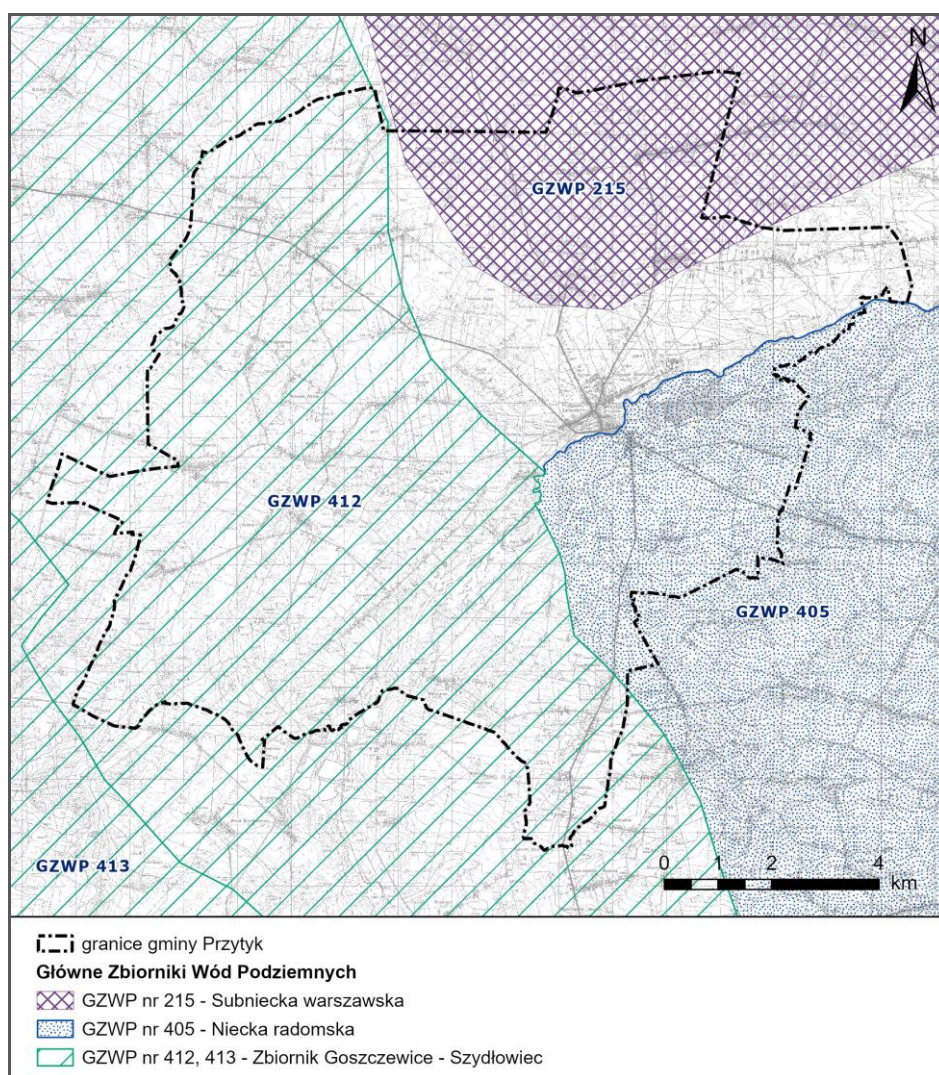
Główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią lub mogą stanowić w przyszłości strategiczne zasoby wód podziemnych do wykorzystania dla zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki wymagających wody wysokiej jakości. Zgodnie z umownymi kryteriami wydzielania - ze względu na wysoką jakość wód, zasobność i potencjalną produktywność - GZWP stanowią najcenniejsze fragmenty jednostek hydrostrukturalnych i systemów wodonośnych. Wymagają one szczególnej ochrony w zakresie stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych oraz kontroli zarządzania zasobami, z zachowaniem priorytetu dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia i zaspokojenia niezbędnych potrzeb gospodarczych.

Gmina Przytyk leży w zasięgu trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- GZWP Nr 215 – Subniecka warszawska,
- GZWP Nr 405 – Niecka radomska,
- GZWP Nr 412 – Zbiornik Goszczewice - Szydłowiec.

Rysunek 12. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w granicach gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG

Wody podziemne GZWP podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne, a ponadto mogą być objęte dodatkową ochroną obszarową poprzez ustanowienie obszarów ochronnych. Obszary ochronne są ustanawiane przez wojewodę, w drodze aktu prawa miejscowego, na wniosek Wód Polskich. Dla GZWP nr 215, GZWP nr 405 ani GZWP nr 412 nie ustanowiono dotąd obszarów ochronnych.

7.7 Zaopatrzenie w wodę i strefy ochronne ujęć wody

Zbiorowe zasilanie w wodę obszarów gminy Przytyk do celów bytowo-gospodarczych odbywa się poprzez trzy gminne ujęcia, tj.:

- ujęcie w miejscowości Glinice, składające się z dwóch studni głębinowych, tj. nr 2 i nr 3, o głębokościach 72 m p.p.t. i 70 m p.p.t. oraz wydajnościach eksploatacyjnych 30 m³/h i 70 m³/h, a także ze stacji uzdatniania wody,
- ujęcie w miejscowości Podgajek Wschodni, składające się z trzech studni głębinowych, tj. Ia, IIa i III, o głębokościach 42 m p.p.t., 38,5 m p.p.t. i 70 m p.p.t. oraz wydajnościach eksploatacyjnych 100 m³/h, 42 m³/h i 105 m³/h, a także ze stacji uzdatniania wody,
- ujęcie w miejscowości Wólka Domaniowska, składające się z dwóch studni głębinowych, tj. nr 2 i nr 3, o głębokościach 71 m p.p.t. i 82,5 m p.p.t. oraz wydajnościach eksploatacyjnych 55 m³/h i 78 m³/h, a także ze stacji uzdatniania wody.

Na terenie gminy znajdują się również ujęcia wód podziemnych, z których pobiera się wodę na cele komunalne, produkcyjno-przemysłowe oraz na potrzeby rolnictwa, a także ujęcia wód powierzchniowych skąd woda pobierana jest na potrzeby stawów rybnych oraz melioracji.

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy m.in. ustanawianie stref ochronnych ujęć wody. Strefę ochronną stanowi obszar, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód. Strefa ochronna może obejmować wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony pośredniej i teren ochrony pośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody.

Obszar gminy Przytyk znajduje się poza zasięgiem stref ochronnych obejmujących tereny ochrony pośredniej ujęć wód. Decyzjami Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ustanowione zostały natomiast strefy ochronne obejmujące wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ujęć wód:

1. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu PGW Wody Polskie z dnia 08.10.2018 r., znak: WA.ZUZ.4.4100.74.2018.AK (dz. ew. nr 30/2 obr. 0006 Kolonia Glinice – obszar w kształcie prostokąta o długości boków 22,5 m x 15 m),
2. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu PGW Wody Polskie z dnia 08.10.2018 r., znak: WA.ZUZ.4.4100.74.1.2018.AK (dz. ew. nr 279/16 obr. 0034 Wólka Domaniowska – obszar w kształcie kwadratu o długości boków 10 m)
3. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu PGW Wody Polskie z dnia 10.10.2018 r., znak: WA.ZUZ.4.4100.74.2.2018.AK (dz. ew. nr 55/2 obr. 0021 Podgajek Wschodni – obszar w kształcie prostokąta o długości boków 10 m x 22 m, dz. ew. nr 51/2 obr. 0021 Podgajek Wschodni – obszar w kształcie prostokąta o długości boków 19 m x 20 m, dz. ew. nr 56/4 i 56/5 obr. 0021 Podgajek Wschodni – obszar w kształcie kwadratu o długości boków 10 m);
4. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu PGW Wody Polskie z dnia 17.04.2019 r., znak: WA.ZUZ.4.4100.122.2019.MM (dz. ew. nr 281/1 obr. 0040 Wrzeszczów – obszary w kształcie kwadratów o długościach boków 3 m i 2 m);
5. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu PGW Wody Polskie z dnia 19.03.2020 r., znak: WA.ZUZ.4.4100.22.2020.EMG (dz. ew. nr 199 obr. 0014 Krzyszkowice – obszar w kształcie kwadratu o długościach boków 2 m);

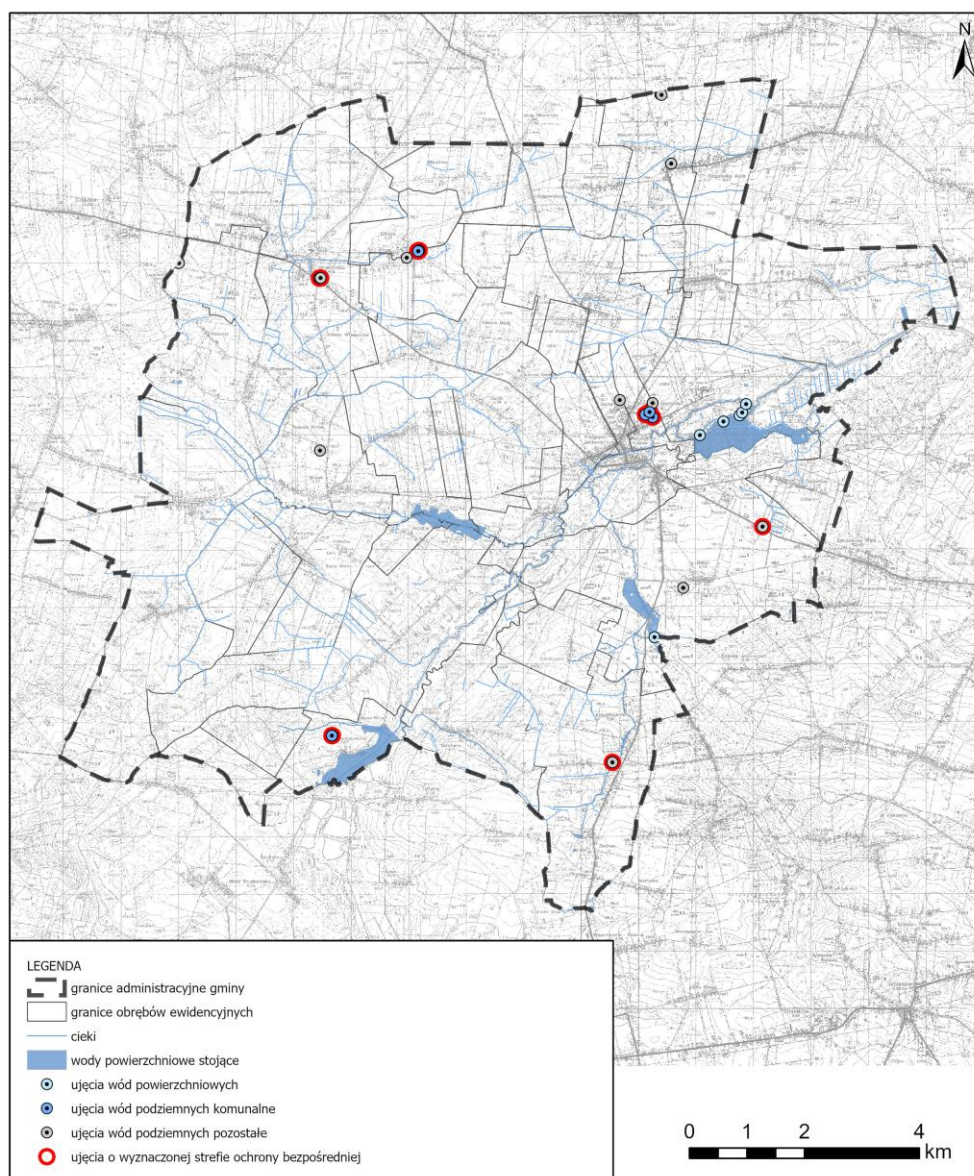
6. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu PGW Wody Polskie z dnia 20.08.2020 r., znak: WA.ZUZ.4.4100.21.2020.EMG (dz. ew. nr 103 obr. 0013 Kaszewska Wola – obszar w kształcie kwadratu o długościach boków 2 m);
7. Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Radomiu PGW Wody Polskie z dnia 05.02.2021 r., znak: WA.ZUZ.4.4100.15.2020.EMG (dz. ew. nr 487/1 obr. 0019 Oblas).

Na ustanowionych strefach ochrony bezpośredniej, w zależności od ustaleń zawartych w ww. decyzjach, obowiązują wszystkie lub wybrane nakazy:

- nakaz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody,
- nakaz zagospodarowania terenu zielenią,
- nakaz odprowadzania poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze służących do poboru wody,
- nakaz ograniczenia wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Rysunek 13. Lokalizacja ujęć wód podziemnych na terenie Gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie RZGW w Warszawie

7.8 Warunki klimatyczne

Teren gminy Przytyk zaliczany jest do radomskiej dzielnicy rolniczo - klimatycznej.

Średnia roczna temperatura powietrza na terenie gminy wynosi 7,5°C. Najniższe miesięczne temperatury występują w styczniu. Średnia temperatura w najcieplejszym miesiącu, tzn. lipcu, wynosi 18°C. Liczba dni mroźnych, z temperaturą max. < 0°C wynosi 30 - 50; dni z przymrozkami jest około 115. Dni gorących jest do 30 - 40, a dni upalnych 5 - 6. Dni z pokrywą śnieżną jest średnio 60.

Średnia roczna wilgotność względna powietrza wynosi 78%, wykazując małe zróżnicowanie przestrzenne; najwyższa jest zimą (80 - 90%), a najniższa latem (70 - 75%).

Na terenie gminy największe zachmurzenie występuje w grudniu (około 80%), a najmniejsze we wrześniu (około 55%). Dni pogodnych jest około 40-45, a pochmurnych około 160. Średnia roczna dni ilość z mgłą wynosi 52,7.

Opad roczny wynosi 580 mm. Okres wegetacyjny trwa około 210 dni. Liczba dni z opadem wynosi 140, w tym z opadem śnieżnym 40 - 50. Pierwszy opad śnieżny pojawia się w listopadzie, a ostatni zanika w kwietniu. Liczba dni z burzą w ciągu roku wynosi 20 - 30.

Wiatry dominujące wieją z kierunku zachodniego. Najmniej jest wiatrów wiejących z północy i północnego wschodu. W okresie letnim i jesiennym dominują wiatry zachodnie, wiosną – północne, a zimą – południowo-wschodnie. Występowanie cisz atmosferycznych, uzależnione od warunków lokalnych, na terenie gminy osiąga 17%.

7.9 Szata roślinna

Roślinność występująca na obszarze gminy Przytyk zdominowana jest przez uprawy rolne oraz tereny leśne. Na terenach uprawnych występują gatunki typowo polne lub charakterystyczne dla półotwartego krajobrazu rolniczego. Znaczne rozdrobnienie pól oraz duża liczba zadrzewień, pojedynczych drzew lub ich zgrupowań na miedzach, szpalery drzew wzdłuż dróg dojazdowych do pól i łąk oraz rozproszona zabudowa wiejska sprzyja występowaniu wielu gatunków roślin i zwierząt, szczególnie środowisk półotwartych i ekotonowych. Na terenach nieleśnych, szczególnie w dolinach rzek, dominują tereny łąkowe. Na obszarze gminy, w tym szczególnie miasta Przytyk, ważną funkcję pełnią tereny zieleni urządzonej: tereny spacerowo – wypoczynkowe, zieleńce oraz zieleń osiedlowa i uliczna.

W gminie Przytyk zadrzewienia i zakrzewienia zajmują łączną powierzchnię ok. 435 ha. Występują one w formie zadrzewień i zakrzaczeń przyzagrodowych, przydrożnych, przyrzecznych, śródpolnych, w charakterze zieleni cmentarnej, urzędowej, parkowej i przy obiektach budowlanych. Najwięcej zadrzewień zlokalizowanych jest w miejscowościach: Zameczek Kolonia i Podgajek Wschodni.

Lasy

Według rejonizacji przyrodniczo-leśnej Polski, lasy gminy Przytyk należą do krainy Małopolskiej, dzielnicy Radomsko - Iłżeckiej. Lasy Skarbu Państwa, obejmujące kompleksy w Oblasie, Zameczku i Żmijkowie, zarządzane są przez Nadleśnictwo Radom i zajmują 35% wszystkich lasów na terenie gminy. Pozostałe to lasy własności prywatnej.

Lesistość miasta i gminy Przytyk nie jest szczególnie wysoka - wynosi ok. 19,0%⁷. Większe kompleksy leśne usytuowane są głównie w południowo-wschodniej części gminy, w okolicach Przytyka, Stefanowa, Słowikowa, Krzyszkowic do południowych granic gminy oraz w części południowo- zachodniej, tj. w okolicach Wólki Domaniowskiej, Posady i przysiółka Babiej Góry. Najwięcej lasów znajduje się w obrębach geodezyjnych: Oblas, Ostrołęka i Krzyszkowice. Pod względem siedliskowym w gminie Przytyk występują niemal wszystkie typy siedlisk leśnych – od suchych i ubogich borów suchych, po podmokłe i żyzne olsy. Najczęściej występującym siedliskiem jest bór świeży porastający tarasy nadzalewowe Radomki, natomiast na wysoczyźnie najczęściej występuje bór mieszany świeży i las świeży. Olsy i łągi występują sporadycznie w dolinach. Wiek drzewostanów leśnych jest zróżnicowany.

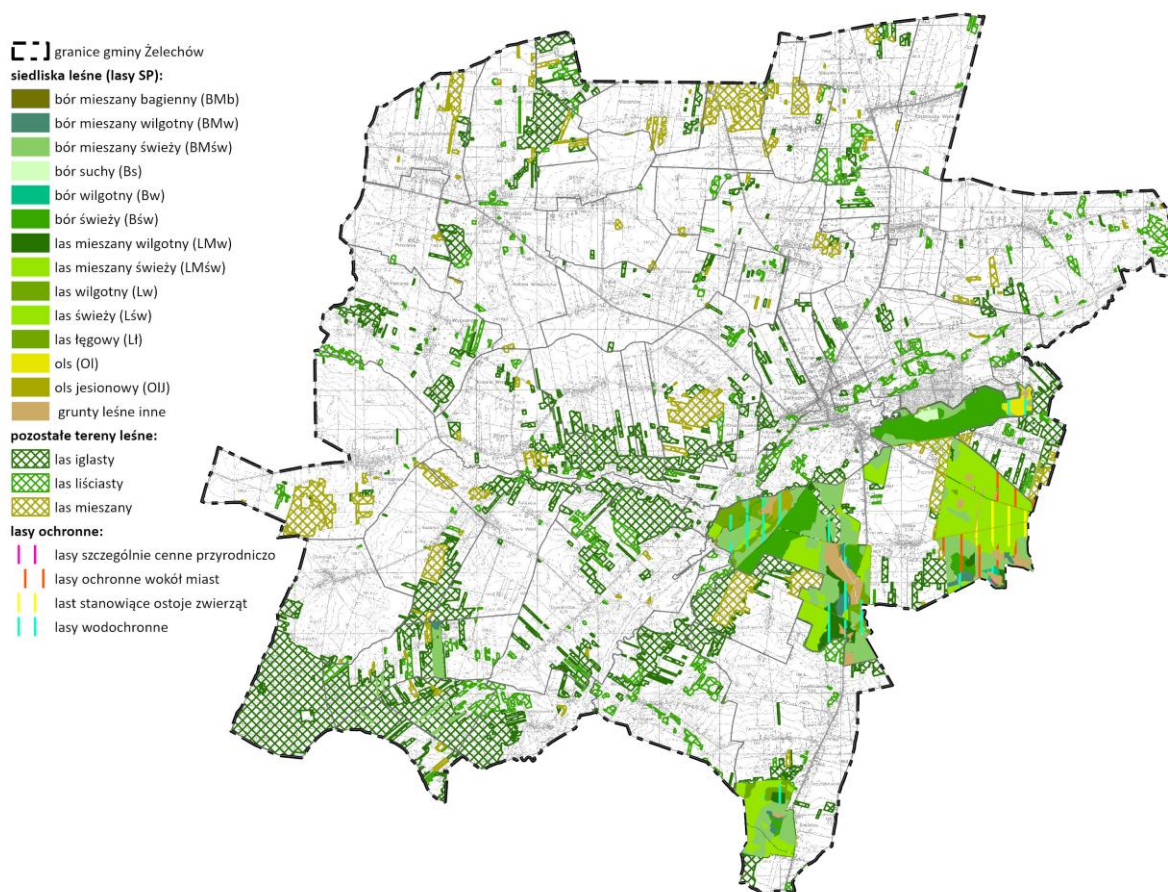
Lasy na terenie gminy Przytyk pełnią funkcje gospodarcze i ochronne. Lasy pełniące funkcje ochronne dzielą się na:

⁷ dane GUS za rok 2023

- lasy wodochronne - chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni (ochrona zdolności retencyjnych) oraz na obszarach wododziałów;
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody,
- lasy stanowiące ostoje zwierząt,
- lasy ochronne wokół miast⁸ – funkcja tych lasów wiąże się z ich położeniem w sąsiedztwie miasta Radomia. Spełniają przede wszystkim funkcje związane z wypoczynkiem i rekreacją w lasach.

Rysunek 14. Lasy w gminie Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Nadleśnictwa Radom, BDOT

Pozostałe obszary

Na terenie gminy Przytyk występują zbiorowiska roślinne o charakterze naturalnym, związane z doliną Radomki, oraz o charakterze seminaturalnym – związane z przestrzenią rolniczą.

Zbiorowiska o charakterze naturalnym dotyczą przede wszystkim środowisk wodnych – jest to roślinność drobnych zbiorników – oczek i starorzeczy, szuwały, roślinność tarasów zalewowych. Spośród chronionych siedlisk przyrodniczych należy wymienić występujące w dolinie Radomki:

- zbiorowiska zalewanych mulistych brzegów rzek ze związku *Bidentetion tripartitii* i *Chenopodiion fluviatile*
- niżowe ziołorośla nadrzeczne *Urtico-Calystegietum sepiae* i *Calystegio-Eupatorietum*

Zbiorowiska o charakterze seminaturalnym dotyczą przede wszystkim łąk kośnych, również występują głównie w dolinie Radomki:

- łąki świeże – łąka rajgrasowa *Arrhenatheretum elatioris* i zbiorowiska wiechliny łąkowej i kostrzewy

⁸ w granicach miast i położone w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców

czerwonej *Poa pratensis-Festuca rubra*

- mokra psiara *Nardo-Juncetum squarrosi* i zbiorowiska ze zw. *Violinion caninae*.

Parki

Na terenie gminy znajdują się 2 parki dworskie z XIX w. w Krzyszkowicach i Oblasie oraz 2 zabytkowe parki we Wrzeszczowie i Sukowie-Zameczku, które charakteryzują się wartościowym drzewostanem.

Park w Krzyszkowicach pochodzi z początku XIX w. Jego powierzchnia wynosi 1,6 ha, z czego wody zajmują 0,5 ha. Park ma bogatą szatę roślinną, obfituje w gatunki egzotyczne i rzadko spotykane. Znajdują się tu pomnikowe okazy wiązu, lipy, topoli. Inne drzewa to olsza czarna, lipa drobnolistna, modrzew, grab, jesion, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy.

Park w Oblasie założono w połowie XIX w. na powierzchni 4,05 ha. Wzdłuż drogi prowadzącej do dworu i dalej do wsi znajduje się aleja kasztanowców. Inna aleja grabowa rozdwaja się i prowadzi do dworu oraz w głąb parku. Ponadto rosną tu: klon zwyczajny, brzoza brodawkowata, grab pospolity, leszczyna, modrzew europejski, dąb szypułkowy.

Park zabytkowy we Wrzeszczowie pochodzi z połowy XIX w., przebudowany został w latach 1936–1939. Część parku o powierzchni 0,9 ha zajęta jest przez obiekty oświatowe, część stanowi pastwisko z pojedynczymi drzewami. Pozostał klomb obsadzony morwami oraz różnymi gatunkami drzew. Rosną 2 okazałe jesiony, z których jeden objęty jest ochroną jako pomnik przyrody. Występują drzewa różnowiekowe, często 50-letnie. Skład gatunkowy drzew i krzewów jest bardzo ubogi.

Park zabytkowy w Sukowie-Zameczku założono w połowie XIX w, na powierzchni 4,5 ha. W parku znajduje się dwór, budynki gospodarcze oraz nowe bloki mieszkalne. Granice parku uległy zatarcu na skutek braku pielęgnacji, teren porastają liczne samosiewy i chwasty. Od wschodu biegnie aleja lipowa, przechodząca od północy w grabową. Drzewostan jest zróżnicowany gatunkowo, występują gatunki rodzime i obce. Najstarszym, drzewem jest dąb szypułkowy objęty ochroną prawną, ponadto znajdują się inne okazałe drzewa – lipy, graby, jesiony. Na skutek braku pielęgnacji, powszechnie występuje klon zwyczajny.

7.10 Fauna

Najcenniejszymi obszarami występowania zwierząt w gminie i w regionie są dolina Radomki i zbiorniki Domaniów oraz Jagodno. Poniższe dane pochodzą z inwentaryzacji opracowanej na potrzeby *Opracowania ekofizjograficznego dla obszaru Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego*.

Radomka płynie dość szeroką doliną, na wielu fragmentach utrzymując charakter rzeki meandrującej, jednak niektóre odcinki są mocno przekształcone np. fragment rzeki z progami wodnymi poniżej zbiornika Domaniów, odcinek pomiędzy Przytykiem a Sukowską Wolą. Radomka zasila kompleksy stawów rybnych pod Przytykiem. W dolinie rzeki znajdują się zespoły podmokłych łąk i zakrzewień oraz starorzecza. Szczególne znaczenie dla bytowania cennej fauny i flory w dolinie mają fragmenty najmniej przekształcone przez człowieka i kompleksy stawów rybnych. O walorach przyrodniczych decyduje też mozaika krajobrazu rolniczego z zadrzewieniami i urozmaiconą strukturą upraw.

Na obszarze gminy zinwentaryzowano 131 gatunków ptaków, spośród których 119 należy do chronionych. 117 gatunków to ptaki lęgowe. Wiele z nich gniazduje wzdłuż doliny Radomki. Są to m.in. derkacze, zimorodki, żurawie, błotniaki łąkowe, kropiatki, lerki, lelki, ortolany, gąsiorki, jarzębatki, bocian czarny i bąki. Stawy rybne są ostoją m.in. dla rybitw czarnych, rybitw białowąsych, rybitw rzecznych, zielonek i błotniaków stawowych. Także otoczenie zbiornika Domaniów, szczególnie jego brzegi w znacznej części naturalnie ukształtowane stanowią miejsce ostoi ptaków. Na terenie zbiornika i w jego najbliższym sąsiedztwie stwierdzono 87 gatunków wodno-błotnych, w tym lęgowych. Występowały tam: gęsi, płaskonos, świstun, czernica, głowienka, brzegówka, rybołów, kilka gatunków biegusów i ptaków siewkowych oraz mew i rybitw, stwierdzono też: nura, rożeńca, ohara, hełmiatkę, podgorzałkę, markaczkę, uhlę, bielaczkę, szlachara, bączka, czaplę nadobną.

Poza tym, na terenie gminy Przytyk stwierdzono występowanie 4 gatunków płazów chronionych: kumaka nizinnego i żab: wodnej, trawnej i moczarowej oraz 1 gatunku gada chronionego, tj. jaszczurki zwinki.

W wodach zbiornika Jagodno bytuje różnorodna pod względem składu gatunkowego populacja ryb. Odnotowano obecność ryb z gatunków: szczupak, leszcz, lin, okoń, płoć, jaź, kleń, boleń, certa, a także kiełb, ślíz, koza, węgorz, karaś pospolity i jelec. W rzece Radomce żyje zaś rzadki i wrażliwy na zanieczyszczenia i

regulacje wód maź – skójka gruboskorupowa. Na łąkach w dolinie tej rzeki występuje czerwończyk nieparek – chroniony gatunek motyla.

Na obszarze gminy zaobserwowano również występowanie 17 gatunków ssaków z grupy zwierząt dzikich, z których 6 objętych jest prawną ochroną, a 5 należy do zwierzyny łownej. Osobliwością szczególną jest utrzymująca się kolonia rozrodca gacka brunatnego w miejscowości Wrzos oraz mrocza późnego w Przytyku. Ssaki doliny Radomki reprezentowane są przez m.in. bobra i wydrę.

7.11 Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Przytyk występują obszary i obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.). Jest to siedem użytków ekologicznych i trzy pomniki przyrody. W granicach gminy Przytyk, ani w jej bezpośrednim sąsiedztwie, nie występują wielkoobszarowe formy ochrony przyrody, takie jak obszary Natura 2000, parki krajobrazowe czy obszary chronionego krajobrazu.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Przytyk zlokalizowano trzy jednoobiektowe pomniki przyrody. Stanowią je drzewa z gatunku jesion wyniosły i dąb szypułkowy.

Zostały one utworzone Rozporządzeniem Nr 17 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie wprowadzenia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2002 r., Nr 64, poz. 1293). Aktualne obowiązującym aktem normatywnym dla pomników przyrody na terenie gminy jest Rozporządzenie Nr 63 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu radomskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2008 r., Nr 94, poz. 7024).

Tabela 4. Wykaz pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy Przytyk

źródło: dane GIOŚ

lp.	typ	gatunek	lokalizacja
1	drzewo	Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i>	Park przydworowski we Wrzeszczowie, dz. ew. nr 735/4 obr. Wrzeszczów
2	drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	Park przydworowski w Oblasie, dz. ew. nr 228 obr. Oblas
3	drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	Zabytkowy park pałacowy w Zameczku, dz. ew. nr 134/4 obr. Zameczek Kolonia

W stosunku do ww. pomników przyrody obowiązują następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) umieszczania tablic reklamowych.

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Przytyk zlokalizowane jest siedem użytków ekologicznych.

Zostały one utworzone Rozporządzeniem Nr 9 Wojewody Radomskiego z dnia 6 kwietnia 1998 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Radom. z dn. 30.04.1998 r., Nr 8, poz. 36). Aktualne zasady ochrony użytków ekologicznych na terenie gminy uregulowane są Rozporządzeniem Nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 28.07.2005 r., Nr 175, poz. 5572) i zmieniającym je Rozporządzeniem Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 19.07.2007 r., Nr 138, poz. 3651). Użytki ekologiczne stanowią obszary chronione ze względu na pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, a w szczególności: śródleśne bagna, torfowiska, śródpolne zadrzewienia, tereny zalewowe rzek, tereny bagienne okresowo zalewane wodą, nieużytkowane łąki i pastwiska, śródleśne oczka wodne.

Tabela 5. Wykaz użytków ekologicznych na terenie gminy Przytyk

źródło: dane GIOŚ

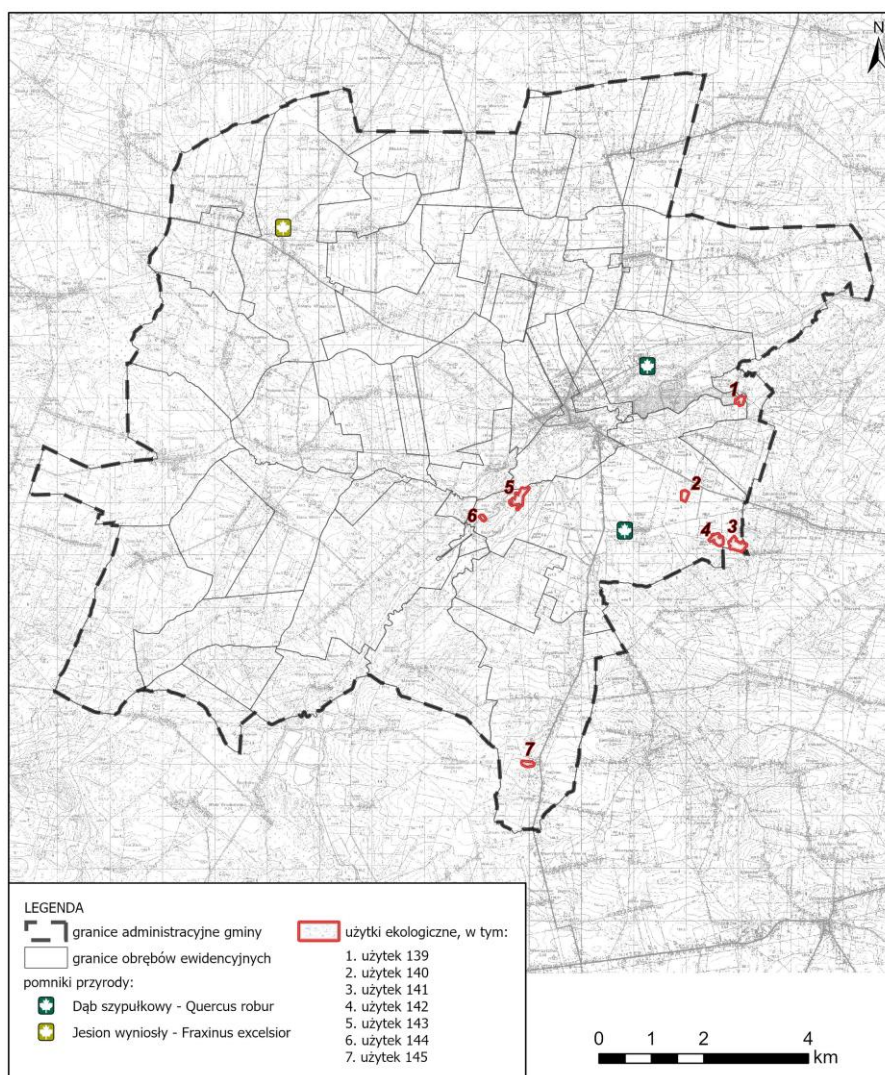
Lp	nazwa użytku	rodzaj użytku	opis użytku	pow. ha	lokalizacja
1	użytek 139	bagno	bagno	1,29	dz. ew. nr 200/28 obr. .Zameczek Kolonia i dz. ew. nr 480 obr. Oblas
2	użytek 140	bagno	silnie wilgotne zagłębienie terenu	1,48	dz. ew. nr 489 obr. Oblas
3	użytek 141	bagno	bagno	4,18	dz. ew. nr 490 obr. Oblas
4	użytek 142	bagno	bagno	2,68	dz. ew. nr 491 obr. Oblas
5	użytek 143	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	nieużytkowana łąka	4,20	dz. ew. nr 497 obr. Oblas
6	użytek 144	bagno	starorzecze rzeki Radomki zalewane wodą	0,38	dz. ew. nr 504 i 515 obr. Oblas
7	użytek 145	bagno	silnie wilgotne zagłębienie terenu	1,13	dz. ew. nr 441 obr. Krzyszkowice

Na terenie ww. użytków ekologicznych zakazuje się:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

Rysunek 15. Formy ochrony przyrody w granicach gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

7.12 Powiązania ekologiczne

Obszar gminy Przytyk położony jest poza korytarzami ekologicznymi wyznaczonymi w ramach ogólnopolskich i europejskich koncepcji (ECONET-PL, Natura2000, PAN). Należy jednak nadmienić, że dolina Radomki stanowi regionalny korytarz ekologiczny, który jest jednym z ogniw łączących węzłowy obszar świętokrzyski z Puszcą Kozienicką, również obszarem węzłowym, oraz dalej – z doliną środkowej Wisły. Dolina Radomki cechuje się wysoką różnorodnością biologiczną – występują tu ekosystemy szuwarowo-torfowiskowe, łąkowo-pastwiskowe, zadrzewienia przywodne i kępowe oraz cenne kompleksy leśne. Dopływy Radomki, przede wszystkim Dobrzyca, stanowią korytarze o znaczeniu lokalnym.

Ograniczeniem dla drożności korytarza jest przede wszystkim zabudowa i drogi. W okolicy zbiornika Domaniów jest to głównie zabudowa letniskowa w jego pobliżu, istotną barierą jest również przegroda rzeki w formie budowli piętrzących (przy zbiornikach Domaniów i Jagodno oraz w Przytyku). Drugim niewalczącym miejscem są okolice Przytyka, gdzie zabudowa jest zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, dodatkowo drogi prowadzone są na groblach i nasypach.

Część terenów gminy została zakwalifikowana do *Sieci wielofunkcyjnych terenów otwartych systemu przyrodniczego (greenbelt) w ramach projektu „Strategia rozwoju miejskiego Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)”. W granicach obszaru opracowania dotyczy to doliny Radomki i terenów na południe od niej, z wyjątkiem obszarów zwartej zabudowy. Celem koncepcji „greenbelt” jest stworzenie ciągłości przestrzennej systemu obszarów o ograniczonych warunkach zainwestowania. Ponadto, w ramach prac nad*

strategią wykonano *Inwentaryzację gatunków wskaźnikowych i rzadkich w obrębie Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)* – w gminie Przytyk skupiono się głównie na korytarzach ekologicznych Radomki i Dobrzycy i obszarze węzłowym w okolicy Przytyka.

Korytarz doliny środkowej Radomki, ze względu na obecność kompleksów stawów, ma szczególne znaczenie dla awifauny. Takie miejsca mogą być nie tylko dogodnym siedliskiem do wyprowadzania lęgów, ale także pełnić funkcję bezpiecznych przystanków podczas wiosennej i jesiennej migracji. Istotna jest też obecność rozległych podmokłych łąk i rozdrobnionej struktury upraw, co stwarza dogodne warunki m.in. dla derkaczy, czajek pokłąskw, gąsiorków, świergotków łąkowych, dziwonii, krwawodziobów i strumieniówek. Obecne tu lasy zasiedlane są z kolei przez zespół leśnych gatunków ptaków – myszołowy, dzięcioły duże, dzięcioły czarne, świergotki drzewne. System podmokłych siedlisk w Dolinie Radomki stwarza też bardzo dobre warunki dla rozrodu i migracji płazów.

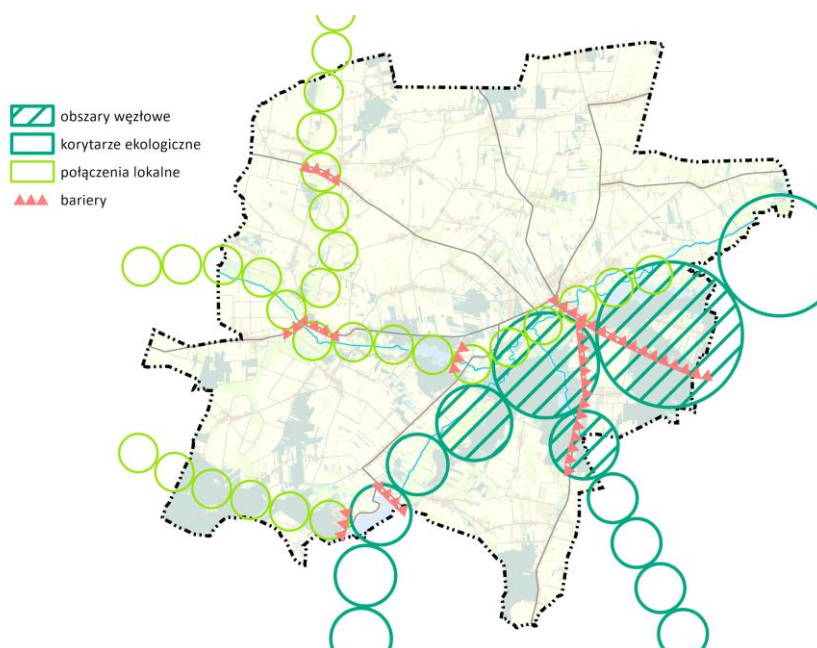
Na obszarze korytarza Dobrzycy liczne są siedliska podmokłe, zwłaszcza w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych. Szczególnie jest to ważne dla występowania i wędrówek płazów (gatunki z grupy żab brunatnych i zielonych, ropuchy szare i rzekotki drzewne). Kompleksy tamtejszych łąk są obszarami lęgowymi dla pokłąskw, derkaczy i czajek.

Obszar węzłowy Przytyk obejmuje dolinę Radomki wraz z przyległymi ciekami wodnymi (m.in. Dobrzycą, Wiązownicą) z występującą tam mozaiką zwartych lasów, zadrzewień i zakrzewień oraz - jeden z większych w środkowej części doliny Radomki - kompleks leśny Oblas. Tylko na tym fragmencie doliny Środkowej Radomki zachowały się osobliwe formy erozji (przez meandrującą rzekę) starszego poziomu tarasowego prowadzące do powstania skarp o wysokości 4–5 m – odcinek Radomki w rejonie Starego Młyna jest ostatnim przykładem naturalnego biegu rzeki w jej środkowym odcinku. W rejonie Przytyka dolina tworzy natomiast płytką nieckę z ujściami Wiązownicy i Dobrzycy. Teren ten zasługuje na uwagę nie tylko ze względu na wysokie walory krajobrazowe, ale także na obecność mozaiki środowisk jak i miejsce rozrodu cennych gatunków zwierząt uznanych za zagrożone i wymienionych m.in. w Dyrektywie Siedliskowej lub w Europejskiej i Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Występuje tu m.in.: derkacz, zimorodek, strumieniówka, dziwonka, kszyc, rycyk, krwawodziób, brodziec piskliwy.

Na terenie gminy występują także tereny spełniające funkcję lokalnych ciągów ekologicznych zapewniających łączność pomiędzy terenami o istotniejszym znaczeniu. Są to lokalne płaty leśne, tereny podmokłe oraz użytki zielone i doliny lokalnych cieków lub rowów melioracyjnych porośnięte krzewami bądź drzewami, wąwozy, szpalery drzew na miedzach i inne tereny aktywne biologicznie. Odgrywają one zasadniczą rolę dla zachowania lokalnych populacji różnych gatunków i siedlisk, stanowiąc przestrzeń migracji organizmów na mniejszych odległościach.

Rysunek 16. Powiązania ekologiczne i ograniczenia drożności korytarzy ekologicznych

źródło: opracowanie własne na podstawie Opracowania ekofizjograficznego dla obszaru ROF

7.13 Zasoby krajobrazowe

Na ogólną fizjonomię krajobrazu wpływa ukształtowanie terenu, wartości przyrodnicze (szata roślinna), sposób użytkowania terenu oraz wartości kulturowe.

Doliny Radomki i Wiązownicy wyraźnie dzielą obszar gminy na części o odmiennym krajobrazie. Północny fragment gminy jest płaską wysoczyzną polodowcową, teren jest wykorzystywany rolniczo do uprawy zbóż, roślin okopowych i warzyw w licznych tunelach. Pośród agrocenoz występują rozproszone niewielkie młode lasy, zagajniki, zadrzewienia śródpolne, rzadziej łąki z zarastającymi oczkami wodnymi. Południowa część gminy wykazuje większą różnorodność krajobrazową. Wyraźnie zarysowujące się dolina Radomki ze stromymi zboczami, licznymi starorzeczami, stawami hodowlanymi i zbiornikiem Domaniów, rozległymi zbiorowiskami łąkowo-pastwiskowymi oraz większe kompleksy leśne ze starym drzewostanem są elementami wpływającymi na atrakcyjność krajobrazu.

Na charakter krajobrazu gminy składa się także krajobraz kulturowy. Przedmiotem ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego są znajdujące się na terenie gminy obiekty lub ich zespoły, o wyjątkowych walorach. Zieleń komponowana w sąsiedztwie zabytkowych dworów, aleje drzew oraz starodrzewy przykościelne i cmentarne stanowią wartościowy element krajobrazu gminy jako składnik szaty roślinnej, jak i część zasobów kulturalnych.

Audyt krajobrazowy dla województwa mazowieckiego

Audyt krajobrazowy dla województwa mazowieckiego został przyjęty Uchwałą nr 48/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r. W audycie krajobrazowym wskazano krajobrazy występujące na obszarze województwa mazowieckiego (w tym na obszarze gminy Przytyk) oraz lokalizację krajobrazów priorytetowych⁹. Ponadto zidentyfikowano zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów oraz określono rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony tych krajobrazów.

Na terenie gminy Przytyk zidentyfikowano łącznie pięć typów krajobrazu (krajobrazy bagienno-łąkowe – głównie bezleśne, leśne, wiejskie, podmiejskie i osadnicze oraz miejskie), w tym dwanaście podtypów, które zaprezentowano w tabeli 6 oraz na rysunku 17. Spośród zidentyfikowanych krajobrazów żaden nie został uznany za krajobraz priorytetowy.

W tabeli 7 zawarto wykaz rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazu.

Tabela 6. Typy i podtypy krajobrazu na terenie gminy Przytyk

źródło: Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego, MBPR 2024

typ, podtyp krajobrazu	typ rzeźby terenu	kod krajobrazu	zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów
2. Bagienno-łąkowe – głównie bezleśne 2a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	Krajobrazy faliste	14-318.77-010	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-019	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-020	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-021	-
2. Bagienno-łąkowe – głównie bezleśne 2b. Z dominacją szuwarów i turzycowisk	Krajobrazy faliste	14-318.86-027	-
3. Leśne 3a. Z przewagą siedlisk borowych	Krajobrazy faliste	14-318.86-199	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-202	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-203	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-204	-

⁹ Krajobraz może być wskazany jako krajobraz priorytetowy, jeżeli jest szczególnie cenny ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, a także spełnia co najmniej jedno z kryteriów, tj. unikatowość występowania, reprezentatywność, dotychczasowej ochrony prawnej, ważności krajobrazu.

typ, podtyp krajobrazu	typ rzeźby terenu	kod krajobrazu	zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów
	Krajobrazy faliste	14-318.86-208	-
3. Leśne 3b. Z przewagą siedlisk lasowych	Krajobrazy faliste	14-318.86-144	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-145	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-148	-
6. Wiejskie 6a. Sztuczne zbiorniki wodne	Krajobrazy faliste	14-318.86-008	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-009	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-033	-
6. Wiejskie 6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	Krajobrazy faliste	14-318.86-043	-
6. Wiejskie 6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	Krajobrazy faliste	14-318.77-049	C.1.3. Lokalizacja dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych (Zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe)
	Krajobrazy faliste	14-318.86-063	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-072	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-073	-
6. Wiejskie 6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	Krajobrazy faliste	14-318.86-085	-
6. Wiejskie 6f. Z przewagą wielkoobszarowych sadów i plantacji	Krajobrazy faliste	14-318.86-092	-
6. Wiejskie 6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	Krajobrazy faliste	14-318.86-105	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-106	-
	Krajobrazy faliste	14-318.86-108	-
8. Podmiejskie i osadnicze 8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	Krajobrazy faliste	14-318.86-111	-

Tabela 7. Rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu
 źródło: Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego, MBPR 2024

Kod krajobrazu	14-318.77-049				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartej zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych Rozwój odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem wpływu inwestycji na krajobraz Odpowiednie gospodarowanie gruntami będącymi w zasięgu oddziaływania dominant wysokościowych, w celu ograniczenia ich niekorzystnego wpływu, w tym na krajobraz 	<ul style="list-style-type: none"> Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód 	-
Kod krajobrazu	14-318.86-092				
Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu:	Rekomendacje w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu, w zakresie:				Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków, w tym wskazania obszarów, które powinny zostać objęte ochroną, bądź wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:
	1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:	2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:	3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:	4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:	
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego Ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych Utrzymanie dotychczasowego charakteru krajobrazu sadów i plantacji z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie upraw w dobrej kulturze rolnej 	<ul style="list-style-type: none"> Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie wszelkiej działalności w sposób zrównoważony, minimalizujący negatywne oddziaływania w stosunku do obiektów i obszarów podlegających ochronie Podejmowanie działań dla osiągnięcia celów dotyczących obszarów i obiektów chronionych Zachowanie prawnych form ochrony zabytków oraz ustanawianie nowych form 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie systemów przyrodniczych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, pełniących istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez 	-

<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III • Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju • Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia • Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne • Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu • Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji • Ochrona i kształtowanie krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowanie estetyki przestrzeni, w tym podejmowanie tzw. "uchwał krajobrazowych" • Współpraca samorządów i podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość mieszkańców oraz pracowników jst w zakresie utrzymania i ochrony zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego 			<ul style="list-style-type: none"> • Integracja działań podejmowanych przez różne instytucje odpowiedzialne za ochronę przyrody, zabytków oraz planowanie przestrzenne, oparta na współpracy, komunikacji, wymianie informacji i wiedzy oraz monitoringu wypracowanych wspólnie działań 	<p>stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód</p>	
---	--	--	--	--	--

8 Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska

8.1 Stan środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenia powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

Powietrze atmosferyczne

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Oceny dokonuje się w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa mazowieckiego wydzielone zostały 4 strefy, w tym *strefa mazowiecka*, do której należy m.in. miasto i gmina Przytyk.

Tabela 8. Wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2024, GIOŚ 2025

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń										
	NO ₂ ¹⁰	SO ₂	CO	PM10	PM2,5	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	A	A	A	A/A1	C	A	A	A	A	A/D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	¹¹	-	-	-	-	-	-	-	A/D2

gdzie:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- klasa A1 – stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla II fazy;
- klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny i poziomy docelowy;
- klasa D2 – stężenie ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Do rocznej oceny jakości powietrza, poza pomiarami w stacjach automatycznych i manualnych, wykorzystano metody modelowania matematycznego, uwzględniające rzeźbę terenu oraz wpływ pól meteorologicznych zmiennych w czasie i przestrzeni na transport zanieczyszczeń, uzyskując tym samym szczegółowe wyniki emisji zanieczyszczeń powietrza dla całego województwa. Zgodnie z wynikami ww. modelowania na terenie Gminy Przytyk w 2024 r. stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów długoterminowych stężeń ozonu wg kryterium ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin, na co miały wpływ przede wszystkim sprzyjające warunki meteorologiczne (m.in. wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz napływu mas powietrza zanieczyszczonych ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursorzy ozonu z terenów zurbanizowanych województwa. Dla pozostałych zanieczyszczeń tj. dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, tlenków azotu, ozonu, pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, oraz benzo(a)pirenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu w pyłe zawieszonym PM₁₀ odpowiednio poziomy dopuszczalny lub docelowy zostały dotrzymane. W ocenie uzyskały klasę A.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie mazowieckim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), z komunikacji (emisja liniowa) oraz z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach substancji na obszarze województwa ma napływ zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski oraz napływ transgraniczny. Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń są emisje z domów ogrzewanych indywidualnie, ruch samochodowy, w tym zwłaszcza na drogach o znacznym natężeniu ruchu, a także przemysł petrochemiczny.

¹⁰ dla roślin NO_x

¹¹ nie przeprowadzono klasyfikacji

Przemysł energetyczny, ze względu na dużą wysokość emitorów, w znacznym stopniu transportuje zanieczyszczenia poza granice województwa.

Zgodnie z raportem wojewódzkim dotyczącym jakości powietrza w województwie mazowieckim rok 2024 był drugim rokiem, po roku 2023, w którym dotrzymany został poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM10. W latach wcześniejszych występowało także przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM2,5 fazy II. Oznacza to poprawę jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w roku 2023 i 2024 w porównaniu do roku 2022 oraz wcześniejszych lat. W roku 2024 nie został dotrzymany poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w strefie mazowieckiej. Wysokie wartości stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń-marzec, październik-grudzień). W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza zwłaszcza w odniesieniu do zanieczyszczeń pyłowych. Poprawa jakości powietrza w roku 2024 jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza wynikających m.in. z realizacji programu ochrony powietrza dla województwa mazowieckiego i uchwały antysmogowej oraz bardzo korzystnych warunków meteorologicznych.

Wody powierzchniowe

Jakość wód powierzchniowych zależy od wielu czynników naturalnych i antropogenicznych. Chemizm wód determinują: budowa geologiczna zlewni, klimat, typ gleb występujących w sąsiedztwie cieku, a także urbanizacja, uprzemysłowienie i rolnictwo. Istotny wpływ na zanieczyszczenie wód ma ilość pobieranej wody oraz odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych, a także ingerencja w budowę koryta rzeki.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) wynika z ustawy *Prawo wodne*. Badania prowadzone przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) mają na celu przede wszystkim dostarczenie wiedzy o stanie ekologicznym (lub potencjalnie ekologicznym) i stanie chemicznym rzek w województwie, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, w tym do ich ochrony przed eutrofizacją i zanieczyszczeniami antropogenicznymi.

W układzie zlewniowym, zgodnie z obecnym cyklem planistycznym dotyczącym planowania w gospodarowaniu wodami (2022-2027), obszar gminy znajduje się w zasięgu ośmiu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych oraz jednej jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) zbiornikowej. Wszystkie JCWP scharakteryzowano w tabeli poniżej.

Tabela 9. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie gminy Przytyk

źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022

typ JCWP	rzeczne								zbiornikowe
numer i nazwa JCWP	Tymianka RW200010252589	Radomka od zb. Domańców do Mlecznej RW200011252599	Wiązownica RW200010252499	Pierchnianka RW200010254949	Ślepotka RW200010252549	Dobrzyca RW200010252529	Bosak RW200010252569	Garlica RW200010252269	Zb. Domańców RW200022252399
status	naturalna część wód	silnie zmieniona część wód	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód	naturalna część wód	silnie zmieniona część wód
stan	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód	brak danych	dobry stan wód	zły stan wód	brak danych	zły stan wód
rodzaj presji determinującej stan wód	presje troficzne – nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) presje hydromorfologiczne - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe	presje hydromorfologiczne – prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne, zaporą powyżej presje chemiczne – rozproszone, tj. rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rolnictwo, leśnictwo	presje troficzne – nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) presje hydromorfologiczne – prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty gospodarki wodnej (zbiorniki, stawy rybne) - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe	presje troficzne – nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) presje hydromorfologiczne - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe presje chemiczne – rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rolnictwo, leśnictwo; nieznanne (substancje zakazane)	presje hydromorfologiczne – prostowanie koryta - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki główne	presje hydromorfologiczne - prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne	presje troficzne – nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) presje hydromorfologiczne - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne, górnictwo - rzeki pozostałe	presje hydromorfologiczne - prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne	presje chemiczne – rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski
cele środowiskowe	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosforany,, IO, MIR]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot azotanowy]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),Fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona	zagrożona
odstępstwa	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu)	NIE	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu)	Tak, dla danej JCWP zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 i ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej (odroczenie terminu, mniej rygorystyczny cel)
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi

typ JCWP	rzeczne								zbiornikowe
numer i nazwa JCWP	Tymianka RW200010252589	Radomka od zb. Domaniów do Mlecznej RW200011252599	Wiązownica RW200010252499	Pierchnianka RW200010254949	Ślepotka RW200010252549	Dobrzyca RW200010252529	Bosak RW200010252569	Garlica RW200010252269	Zb. Domaniów RWR200022252399
przeznaczoną do spożycia przez ludzi	spożycia przez ludzi	przeznaczoną do spożycia przez ludzi	spożycia przez ludzi		spożycia przez ludzi				
Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	TAK - JCWP przeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE – JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych
Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG - obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód								
obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	TAK – Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki	TAK – użytki ekologiczne	TAK – Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie, użytki ekologiczne	TAK – Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki, obszary Natura 2000: Dolina Pilicy, Dolina Dolnej Pilicy	NIE – na terenie zlewni JCWP nie występują obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	NIE	TAK – użytek ekologiczny	NIE	TAK – użytek ekologiczny
obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym								

Jakość wód podziemnych

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. Badania w zakresie stanu chemicznego wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), w tym części uznane za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu. Jednolita część wód podziemnych jest w dobrym stanie, jeżeli zarówno jej stan ilościowy jak i chemiczny, określono jako dobry. Gmina Przytyk położona jest w zasięgu czterech Jednolitych Części Wód Podziemnych: JCWPd nr 73 (GW200073), JCWPd nr 74 (GW200074), JCWPd nr 86 (GW200086), JCWPd nr 87 (GW200087).

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022)* wody podziemne wszystkie ww. JCWPd charakteryzują się dobrym stanem ilościowym i chemicznym oraz nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy).

JCWPd na terenie gminy Przytyk znajdują się w wykazie wód podziemnych przeznaczonych do poboru na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Tabela 10. Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Przytyk

źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

kod JCWPd	stan chemiczny	stan ilościowy	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	zidentyfikowane presje znaczące
GW200073	dobry	dobry	niezagrożona	chemiczna - presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
GW200074	dobry	dobry	niezagrożona	chemiczna - presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
GW200086	dobry	dobry	niezagrożona	chemiczna - presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
GW200087	dobry	dobry	niezagrożona	chemiczna - presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie gminy Przytyk został wyznaczony punkt pomiarowy we Wrzeszczowie (JCWPd nr 74), inne najbliższe usytuowane punkty pomiarowe, w których prowadzone były badania jakości wody znajdowały się na terenie gminy Białobrzegi (JCWPd nr 73), Przysucha (JCWPd nr 74), Wołanów (JCWPd nr 86) i Radom (JCWPd nr 87). Oceniono, że wody podziemne w tych punktach były dobrej (II klasa), zadowalającej (III klasa) i niezadowalającej (IV klasa) jakości.

Tabela 11. Charakterystyka punktów pomiarowych monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych oraz klasyfikacja wód w punktach pomiarowych na terenie i w rejonie gminy Przytyk w 2022 r.

źródło: opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska - aktualność udostępnionych informacji zgodna z datą ich przygotowania – marzec 2023

miejsowość, gmina (numer punktu pomiarowego)	JCWPd	zwierciadło wody	typ ośrodka wodonośnego	użytkowanie terenu	klasa jakości w punkcie
Białobrzegi, gm. mw. Białobrzegi (2180)	73	Zwierciadło swobodne	porowy	Zabudowa wiejska	II (wody dobrej jakości)
Beżnik, gm. mw. Przysucha (4521)	74	Zwierciadło swobodne	porowy	Grunty orne	III (wody zadowalającej jakości)

miejsowość, gmina (numer punktu pomiarowego)	JCWpd	zwierciadło wody	typ ośrodka wodonośnego	użytkowanie terenu	klasa jakości w punkcie
Wrzeszczów, gm. mw. Przytyk (4950)	74	Zwierciadło swobodne	porowo-szczelinowy	Zabudowa wiejska	IV (wody niezadowolającej jakości)
Mniszek, gm. w. Wolanów (4949)	86	Zwierciadło napięte	porowy	Zabudowa wiejska	II (wody dobrej jakości)
Radom, gm. m. Radom (1305)	87	Zwierciadło napięte	porowo-szczelinowy	Miejskie tereny zielone	II (wody dobrej jakości)

8.2 Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń

Główne zagrożenia środowiska występujące na terenie gminy Przytyk to:

- niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej – w 2024 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 26,9% ogółu ludności¹², z tego w mieście 46,4%, natomiast na wsi jedynie 24,0%, co wskazuje na niski stopień skanalizowania części wiejskiej gminy. Spływ nieoczyszczonych ścieków bytowych niesie za sobą zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych, powierzchniowych oraz gleb, a tym samym siedlisk i żyjących tam gatunków zwierząt – należy dążyć do rozbudowy sieci kanalizacyjnej, a w przypadku terenów, gdzie jest to niemożliwe ze względów technicznych lub ekonomicznych – regularnie kontrolować częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków;
- niska emisja – zanieczyszczenie powietrza w wyniku ogrzewania budynków – ogólnym rozwiązaniem dla ograniczenia niskiej emisji jest modernizacja indywidualnych systemów grzewczych i termomodernizacja budynków;
- hałas, którego głównym źródłem są drogi wojewódzkie nr 734 i 740, a w mniejszym stopniu także drogi powiatowe i drogi gminne – możliwe jest ograniczenie uciążliwości akustycznych poprzez lokalizację pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg przebiegających przez tereny zabudowane, modernizację nawierzchni drogowych (wymiana na cichą nawierzchnię).

9 Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Analiza polityki przestrzennej gminy zawarta w dotychczas opracowywanych dokumentach (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przytyk ze zmianami; obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) pozwala stwierdzić, że dalszy rozwój zagospodarowania przestrzennego będzie wykazywał tendencje do uzupełniania i zagęszczania istniejącej zabudowy, z możliwością wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych, podporządkowując się z reguły istniejącemu i projektowanemu układowi drogowemu oraz sieci infrastruktury technicznej, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości terenów funkcjonujących przyrodniczo.

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2026 roku.

Plan ogólny jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów

¹² Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2023

zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jego normatywna część dotyczy najważniejszych ustaleń w zakresie strefowania obszaru gminy oraz ustaleń nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych.

10 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

10.1 Identyfikacja głównych zagrożeń

Zagrożenie osuwiskowe

Zgodnie z definicją Kleczkowskiego osuwisko jest to powtarzająca się skłonność do osuwania się wywołwana warunkami zewnętrznymi lub przyczynami wewnętrznymi. Są to procesy spływania, speływania, osuwania się oraz obrywania i osuwania skał. Ruchy skał odbywają się w postaci osuwania i obrywu.

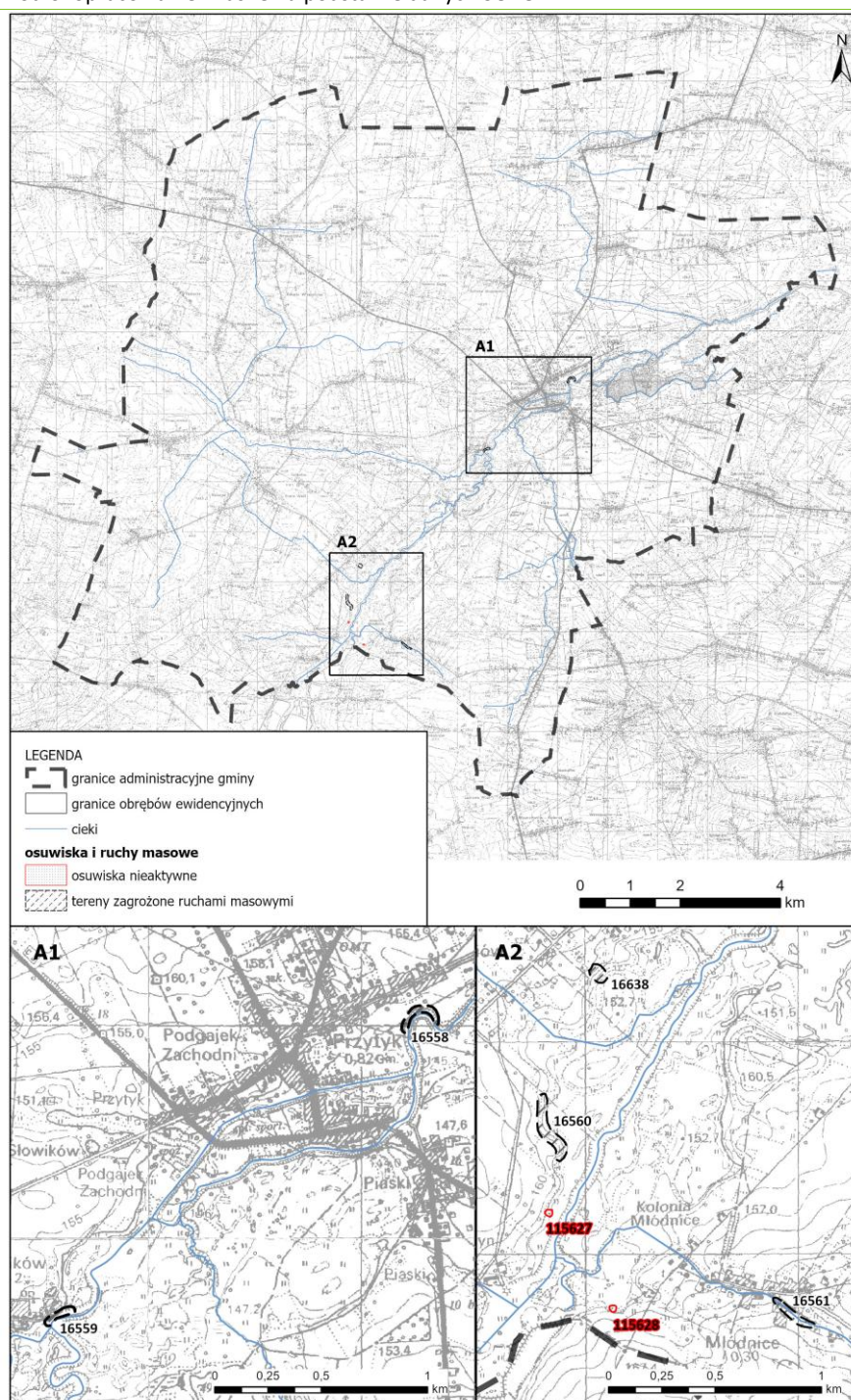
Zgodnie z Mapą osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi (MOTZ) opracowaną przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach projektu SOPO – Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej, na terenie gminy Przytyk występują 2 małe, nieaktywne osuwiska oraz 5 terenów zagrożonych ruchami masowymi.

Oba osuwiska znajdują się na zboczach doliny Radomki, ale daleko od jej obecnego koryta. Osuwisko nr 115627 wyznaczono na zachodnim zboczu doliny, w miejscowości Nowy Młyn, a osuwisko nr 115628 w Kolonii Młódnice, na wschodnim zboczu. Są to niewielkie zsuwy rozwinięte w piaskach i żwirach, znajdujące się w znacznej odległości od zabudowań i infrastruktury.

Cztery tereny zagrożone ruchami masowymi wyznaczone zostały na zboczach doliny Radomki (16558, 16559, 16560, 16638), a jeden na zboczu jej niewielkiego dopływu (16561). Pierwszy teren zagrożony (16558) wyznaczono w Przytyku. Obejmuje on odcinek stromej skarpy przykorytowej na zakolu Radomki, na jej północnym brzegu. Zbocze jest podcinane przez nurt rzeki. Teren zagrożony 16559 znajduje się w Słowikowie, na północnym zboczu doliny Radomki tuż poniżej ujścia do niej Wiązownicy. Zbocze jest podmywane przez tę rzekę i występują na nim niewielkie zsuwy. Powyżej zlokalizowane są zabudowania. W rejonie Domaniowa wyznaczono 2 tereny zagrożone (16560 i 16638). Usytuowane są na zachodnim zboczu dolinki Radomki, w jego stromych fragmentach. W obrębie terenu zagrożonego nr 16560 zaobserwowano niewielkie zsuwy, zaś w obrębie 16638 nierówności mogą wskazywać na procesy speływania. Powyżej terenu 16638 znajdują się zabudowania. Ostatni teren zagrożony (16561) wyznaczono w Młódnicach, na południowym zboczu dolinki niewielkiego dopływu Radomki. Zbocze jest strome, niewysokie, z lokalnie występującymi wysiękami. W obrębie terenu zagrożonego znajdują się zabudowania oraz lokalna droga.

Rysunek 18. Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi na obszarze gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych SOPO

Zagrożenie powodziowe

W gminie Przytyk zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Radomka. W zakresie oceny ryzyka powodziowego dla obszaru gminy obowiązują mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) opracowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Na mapach zagrożenia powodziowego w granicach gminy Przytyk wskazano obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tj. o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi ($Q=10\%$, tzw. wody dziesięcioletnie) i o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi ($Q=1\%$, tzw. wody stuletnie), a także obszary zagrożenia powodzią o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi ($Q=0,2\%$, tzw. wody pięćsetletnie). Ponieważ rzeka Radomka w kilku miejscach jest obwałowana, obszarami szczególnego

zagrożenia powodzią są także obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy. W granicach gminy występują także obszary narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

W zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenach gminy znajdują się przede wszystkim grunty orne, użytki zielone i zieleń naturalna w dolinie rzecznej oraz tereny leśne, niemniej obszarem szczególnego zagrożenia powodzią objęte są także częściowo tereny zabudowane. Zgodnie z danymi ewidencyjnymi na terenie całej gminy w zasięgu wody powodziowej stuletniej znajduje się 8 budynków mieszkalnych, 18 budynków gospodarskich, 2 budynki przemysłowe, 1 budynek magazynowy oraz 9 innych budynków niemieszkalnych. Najwięcej budynków narażonych na powódź stuletnią znajduje się w mieście Przytyk (19 budynków, w tym 2 budynki mieszkalne).

Na obszarze gminy Przytyk wały przeciwpowodziowe znajdują się w północnej części rzeki Radomki, w okolicy stawów rybnych w Zameczku i przy granicy z gminą Zakrzew. Funkcję ochrony przeciwpowodziowej spełniają przede wszystkim dwa zbiorniki retencyjne – Domaniów na Radomce i Jagodno na Wiązownicy. Pierwszy wybudowano przede wszystkim jako zbiornik rekreacyjny, funkcję regulacji przepływów pełni dodatkowo. Zbiornik Jagodno wybudowano głównie jako zbiornik przeciwpowodziowy – po wybudowaniu zbiornika nastąpiło zwiększenie retencji wód Wiązownicy, której przepływy kumulowane z wysokimi stanami na rzece Radomce w latach wcześniejszych powodowały zagrożenie powodziowe dla mieszkańców regionu.

Zgodnie z art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960) w celu zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych zakazuje się wykonywania robót lub czynności, które mogą wpływać na szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych, w tym:

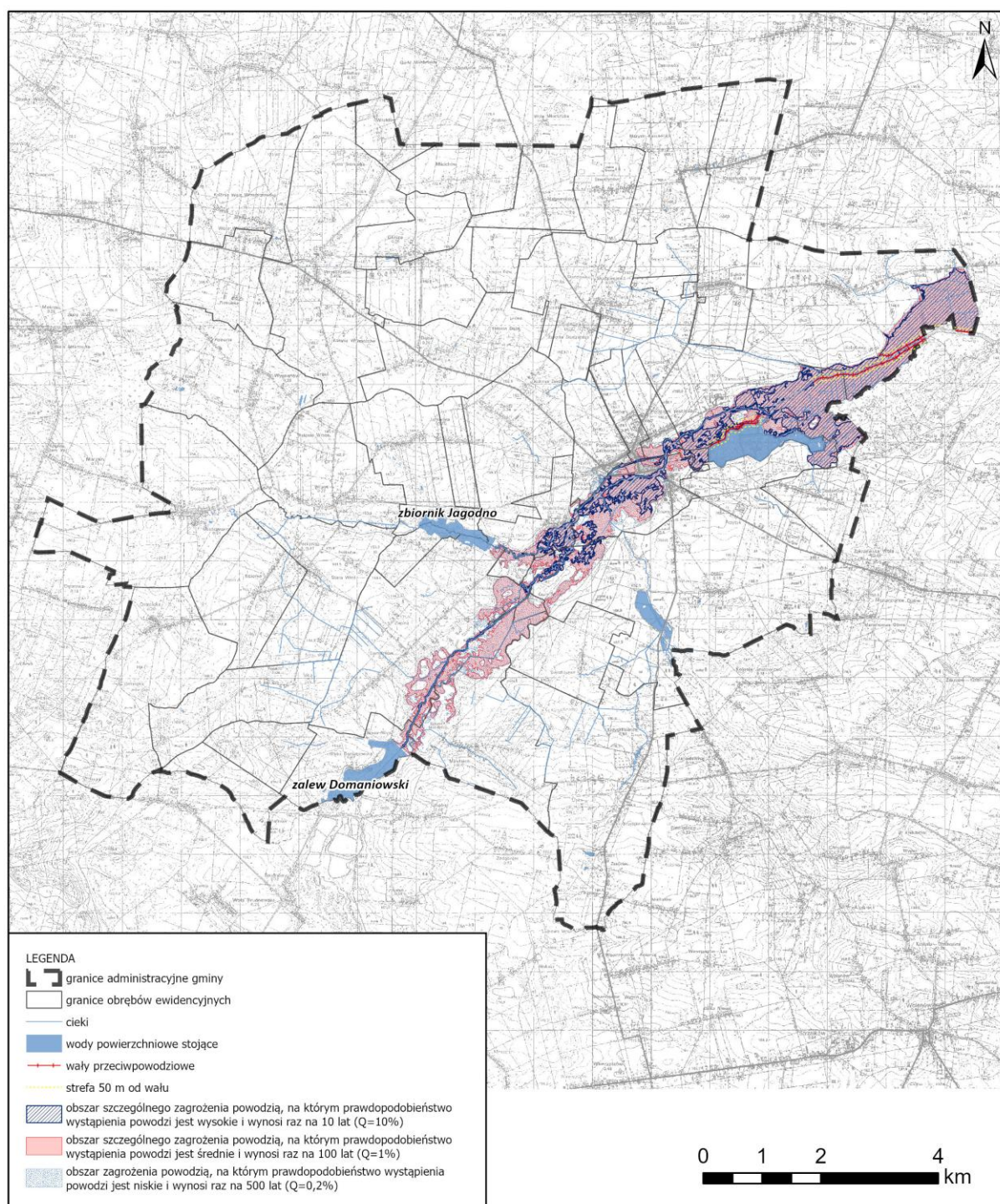
- 1) przejeżdżania przez wały oraz wzdłuż wałów pojazdami lub konno oraz przepędzania zwierząt, z wyjątkiem miejsc do tego przeznaczonych;
- 2) uprawy gruntu, sadzenia drzew lub krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału;
- 3) prowadzenia przez osoby nieuprawnione robót lub czynności ingerujących w konstrukcję wałów przeciwpowodziowych, w tym ich rozkopywania, uszkodzania darniny lub innych umocnień skarp i korony wałów, wbijania słupów i ustawiania znaków;
- 4) wykonywania na wałach przeciwpowodziowych obiektów lub urządzeń niezwiązanych z nimi funkcjonalnie;
- 5) wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału;
- 6) lokalizowania cmentarzy w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występują ograniczenia dla zagospodarowania terenu, które wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi. Ponadto na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z art. 77 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960) obejmujące: gromadzenie ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowanie oraz lokalizowanie nowych cmentarzy.

W przypadku lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią m. in. nowych obiektów budowlanych oraz gromadzenia ścieków, niezbędne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy Prawo wodne.

Rysunek 19. Zagrożenie powodziowe w granicach gminy Przytyk

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Hałas

Klimat akustyczny na terenie gminy warunkują takie czynniki jak natężenie ruchu i jakość sieci drogowej oraz występowanie zakładów produkcyjnych, w mniejszym stopniu – ilość i zagęszczenie zabudowy oraz hałas związany z rolnictwem.

Przytyk nie jest gminą silnie narażoną na uciążliwości hałasowe. Źródłami hałasu występującymi na terenie gminy są zakłady produkcyjne, a także warsztaty samochodowe, stolarskie itp., przy czym nie są to źródła szczególnie uciążliwe. Ponadto część gminy jest użytkowana rolniczo - hałas związany z terenami rolnymi ma charakter sezonowy i wynika z prowadzenia prac polowych z użyciem ciężkiego sprzętu. Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych, które mogłyby być źródłem potencjalnego zagrożenia hałasem

przemysłowym. Głównym źródłem emisji hałasu w gminie jest komunikacja drogowa, zwłaszcza drogi wojewódzkie nr 732 i 740 zbiegające się w mieście Przytyk.

Zgodnie z Generalnym Pomiarom Ruchu przeprowadzonym przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad w 2020/2021 na drogach krajowych i wojewódzkich¹³ ruch samochodowy na głównych drogach biegnących przez gminę nie jest znacząco wysoki. W porównaniu do pomiarów w roku 2015 natężenie ruchu utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Najbardziej obciążony jest odcinek drogi wojewódzkiej nr 740 z Przytyka do Zakrzewia, z uwagi iż jest to trasa prowadząca do Radomia oraz dojazd do drogi ekspresowej S7. Po drogach biegnących przez gminę poruszają się nie tylko samochody osobowe, ale także pojazdy ciężarowe, których ruch powoduje znacznie większą uciążliwość akustyczną w porównaniu do samochodów osobowych. Grupę najbardziej narażoną na oddziaływanie hałasu komunikacyjnego stanowią mieszkańcy zabudowy luźniej, zlokalizowanej w sąsiedztwie tras komunikacyjnych.

Tabela 12. Średni Dobowy Ruch Roczny w GPR 2020/21 dla dróg wojewódzkich 732 i 740

źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2015, 2020/2021

numer drogi	opis odcinka		SDRR poj. silnikowe ogółem	
	długość (km)	nazwa	2015	2020/21
DW732	16,58	STARY GÓZD /W. GÓZD (S7)/ - PRZYTYK /DW740/	3311	3183
DW740	7,370	ZAKRZEW - PRZYTYK /DW732/	6555	7292
DW740	14,124	PRZYTYK /DW732/ - POTWORÓW /DK48/	4112	4389

Hałas komunalno-bytowy występuje na terenach zabudowy mieszkaniowej. Jego poziom zależy od intensywności i charakteru tej zabudowy. Największy poziom osiąga w centralnych częściach miejscowości, szczególnie w mieście.

Innymi źródłami hałasu występującymi na terenie gminy są niewielkie zakłady produkcyjne, warsztaty samochodowe, stolarskie itp., przy czym nie są to źródła szczególnie uciążliwe. Na terenie gminy Przytyk nie występują obiekty produkcyjne o wysokim stopniu uciążliwości ze względu na emisję hałasu. Stosunkowo niewielka ilość zakładów przemysłowych znajdujących się na terenie gminy i niewielka ich presja akustyczna pozwala stwierdzić, że ich bezpośredni wpływ daje się odczuć wyłącznie w bezpośrednim sąsiedztwie.

Ponadto część gminy jest użytkowana rolniczo - hałas związany z terenami rolnymi ma charakter sezonowy i wynika z prowadzenia prac polowych z użyciem ciężkiego sprzętu.

Istniejący hałas można eliminować lub ograniczać poprzez stosowanie środków technicznych, czy technologicznych, np. poprzez poprawę stanu nawierzchni istniejących dróg. Innym sposobem na eliminację hałasu jest stosowanie środków organizacyjnych np. wprowadzanie stref wyłączonych z ruchu lub z ograniczeniem prędkości w obszarach zabudowanych. Uciążliwości hałasowe można natomiast ograniczyć poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące lokalizacji obiektów przemysłowych, zapewnienie odpowiednich odległości terenów przeznaczonych pod nową zabudowę lub stosowanie odpowiednich barier akustycznych, np. zwiększenie zieleni w otoczeniu dróg. Istotnym działaniem w zakresie ograniczania natężenia hałasu jest także monitoring.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne (PEM) jest to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne emitujące promieniowanie w zakresie częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz¹⁴. Pola elektromagnetyczne są czynnikiem fizycznym powszechnie występującym w środowisku. Wpływ ich promieniowania zależy od częstotliwości oraz od wysokości jego natężenia. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne.

Na terenie gminy Przytyk występują urządzenia elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia:

¹³ Generalny Pomiar Ruchu 2020/21, GDDKiA: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

¹⁴ definicja zawarta w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U z 2025 r., poz. 647)

- napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV,
- kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV,
- napowietrzne linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV,
- kablowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV,
- stacje transformatorowe 15 kV/ 0,4 kV.

Pola elektromagnetyczne stanowią uciążliwość dla środowiska, stąd przepisy szczególne w zakresie lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne do środowiska zapewniają separację obszarów emisji ponadnormatywnej z obszarami dostępnymi dla ludności. Dla linii elektroenergetycznych powinno wyznaczać się strefy ochronne, które stanowią obszary znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie tych linii, tworzone w celu ochrony ludzi i mienia przed skutkami działania linii. Wpływ na szerokość strefy ochronnej ma m.in. napięcie znamionowe linii elektroenergetycznej, a także czynniki takie jak: izolacja przewodów, maksymalna temperatura przewodu, obciążenie oblodzeniem, ale też konstrukcja danego budynku czy warunki lokalne. Dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w zależności od funkcji obszaru określają szczegółowo przepisy odrębne¹⁵.

Zagrożenia dla jakości powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja antropogeniczna, w szczególności emisja z sektora bytowego tzw. „niska emisja” oraz emisja komunikacyjna.

Na terenie gminy Przytyk nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy ani nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Ciepło odbiorcom dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych, które zaspokajają potrzeby budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej oraz podmiotów gospodarczych. Najpowszechniejsze rozwiązanie w budynkach mieszkalnych to centralne ogrzewanie z indywidualnych kotłowni. Pozostałe budynki korzystają z pieców węglowych, gazowych, olejowych oraz elektrycznych.

Na terenie gminy Przytyk nie ma obecnie możliwości zmiany systemu rozwiązań indywidualnych na sieć ciepłą, dlatego ważne są działania z zakresu modernizacji instalacji grzewczych i źródeł ciepła, doboru niskoemisyjnych paliw, termomodernizacji budynków, rozpowszechniania informacji o odnawialnych źródłach energii i ich efektywnym wykorzystaniu dla potrzeb ciepłowniczych oraz budowy świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania ciepłem.

Emisja komunikacyjna najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg, głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są: tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory, tlenki azotu, pyły zawierające metale ciężkie, pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych

W 2024 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 26,9% ogółu ludności gminy¹⁶, przy czym w mieście było to 46,4%, zaś na wsi 24,0% co wskazuje na niski stopień skanalizowania gminy, szczególnie jej części pozamiejskiej. Łączna długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 51,8 km¹⁷. Poprzez system kanalizacji ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków.

Nieruchomości niepodłączone do systemu kanalizacji są obsługiwane przez alternatywne rozwiązania dla budowy zbiorczego systemu kanalizacyjnego - indywidualne systemy oczyszczania ścieków: przydomowe oczyszczalnie ścieków (42 sztuki w 2024 r.) oraz szczelne zbiorniki bezodpływowe (871 sztuk w 2024 r.), z których nagromadzone ścieki dowożone są taborem asenizacyjnym na stację zlewną zlokalizowaną przy oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków komunalnych. Pierwsza z nich o przepustowości 300 m³/d zlokalizowana jest w miejscowości Zameczek. Odprowadzane są do niej ścieki z miejscowości: Przytyk, Podgajek, Piaski, Zameczek Kolonia. Druga oczyszczalnia o przepustowości 365 m³/d

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r., poz. 2448)

¹⁶ Bank Danych Lokalnych GUS, dane za rok 2023

¹⁷ Informacja o stanie mienia komunalnego – stan na 31.12.2023r.

położona jest w Wólce Domaniowskiej i odbiera ścieki z miejscowości Wólka Domaniowska, Domaniów i Młódnice. Odbiornikiem ścieków z obu ww. oczyszczalni jest rzeka Radomka.

Niedostateczny zasięg sieci kanalizacyjnej może przyczynić się do zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Niewłaściwe zagospodarowanie ścieków, np. w nieszczelnych szambach, stanowi znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód. Zagrożenie jest szczególnie istotne wzdłuż dolin rzecznych, a także na terenach, gdzie stopień zagrożenia wód podziemnych jest wysoki.

Duże zagrożenie związane jest nie tylko z niedostatecznym rozwojem kanalizacji sanitarnej, ale także z nawożeniem pól ornych, łąk, pastwisk oraz rolniczym wykorzystaniem ścieków.

11 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń.

Plan ogólny, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej prognozie, jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, lecz określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), co ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni, bez niekontrolowanego rozlewu zabudowy.

Ustalenia planu ogólnego są zgodne z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa Mazowieckiego przyjętym uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.

Za istotne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, mające znaczenie w skali sporządzanego opracowania, uznano następujące cele:

- ochrona powierzchni ziemi, racjonalne gospodarowanie i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych – zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona obiektów i obszarów o cennych walorach przyrodniczych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- ochrona korytarzy ekologicznych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, który jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro);
- ochrona udokumentowanych złóż kopalin oraz zapewnienie obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż – zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych – zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ochrona gruntów rolnych i leśnych – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ustalenia planu ogólnego umożliwiają realizację wymienionych powyżej celów. Dzięki odpowiednim rozwiązaniom planistycznym możliwy jest rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na terenie Gminy Przytyk.

12 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Przytyk. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Zapisy planu ogólnego Gminy Przytyk będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

12.1 Oddziaływanie na ludzi

W rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko (zdrowie ludzi) można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu (dopuszczalne normy zanieczyszczeń) określone w przepisach o ochronie środowiska.

Ze względu na ogólny charakter projektu planu ogólnego Gminy Przytyk, który dotyczy strefowania obszaru gminy oraz ustala nieprzekraczalne warunki realizacji inwestycji jedynie w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa ludzi nie może podlegać dokładnej analizie.

Plan ogólny stanowi podstawę prawną do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Hałas

Zgodnie z art. 114 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się tereny, dla których obowiązują dopuszczalne poziomy hałasu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Na terenie gminy Przytyk obowiązują 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują 100% powierzchni gminy. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy, projektowanej zabudowy zgodnie z dotychczas obowiązującymi dokumentami planistycznymi oraz tereny planowane do zabudowy zgodnie z wnioskami interesariuszy.

Nie ma podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów objętych ochroną akustyczną z uwagi, iż ustalenia dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zostały zawarte w obowiązujących dla gminy miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak również będą one musiały być zawarte w miejscowych planach sporządzanych na podstawie ustaleń planu ogólnego.

W odniesieniu do terenów usługowych czy terenów produkcyjnych niepodlegających ochronie akustycznej, które mogą powstać w obrębie wyznaczonych stref planistycznych (SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN, SG, SC) to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach. W sporządzanych dla tych obszarów miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy

uwzględnić ewentualne sąsiedztwo terenów chronionych akustycznie, np. zabudowy mieszkaniowej, i już na etapie procedury planistycznej, o ile to możliwe, wprowadzać rozwiązania ograniczające zasięg oddziaływania na klimat akustyczny, np. poprzez wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej, czy wyznaczanie terenów zielonych między różnymi rodzajami zabudowy.

W przypadku turbin wiatrowych, które mogą być zlokalizowane w strefach SR i wybranych strefach SO, mogą one stanowić źródło hałasu, stąd też przy ich realizacji konieczne jest zachowanie ustalonych przepisami ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych odległości od budynków mieszkalnych i o funkcji mieszkalnej (obecnie jest to min. 700 m) w celu m.in. ograniczenia ewentualnych uciążliwości hałasowych.

Należy podkreślić, że przedsięwzięcia zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.), powinny mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOS, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko). W raporcie wykonanym na potrzeby procedury ocenia się wielkość i zasięg oddziaływania na klimat akustyczny, zgodność z przepisami, a w przypadku istotnie negatywnych oddziaływań wskazuje się działania zapobiegające.

Uciążliwości odorowe

Wyznaczone w planie ogólnym strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ) oraz strefy produkcji rolniczej (SR) umożliwią rozwój istniejących i powstanie nowych obiektów służących gospodarce rolnej w zakresie przetwórstwa zbóż, produkcji kasz i owoców, a także rozwój produkcji rolnej w innych branżach np. hodowli zwierząt gospodarskich. W ww. strefach oraz w wybranych strefach SO dopuszcza się także lokalizację biogazowni.

W przypadku realizacji w strefach SZ i SR obiektów hodowlanych, takich jak chlewnie, czy kurniki, lub w strefach SZ, SR i wybranych strefach SO biogazowni, istnieje możliwość wystąpienia emisji substancji złośliwych mogących powodować uciążliwości odorowe dla najbliższego otoczenia. Źródłem powstawania odorantów w budynkach inwentarskich są zwierzęta, ich odchody, pasza oraz praca urządzeń i procesy technologiczne. Oddziaływanie obiektu uzależnione jest od jego wielkości, rodzaju zwierząt, sposobu odżywiania, systemu utrzymania (ściółkowy, bezściółkowy), częstotliwości usuwania odchodów, miejsca składowania odchodów, czyszczenia stanowisk, sposobu wentylacji budynków, parametrów meteorologicznych, czy właściwości odchodów. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 stycznia 2023 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. z 2023 r., poz. 297) budowle rolnicze uciążliwe dla otoczenia, w szczególności z uwagi na zapylenie, zapachy lub wydzielanie się substancji toksycznych, powinny być odizolowane od przyległych terenów pasem zieleni złożonym z roślinności średnio- i wysokopiennej. W ww. rozporządzeniu wskazuje się także minimalne odległości budowli rolniczych m.in. od pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi na działkach sąsiednich. W przypadku biogazowni źródłami emisji substancji złośliwych mogą być m.in. pojazdy dostarczające substrat, zbiorniki i silosy, w których przechowywane są substraty, komory fermentacyjne, zbiorniki na masę pofermentacyjną, zbiorniki na przefermentowaną biomasę, czy niewłaściwe odsiarczanie biogazu, przy czym poprawna eksploatacja biogazowni nie powinna stwarzać żadnych uciążliwości poza terenem zakładu, na którym jest zlokalizowana, w tym także na otwartym terenie zakładu. W celu ograniczenia wpływu biogazowni na stan środowiska ważna jest prawidłowa realizacja prac budowlanych i montażowych. Niewłaściwe wykonanie połączeń instalacji, a także wszelkiego rodzaju nieszczelności na etapie eksploatacji mogą być źródłem rozszczelnienia instalacji, a tym samym emisji substancji złośliwych do środowiska.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.) chów lub hodowla zwierząt, w zależności od ilości dużych jednostek przeliczeniowych (DJP)¹⁸, może stanowić przedsięwzięcie zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które powinno mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o

¹⁸ Duża jednostka przeliczeniowa (DJP) to umowna jednostka zwierząt hodowlanych w gospodarstwie. Jeden DJP (1 DJP) odpowiada jednej krowie o masie pięćset kilogramów lub innym zwierzętom, z wyłączeniem ryb, o łącznej masie pięćset kilogramów

środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOŚ, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko). W karcie lub raporcie wykonanym na potrzeby procedury ocenia się typ, wielkość i zasięg emisji do powietrza, w tym także emisji substancji złoonych, mogących powodować uciążliwości odorowe, zgodność z przepisami, a w przypadku istotnie negatywnych oddziaływań wskazuje się działania zapobiegające.

Projekt planu ogólnego nie ustala konkretnych inwestycji skutkujących emisją substancji złoonych ani narażeniem ludzi na uciążliwości odorowe, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W odniesieniu do obiektów hodowlanych, które mogą w przyszłości powstać w obrębie wyznaczonych stref SZ i SR, to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości dokładnej lokalizacji, rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach.

Pole elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne. Dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w zależności od funkcji obszaru określa szczegółowo rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448).

Przez tereny gminy Przytyk nie przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego ani najwyższego napięcia. W granicach gminy występują jedynie napowietrzne i kablowe urządzenia elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe 15 kV/ 0,4 kV.

Projekt planu ogólnego nie ustala konkretnych inwestycji skutkujących wytworzeniem pól elektromagnetycznych ani narażeniem ludzi na pole elektromagnetyczne, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W profilu funkcjonalnym stref planistycznych dopuszczono m.in. tereny infrastruktury technicznej. Brak jest podstaw do prognozowania przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pole magnetyczne ma zdolność przenikania przez większość obiektów, dlatego jego ekranowanie jest utrudnione. Przepisy odrębne wymagają zachowania pasów technologicznych od linii elektroenergetycznych, o szerokościach zależnych od napięcia, w których zakazuje się m.in. lokalizacji miejsc pobytu ludzi, a tym samym ogranicza ekspozycję ludzi na promieniowanie, co zapewnia stałą ochronę mieszkańcom. Szerokości pasów technologicznych w przypadku linii elektroenergetycznych średniego napięcia wyznaczane są na etapie sporządzania dla tych obszarów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się *zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem*. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku (ZZR) lub o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnych awarii decyduje Minister Rozwoju (Dz.U. z 2016 r., poz. 138).

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska¹⁹ na terenie gminy Przytyk nie występują zakłady o dużym ryzyku (ZDR) ani zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska w obrębie zwartej zabudowy miast i wsi zabroniona jest budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, przy czym zapisy te nie dotyczą budowy i rozbudowy zakładów na obszarach określanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako

¹⁹ <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowe>

tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania, jeżeli plany te nie zawierają ograniczeń dotyczących zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi. Zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lokalizuje się m.in. w bezpiecznej odległości od siebie, od wielorodzinnych budynków mieszkalnych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od obszarów chronionych ustanowionych w trybie ustawy o ochronie przyrody, od upraw wieloletnich, od stref ochronnych ujęć wód oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, od dróg krajowych oraz od linii kolejowych o znaczeniu państwowym. Istniejącym zakładom, dla których bezpieczna odległość nie została zachowana, organy Inspekcji Ochrony Środowiska, po uzyskaniu opinii właściwego organu Państwowej Straży Pożarnej, mogą wydać decyzję w zakresie nałożenia dodatkowych zabezpieczeń technicznych, aby zmniejszyć niebezpieczeństwa, na jakie są narażeni ludzie.

W odniesieniu do zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, które mogą w przyszłości powstać w obrębie wyznaczonych stref gospodarczych (SP) to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach.

Ewentualne skutki środowiskowe w wyniku zdarzeń losowych wywołujących poważną awarię przemysłową w skutkach mogą być nieodwracalne, jednak samo ryzyko wystąpienia takich zdarzeń jest znikome. Zakłady stwarzające ryzyko wystąpienia poważnych awarii podlegają bardzo rygorystycznym normom prawnym i są regularnie kontrolowane pod względem zachowania bezpieczeństwa.

Zagrożenie powodziowe

W gminie Przytyk zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Radomka, dla której wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tj. o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=10%, tzw. wody dziesięcioletnie) i o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=1%, tzw. wody stuletnie). Ponieważ rzeka Radomka w kilku miejscach jest obwałowana, obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są także obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy.

W obowiązującej ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960) brak jest bezpośrednich zapisów o zakazie budowy obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

W projekcie planu ogólnego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczono głównie strefy otwarte SO. W profilu podstawowym tych stref ustalono teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej, natomiast w profilu dodatkowym dopuszczono wyłącznie teren zieleni urządzonej (strefy 6SO, 14SO, 16SO, 18SO, 22SO, 27SO, 30SO, 46SO, 48SO, 50SO) lub dodatkowo teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni (73SO, 85SO, 88-92SO, 95SO, 99SO, 102SO). Pozostałe wyznaczone strefy w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią (SJ, SZ, SU, SP, SI, SN, SG, SK) obejmują nieznacznie powierzchniowo tereny istniejącego zagospodarowania lub wynikają z zasięgu terenów zabudowy wyznaczonych w istniejących planach miejscowych.

Szczegółowe ustalenia dla wszystkich ww. terenów, w tym - w przypadku części z nich - zakaz lokalizacji nowej zabudowy, powinny zostać zawarte w sporządzonych dla tych obszarów miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Należy mieć na względzie, że nie dopuszcza się sytuowania zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb) na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz na terenach zalewowych. Ponadto na obszarach tych zakazuje się gromadzenia nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody.

12.2 Wpływ na zwierzęta i rośliny

Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny funkcjonujące przyrodniczo, co z punktu widzenia ochrony flory i fauny jest korzystne.

Zarówno dla flory, jak i dla fauny największym zagrożeniem jest utrata bądź przekształcanie siedlisk. Projekt planu ogólnego zasadniczo nie skutkuje utratą najcenniejszych siedlisk przyrodniczych bądź stanowisk

cennych gatunków flory i fauny. W projekcie planu ogólnego na obszarach o najwyższych walorach przyrodniczych, takich jak użytki ekologiczne, większe kompleksy leśne i zadrzewienia czy doliny rzeczne, wyznaczono głównie strefy otwarte 1-58SO. W strefach tych ustalono profil podstawowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758), natomiast w profilu dodatkowym dopuszczono wyłącznie teren zieleni urządzonej.

Wyznaczenie stref w formach ochrony przyrody wynika w pierwszej kolejności z obecnego stanu zagospodarowania oraz zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przyjętej polityki przestrzennej określonej w dokumentach strategicznych gminy, jak obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przytyk.

Zapisy planu ogólnego uwzględniają uwarunkowania wynikające z położenia części gminy w formach ochrony przyrody i nie kolidują z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony przyrody oraz nakazami i zakazami określonymi dla poszczególnych form ochrony przyrody.

Nie przewiduje się także negatywnych oddziaływań na drożność korytarzy ekologicznych, ponieważ w obrębie tych najistotniejszych, takich jak rzeki i tereny zadrzewione, przeważają tereny objęte w planie ogólnym strefą otwartą nad terenami przeznaczonymi pod zabudowę. Przyrost nowych terenów inwestycyjnych (zasięg stref planistycznych, gdzie dopuszcza się tereny budowlane) jest niewielki i dotyczy pojedynczych działek przy istniejącej zabudowie bądź terenów już przeznaczonych pod zabudowę. Strefy otwarte zapewniają swobodne przemieszczanie się fauny, a w dłuższym okresie także flory.

12.3 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczną można rozumieć jako stopień zachowania naturalnie występujących gatunków oraz zbiorowisk, a także ras zwierząt i form roślin. Różnorodność biologiczna występuje, zatem na trzech poziomach organizacji przyrody: ekosystemowym, gatunkowym, genetycznym.

Ustalenia planu ogólnego poprzez wskazanie stref planistycznych, w których dopuszczono tereny inwestycyjne, przyczyniają się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej. Będą to zazwyczaj zmiany punktowe, związane z posadowieniem obiektów budowlanych, bądź poprowadzeniem nowych ciągów komunikacyjnych. Istotne jest, że tereny inwestycyjne wskazano przede wszystkim w oparciu o istniejącą zabudowę oraz obowiązujące dokumenty planistyczne, gdzie powstanie nowej zabudowy zostało już przesądzone. Dodatkowo uwzględniono wnioski złożone w procedurze planistycznej.

Prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były do tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych i zadrzewionych, zostaną przeznaczone pod zieleni urządzonej (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie – zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmieniają swoje tereny bytowania. Będzie to oddziaływanie wtórne, długoterminowe i lokalne. Nie przewiduje się jednak, by były to oddziaływania znaczące, ponieważ wyznaczone strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy wraz z przylegającymi do nich terenami niezainwestowanymi – projekt planu ogólnego dąży do koncentracji zabudowy, a nie do jej rozpraszania. Ustalenia projektowanego dokumentu nie zagrażają występowaniu chronionych gatunków zwierząt oraz cennym siedliskom przyrodniczym, co zostało opisane w rozdziale 12.2 *Wpływ na zwierzęta i rośliny*.

12.4 Oddziaływanie na wodę

Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi

Zasady wprowadzania ścieków do wód i do ziemi określa ustawa Prawo wodne, która mówi o tym, czego wprowadzane do wód bądź do ziemi ścieki nie mogą zawierać oraz czego nie mogą powodować w wodach, do których są wprowadzane. Odpowiednia gospodarka ściekami jest kluczowa dla utrzymania czystości wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleby.

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę, jak również

odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z doprowadzeniem infrastruktury technicznej, tj. sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Dla terenów położonych w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy mieć na względzie, że w granicach tych obszarów zgodnie z przepisami ustawy Prawo Wodne zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody.

W przypadku terenów budowlanych zlokalizowanych w zasięgu stref sanitarnych od cmentarza, należy uwzględnić przepisy odrębne, które mówią, że odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów. Przedmiotowe przepisy należy brać pod uwagę zarówno, planując lokalizację nowych cmentarzy, jak i nowych obiektów w pobliżu cmentarzy.

W przypadku terenów z zabudową zagrodową oraz innych terenów zabudowy związanych z rolnictwem szczególnie ważne jest prawidłowe gospodarowanie odpadami i ściekami wytwarzanymi w wyniku hodowli zwierząt inwentarskich. Nieprawidłowe magazynowanie obornika, gnojowicy czy ścieków powstałych w wyniku czyszczenia stanowisk dla zwierząt może skutkować zanieczyszczeniem wód podziemnych i powierzchniowych związkami azotu. Istotne jest także gospodarowanie nawozami organicznymi pochodzenia zwierzęcego w sposób bezpieczny dla środowiska z zastosowaniem dobrych praktyk rolniczych. Spływy powierzchniowe z pól mogą bowiem zanieczyszczać wody biogenami, które są główną przyczyną procesu eutrofizacji, czyli wzrostu trofii zbiorników wodnych.

Przy zachowaniu zgodności z przepisami prawa i prawidłowym gospodarowaniu ściekami oraz wodami opadowymi i roztopowymi, a w przypadku terenów rolniczych także przy stosowaniu racjonalnej gospodarki nawozowej, nie przewiduje się zagrożenia zarówno dla jakości wód podziemnych, jak i powierzchniowych.

Brak jest merytorycznych podstaw do prognozowania negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne, wynikających z ustaleń planu ogólnego.

12.5 Oddziaływanie na powietrze

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło, jak również zaopatrzenia w energię elektryczną. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło.

Obszar gminy nie jest zgasyfikowany, zaś ciepło jest dostarczane odbiorcom za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych, ponieważ brak jest scentralizowanej sieci ciepłowniczej. Zapotrzebowanie na ciepło, obejmujące ogrzewanie budynków mieszkalnych i przemysłowych, podgrzewanie wody użytkowej, wentylację oraz potrzeby technologiczne, jest pokrywane poprzez spalanie paliw stałych i ciekłych, a w ograniczonym zakresie także przy użyciu energii elektrycznej. Planowane zwiększenie terenów zabudowy, ogrzewanych z indywidualnych źródeł ciepła, wpłynie na zwiększenie emisji gazów i pyłów do

powietrza. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Wpływ na ilość wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza ma również zastosowana technologia, dlatego na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy uwzględnić konieczność stosowania źródeł ciepła, ograniczających emisję zanieczyszczeń do środowiska.

Z punktu ochrony powietrza atmosferycznego ocenia się za korzystne dopuszczenie terenów związanych z odnawialnymi źródłami energii w profilach funkcjonalnych stref planistycznych: SZ (teren biogazowni), SU (teren elektrowni słonecznej), SR (teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej) oraz wybranych strefach SO (teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni w strefach 91-323SO). Odnawialne źródła energii przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł konwencjonalnych. W przypadku lokalizowania biogazowni należy mieć na uwadze możliwość wystąpienia emisji substancji złoonych mogących powodować uciążliwości odorowe dla najbliższego otoczenia.

12.6 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z przekształceniem powierzchniowej warstwy ziemi poprzez wykonywanie wykopów pod fundamenty nowych budynków. Zasięg oddziaływania jest nieznaczny (ogranicza się do działki budowlanej), o charakterze bezpośrednim, długoterminowym i stałym. Przy posadowieniu obiektów budowlanych występują również krótkoterminowe i chwilowe oddziaływania, związane z etapem prowadzenia robót budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.). W trakcie prowadzenia robót budowlanych może również dojść do zanieczyszczenia gleby poprzez niewłaściwe zabezpieczenie przy składowaniu materiałów budowlanych i odpadów budowlanych.

W przypadku terenów z zabudową zagrodową oraz innych terenów zabudowy związanych z rolnictwem szczególnie ważne jest prawidłowe gospodarowanie odpadami i ściekami wytwarzanymi w wyniku hodowli zwierząt inwentarskich. Nieprawidłowe magazynowanie obornika, gnojowicy czy ścieków powstałych w wyniku czyszczenia stanowisk dla zwierząt może skutkować zanieczyszczeniem gleby związkami azotu, a następnie wymywaniem ich z profilu glebowego do płytkich wód podziemnych i do wód powierzchniowych. Istotne jest także gospodarowanie nawozami organicznymi pochodzenia zwierzęcego w sposób bezpieczny dla środowiska z zastosowaniem dobrych praktyk rolniczych m.in. poprzez racjonalne nawożenie – w dawkach ekonomicznie uzasadnionych i przyjaznych środowisku, ustalonych na poziomie odpowiednim dla potrzeb pokarmowych roślin pod oczekiwany plon, z uwzględnieniem: warunków glebowych, zasobności gleb w składniki pokarmowe i zasobów składników pokarmowych w wyprodukowanych nawozach organicznych.

Przy zachowaniu zgodności z przepisami prawa i prawidłowym gospodarowaniu odpadami, ściekami oraz wodami opadowymi i roztopowymi, a w przypadku terenów rolniczych także przy stosowaniu racjonalnej gospodarki nawozowej nie przewiduje się istotnie negatywnych oddziaływań na powierzchnię gleby lub ziemi w wyniku ustaleń projektu planu.

Eksploracja kopalin

Obecnie na terenie gminy Przytyk nie są eksploatowane złoża kopalin, przy czym jedno złożo jest rozpoznane szczegółowo (Sukowska Wola). Na dwóch pozostałych złożach eksploatacja została zaniechana (Wygnanów i Wygnanów I).

Projekt planu ogólnego ustala na terenie gminy Przytyk dwie strefy górnictwa, które obejmują udokumentowane złoża kopalin. Na terenie gminy nie występują tereny górnicze oraz obszary górnicze.

Eksploracja złóż metodą odkrywkową wiąże się z przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu i struktury gruntu. Znaczna część gleb ulega całkowitej degradacji w wyniku eksploatacji złoża oraz składowania nadkładu. Po zakończonej eksploatacji tereny eksploatacji zostaną zrehabilitowane w oparciu o ustalony w decyzjach administracyjnych kierunek i warunki przeprowadzania rekultywacji.

Opisane wyżej oddziaływania są niezależne od ustaleń planu ogólnego

12.7 Oddziaływanie na krajobraz

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz zasady kształtowania krajobrazu stanowią ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie obiektowych i obszarowych form ochrony przyrody, przebieg korytarzy ekologicznych, czy znajdujące się na terenie gminy grunty rolne i leśne, a także w oparciu o rekomendacje i wnioski zawarte w Audycie krajobrazowym województwa mazowieckiego.

Wprowadzenie nowej zabudowy w obrębie terenów dotychczas niezabudowanych zmieni lokalny charakter miejsca. Z terenów otwartych i funkcjonujących przyrodniczo zostaną przekształcone w tereny zurbanizowane, przy czym są to głównie tereny wyznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz tereny znajdujące się w sąsiedztwie terenów już zabudowanych. W otoczeniu terenów objętych ewentualną nową zabudową widoczna jest postępująca urbanizacja, nie przewiduje się więc wystąpienia oddziaływań o charakterze znaczącym na lokalny krajobraz. Istotne jest ustalenie w strefach planistycznych (poza strefami SO, SK) minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, którego zachowanie pozwoli na estetyczne kształtowanie krajobrazu.

W przypadku stref SR i tych stref otwartych SO, w których projekt planu ogólnego dopuszcza realizację elektrowni wiatrowych, wprowadzenie obiektów tego typu niewątpliwie przyczyni się do zmian w krajobrazie. Nowoczesne siłownie wiatrowe to olbrzymie konstrukcje ingerujące w krajobraz – w tym przypadku rolniczy. Turbiny widoczne są ze znacznych odległości, stanowiąc dominantę w krajobrazie. Należy jednak zauważyć, że na obszarze gminy nie występują obszary chronione ze względu na szczególnie cenne walory krajobrazowe ustanawiane na podstawie ustawy o ochronie przyrody, ani nie zostały wyznaczone krajobrazy priorytetowe w Audycie krajobrazowym, zatem ewentualna realizacja elektrowni wiatrowych nie spowoduje negatywnego oddziaływania na krajobrazy wyjątkowo cenne.

Realizacja ustaleń planu ogólnego w zakresie dopuszczenia realizacji w strefach SU, SR i wybranych strefach SO elektrowni słonecznych, na które składają się urządzenia fotowoltaiczne wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, nie będzie miała istotnego wpływu na krajobraz. Strefy te wyznaczono na terenach o mało urozmaiconym krajobrazie, w związku z czym lokalizacja obiektów o formach przemysłowych, nietradycyjnych, będzie mało kolizyjna. Niewielka wysokość konstrukcji fotowoltaicznych eliminuje zagrożenie powstaniem barier widokowych, czy dominant zaburzających lokalny krajobraz. Ingerencja w walory krajobrazowe w związku z realizacją tego typu przedsięwzięć będzie miała zasięg lokalny.

Podsumowując, nie przewiduje się istotnych negatywnych oddziaływań na krajobraz wynikających z ustaleń projektu planu ogólnego. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając dysharmonii i niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny charakteryzujące się wysokimi walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi oraz kulturowymi. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. zachowanie zwartej charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia. Ponadto wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne, w których zlokalizowane są obiekty zabytkowe, zgodnie z ich obecnym sposobem zagospodarowania, umożliwią na etapie sporządzania miejscowych planów ochronę ich wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych.

12.8 Oddziaływanie na klimat

Do czynników kształtujących klimat zaliczamy: promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenia, opady, temperaturę, wilgotność względną oraz prędkość wiatru, wtórnie na klimat wpływają również zagospodarowanie terenu i zanieczyszczenia powietrza.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. W wyniku powstania nowych obiektów budowlanych, na podstawie ustaleń

planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, w stosunku do stanu istniejącego przewiduje się lokalne, pośrednie oddziaływanie na mikroklimat. Może nastąpić niewielkie podwyższenie temperatury powietrza na skutek emisji ciepła antropogenicznego, pochodzącego ze spalania paliw i przyrostu powierzchni sztucznych, powodujących podwyższenie temperatury radiacyjnej podłoża. Zauważalne może być również zmniejszenie prędkości wiatru na skutek spadku udziału terenów otwartych. Ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały.

Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu należy dążyć do wprowadzania działań prowadzących do zapobiegania niebezpiecznej antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Istotna jest również adaptacja do zmian klimatu.

W odniesieniu do łagodzenia zmian klimatu, w zakresie możliwości dokumentu jakim jest plan ogólny, istotne jest zapewnienie możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych – w profilach funkcjonalnych stref planistycznych SZ, SU, SR i wybranych stref SO dopuszczono tereny związane z odnawialnymi źródłami energii (w przypadku stref SU - teren elektrowni słonecznej, stref SZ – teren biogazowni, w przypadku stref SR i wybranych stref SO - teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, a w wybranych strefach SO – dodatkowo także teren elektrowni geotermalnej).

12.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Złóża

Racjonalną gospodarkę złóżami kopalin jako jednym ze składników zasobów środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zapewnia uwzględnianie obszarów ich występowania oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji w planie ogólnym gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 72 ust. 1 pkt 2).

Projekt planu ogólnego ustala na terenie gminy Przytyk dwie strefy górnictwa, które obejmują udokumentowane złoża kopalin. Na terenie gminy nie występują tereny górnicze oraz obszary górnicze.

Ustalenie w planie ogólnym stref górnictwa (SG) zapewnia możliwość eksploatacji udokumentowanych złóż, natomiast nie wpływa na zmianę zagospodarowania i użytkowania terenu, ani nie warunkuje czy eksploatacja nieeksploatowanych bądź nieudokumentowanych złóż będzie miała miejsce w przyszłości.

Gleby klas chronionych

W projekcie planu ogólnego wyznaczone strefy planistyczne, w obrębie których dopuszczone są tereny inwestycyjne, po części swoim zasięgiem obejmują gleby klas III.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie przed zmianą przeznaczenia podlegają grunty stanowiące użytki rolne klas I-III. Gleby wyższych klas bonitacyjnych, chronione na mocy ww. ustawy wymagają uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze. Przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze, wymagającego ww. zgody, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

12.10 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy Przytyk znajduje się 10 obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego. Na terenie gminy znajdują się również 23 obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków i 134 zabytki archeologiczne. Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono z uwzględnieniem występujących na terenie gminy obszarów i obiektów zabytkowych, a także stanowisk archeologicznych.

Dla zabytków objętych formami ochrony wyznaczono strefy planistyczne umożliwiające ochronę

substancji zabytku, jego formy, otoczenia oraz kompozycji. Ochronę zabytków ujętych w rejestrze zabytków oraz w gminnej ewidencji zabytków uwzględniono poprzez określenie profili funkcjonalnych umożliwiających zachowanie funkcji tych obiektów, natomiast określone gminne standardy urbanistyczne uwzględniają dotychczasowe ustalenia dokumentów planistycznych oraz umożliwiają realizację zabudowy z zachowaniem ich formy, zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i kompozycji przestrzennych w otoczeniu zabytków.

Określone strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne zostały dostosowane do walorów obiektów zabytkowych oraz umożliwiają na późniejszym etapie wprowadzenia rozwiązań niezbędnych do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu.

Ograniczenia w zagospodarowaniu związane z obiektami ujętymi w rejestrze zabytków oraz zabytkami archeologicznymi zostały wskazane w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, natomiast zasady ochrony obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków będą ustalone na etapie miejscowych planów.

Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony dziedzictwa kulturowego, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Oceniając dobro materialne, jako wszystkie środki, które mogą być wykorzystane, bezpośrednio lub pośrednio, do zaspokojenia potrzeb ludzkich, stwierdzić należy jednoznacznie, że ustalenia projektu planu ogólnego służą ogólnemu rozwojowi gminy, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przy racjonalnym wykorzystaniu już istniejących elementów zagospodarowania.

12.11 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

W granicach gminy Przytyk ani w bezpośrednim sąsiedztwie, nie występują wielkoobszarowe formy ochrony przyrody, takie jak obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu itp. Jedynymi formami przyrodniczymi wyznaczonymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody są użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym m.in. występowanie obiektowych i obszarowych form ochrony przyrody.

Analiza wyznaczonych stref planistycznych względem lokalizacji form ochrony przyrody wykazała:

- w granicach **użytków ekologicznych** wyznaczono wyłącznie strefy otwarte SO, w których profilu dodatkowym ustalono jedynie teren zieleni urządzonej, co uznaje się za rozwiązania korzystne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.);
- w pobliżu **pomników przyrody** istnieje możliwość rozwoju zabudowy (strefa SZ, SU) lub lokalizacji terenów elektrowni wiatrowej, elektrowni słonecznej, elektrowni geotermalnej, elektrowni wodnej, biogazowni (strefa SO), wobec czego należy zakładać, że wszelkie prace i rozwiązania będą prowadzone zgodnie z odpowiednimi przepisami, tj. art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz rozporządzeniem ustanawiającym te pomniki przyrody.

Ze względu na kierunkowy i ogólny charakter projektu planu ogólnego i brak wskazania konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obiektów i obszarów cennych przyrodniczo, podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

13 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego przeprowadzona w rozdziale 12 *Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko* wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska, jakie plan ogólny ma możliwość ustalić, zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.).

Za istotne dla ochrony środowiska uznaje się następujące rozwiązania projektu planu ogólnego:

- Objęcie strefami górnictwa udokumentowanych złóż kopalin.
- Objęcie strefami otwartymi obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych, do których zaliczają się użytki ekologiczne, a także doliny rzeczne i większe kompleksy leśne, stanowiące korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym i lokalnym. Wyznaczenie w tych obszarach stref innych niż SO (nie dotyczy użytków ekologicznych) wynika z obecnego stanu ich zagospodarowania.
- W przypadku pomników przyrody, w których pobliżu istnieje możliwość rozwoju zabudowy, należy zakładać, że wszelkie prace i rozwiązania będą prowadzone zgodnie z odpowiednimi przepisami, tj. art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz rozporządzeniem ustanawiającym te pomniki przyrody.
- Ustalenie stref otwartych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Wyjątki stanowią pojedyncze obszary, które już są zagospodarowane lub wynikają z zasięgu terenów zabudowy wyznaczonych w dotychczasowych dokumentach planistycznych.
- Dostosowanie określonych stref planistycznych oraz gminnych standardów urbanistycznych do walorów występujących na obszarze gminy obiektów zabytkowych, co umożliwi na późniejszym etapie wprowadzenie rozwiązań niezbędnych do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu. Ograniczenia w zagospodarowaniu związane z obiektami ujętymi w rejestrze zabytków oraz zabytkami archeologicznymi zostały wskazane w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, natomiast zasady ochrony obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków będą ustalone na etapie miejscowych planów.
- Określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

13.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

W granicach gminy Przytyk ani jej bezpośrednim sąsiedztwie nie występują obszary Natura 2000, w związku z tym nie wskazuje się rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

14 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Podstawowe problemy z zakresu planowania przestrzennego i ochrony środowiska zostały w projekcie planu ogólnego rozwiązane w sposób prawidłowy. Strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne określone w planie ogólnym wynikają z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w tym uwarunkowań środowiskowych gminy i jej zasobów, oraz uwzględnienia wniosków interesariuszy. Projekt planu ogólnego

uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

15 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1290 ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 567);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 82);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1292 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 757 ze zm.);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 733 ze zm.);
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 576 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 845);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1225),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz.U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. z 2008 r. Nr 48, poz. 284);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony

dzikiego ptactwa;

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

16 Materiały źródłowe

Opracowanie wykonano m.in. na podstawie następujących materiałów:

1. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do planu ogólnego Gminy Przytyk, Budplan 2025;
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przytyk, 2016 ze zm.;
3. Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 405 Niecka Radomska; 2011
4. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Przytyk na lata 2015–2020, 2015;
5. Program ochrony środowiska dla gminy Przytyk na lata 2012–2015 z uwzględnieniem lat 2016–2019, 2012;
6. Program ochrony środowiska dla gminy Przytyk na lata 2017–2020 z perspektywą do 2024 roku, 2017;
7. Program ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z indywidualnych gospodarstw rolnych, 2005
8. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, 2018;
9. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, 2022;
10. Strategia rozwoju Miejskiego Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF), AGERON Polska 2015;
11. Sieć wielofunkcyjnych terenów otwartych systemu przyrodniczego (green belt), Pracownia badań Ekologicznych Natura 2014;
12. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.): Regionalna geografia fizyczna Polski, Bogucki Wyd. Naukowe, 2021;
13. Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Radom na lata 2016-2025 – opis ogólny;
14. Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Radom na lata 2016-2025 - Program ochrony przyrody;
15. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r., PIG-PIB, 2025;
16. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022;
17. Monitoring środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska:
 - Monitoring wód podziemnych za rok 2022;
 - Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2024;
 - Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela.

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

1. Mapa geologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami – 706 Przytyk;
2. Mapa Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET. Liro A. IUCN, Warszawa, 1995;
3. Przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w części pozakarpackiej województwa mazowieckiego;
4. Warstwy tematyczne Nadleśnictwa Radom – lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, lasy ochronne, typy siedliskowe lasów;
5. Warstwy tematyczne IBS PAN w Białowieży – sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000 wg koncepcji Jędrzejewskiego;

6. Warstwy tematyczne CBDG:

- Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,
- Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
- MIDAS – obszary górnicze,
- MIDAS – tereny górnicze,
- MIDAS – złoża kopalin,
- Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Kondracki 2002).

Witryny internetowe:

1. <http://przytyk-e-mapa.net/> - Urząd Gminy Przytyk - System Informacji Przestrzennej
2. <http://gios.gov.pl> Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – publikacje dot. wyników monitoringu środowiska
3. <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/> Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – rejestr form ochrony przyrody;
4. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/> Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
5. <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/> *System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski MIDAS*
6. <https://wody.isok.gov.pl/> *Informatyczny System Osłony Kraju - Hydroportal*
7. <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
8. <http://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy> Bank Danych o Lasach
9. <http://geoportal.gov.pl/> Geoportal Krajowy
10. <https://mapa.osuwiska.pgi.gov.pl/> System Osłony Przeciwosuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego Państwowego Instytutu Badawczego
11. <https://mbpr.pl/audyt-krajobrazowy/> Audyt Krajobrazowy województwa mazowieckiego
12. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/jednostka/> Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
1. <http://geologia.pgi.gov.pl/> - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy – mapy interaktywne/

17 Oświadczenie autora prognozy

Warszawa, dnia 28 listopada 2025 r.

O Ś W I A D C Z E N I E A U T O R A P R O G N O Z Y

Zgodnie z art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.)

o ś w i a d c z a m

że jako autorka *Prognozy oddziaływania na środowisko do planu ogólnego Gminy Przytyk* spełniam warunki określone przez wyżej przywołany artykuł, tj.:

- ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunkach związanych z kształceniem w obszarze nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi;
- posiadam co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko;
- byłam co najmniej pięciokrotnie członkiem zespołów autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Mabyle Bielouska